

העולם הזה

תפוז
* 32 עמודים *
של ישראלי
* 400 *
* 175 *

העורך הראשי:
אורי אבנרי
ראש המערכת:
שלום כהן

עורך משנה, כיתוב:
ישיעיהו לביא

הכתב הראשי:
שמנואל פרת

**השבועון המצויר
לאינפורמציה**

ר"ת גליסון 8 תל-אביב
(ליר תואר) א.ח.ל.
מנ"ח המכרזים: עולם-פרס
ח.ה. 136 סל. 267'95
מנ"ח: העולם הזה בע"מ
מנ"ח: ישראל בע"מ, ת"א
מס': 860 שנה 17
י"ב ניסן תשי"ד
15-4-54

עורך משנה, תבנית:
אורי סלע
הצלם הראשי:
דן ברנע

חברי המערכת:

מזכיר מערכת חיפה:
אורי דן
מנהל מבצעים:
שלמה אדיר

מנ"ח ראש מערכת ירושלים:
יוחנן אורן
מנהל מעבדה:
דוד פחיין

ראש המנהלה:
שלמה הררי

2' 2'

השבוע מלאו ארבע שנים לקיומה של מערכת זו. אין זו תקופה ארוכה מאד. אולם בחייהם של אנשים צעירים אין זו כברת-דרך מבוטלת. מאז גליון העולם הזה 651, משך 208 שבועות רצופים ללא-הפוגה, לוית אותנו בדרכנו, ולווינו אנו אותך בדרכך. השבוע היינו רוצים לשוחח אתך כולנו, כמשפחה. והיינו רוצים, יחד אתך, להתרומם לרגע קט מעל לענייני יום-יום, לזרוק יחד אליך מבט מסביב.

הרבינו למתוח ביקורת ב"208 גליונות אלה. היתה זאת תמיד ביקורת חדה, חותכת, לענין. ניצלנו את איתנותנו, מלוא הניצול. לא סמנו את פינו לא הפחד מפני הגדולים ולא הפולחן לשקרים מוסכמים. רבים מאותם שנפגעו בביקורת זו צעקו חסם. הם הכריזו עלינו כעל אנשי-הרס, כעל חבורה של ציניקאים, אשר שום דבר אינו קדוש בעיניהם, כעל פורצי-גדר חבלניים, עוכרי ישראל. לא כעסנו על הצועקים. ידענו, כי כל ביקורת מכאיבה, אולם סמכנו עליך כי תבין את מניעי הביקורת.

כי ביקורת זו, מעולם לא נמתחה לשמה, לשם הנאה. פצע בגופו של אדם קרוב לך, מכאיב לך שבעתיים מפצעו של זר. וגוף זה אשר על פצעיו התרענו, גופנו הוא, גוף המדינה אשר כבנינה השתתפנו ככל צעיר אחר בארץ. לא יכולנו לשמוח על שום פגם שנחלה מסביבנו. ולא יכולנו גם לשחוק. האמנו, ועודנו מאמינים, כי רק ביקורת אמיתית, בלתי-נרתעת, כן — מכאיבה, רק היא בלבד יכלה לסלול את הדרך לתקון.

ידענו, במאות מקרים נכשלנו. אפשר לא שייכנו דברינו, אפשר היו הכוחות הנגדיים חזקים מדי. אולם במאות מקרים אחרים, קטנים ופחות-קטנים, הצלחנו. תרמנו תרומה כל שהיא לתקון. והרגשה זו בלבד יקרה לנו מכל שבח או שכר.

אולם בזאת אנחנו מאמינים: מעולם לא היינו ציניים. מעולם לא היינו פסימיים. מעולם לא ראינו שחורות. יכולנו לבקר כאשר ביקרנו, מפני שכלבנו הייתה האמונה הגדולה בארץ זו בה גדלנו, בעם זה אשר אנו בניו, במדינה זו שמשתר נעורינו חלמו על הקמתה. ראינו את הליקויים וקראנו עליהם. אולם לא שכלנו אף לרגע קט כי מעבר לכל הליקויים ישנה עובדת-יסוד גדולה, חשובה עד-אין-ערוך מכל עניני היום-יום — מיבצע החיים של עם חדש המכה שרישים באדמת מולדתו. מאות-אלפי שרישים במאות-אלפי גיורים. זהו היעור, שאסור לשכחו מרוב עצים פגומים.

ליער זה רצינו להקדיש את גליון היובל שלנו. היה זה רעיון שנבט כמעט מאליו, בישיבת מערכת לפני חודשים רבים. להרים לרגע את המבט מעל כוונות הרובה של הביקורת, לשאת את עינינו אל המרחב הגדול, מאופק עד אופק, לספר לך את אשר אנחנו רואים. אנחנו כולנו, לא אדם יחיד. לא חולית-כיסוי, אף לא צוות-הוקרים. כי אם המערכת כולה, על עורכיה וכתביה, צלמיה וצייריה. רצינו לצאת כולנו, לחדש, גיבור בסיפור הרקולס, את כוחותינו על-ידי המגע עם האדמה החדשה. הפרוטסטנטי והתופסת את עיקר העמודים בגליון זה. היא תוצאת ההחלטה הזאת. כל חבר המערכת נדרש לצאת למרחב ולחלוצ עם סיפורו של האיש המגלם, לדעתה, ביותר את רוח החיים של המפעל הגדול, להנציח בתצלום של רגע, תמונה המסמלת את סוד הכוח הלאומי. סיפוריהם של רוב חברי המערכת נכללו בגליון זה. כפי שתיווכה חיפש כל אחד את האדם הישראלי במקום אחר, ואולי כל אחד ראה אותו אחרת. אנו מקווים רק כי צירוף כל הסיפורים יסקר, בצבעיה-קשת, את כל הנאצל. היפה והטהור בישראל, ערב תג החירות, תשי"ד.

מערכת "העולם הזה"

מכתבים

רונות על הנגב. זה כבר באמת נמאס. עוד מאמר אחד על הנגב. ואני כותב שישלח להבא את העתון בלי מאמר!

לארי ליפשיץ. ניריורק
העורך נעתר לבקשת הקורא ליפשיץ, יע' לוו להבא רק זכרונות שמעופו לקו נגבה-נת' גלאון.

מכאן ומכאן
כתבתו של מיכאל אלמו על הספטיבל בקאן (העולם הזה 859) היתה מכריעה. אולם האם לא התרכז יותר מדי על הכוכבים שהיו שם, במקום על כרטיס שהוצגו?

ישראל כבירי, חיפה.
אל תסתכל בקאן, אלא במי שיש בה.

מי משקר?
תמיד הכרתי בקול רם שהעולם הזה הוא עתון האומר את האמת. עתה נוכחתי לדעת כתר צאה מן המבחן הפסיכולוגי שלכם (העולם הזה 858) שאני שקרן מלידה. אנה, עורר לי לפתור את הבעיה: אני שקרן, קשמע ששקרת באומרי כי העולם הזה אומר את האמת, היינו, שהעולם הזה משקר ולפיכך אינו שקרן כלל. לעומת זאת, אם איני שקרן, צדקתי באומרי כי העולם הזה אומר את האמת, המיבחן צודק ואני שקרן.

חיים בנסוב, ירושלים
הנעתי למסכנות המזעזעות הבאות: אני נזעם, שקרן, חסרי-כח, הולך בדרך הישר, חולה שנעוץ נלות, משומתי להרמות לניבן מנוטרדאס, ולא מהפך לחתום בשמי.

אברהם אלסק, רמת-החיל
העו"ם הזה שמח לשמוע כי קוראיו כל כך נורמליים.

לפתרון הבעיה, "המסובל" אתה ללכת בדרך ה' פשוטה' נהוצים רק שלושה קווים, ולא ארבע. יתכן ומחבר המיבחן באמת אינו מכיר את עצמו כלל וכלל!

רורר בן-דודי, רמת-גן
ברוך השם!

הבתים חונקים אותי

אחרי ששבה תל-אביבה, חזר כל ה' תהליך. "הרגשתי כי הבתים, הרחובות, האוטובוסים, העצים, חונקים אותי, לא יכולתי ברחתי".

לאן? לנקודה חדשה בנגב, שזה עתה נפוץ שמעה בארץ. המקום המנוחך ב' יותר, הרחוק ביותר מכל ישוב: שדה בוקר. היא הצטרפה, נתקבלה כמועמדת, עברה בגן-ירק, במטבח, בלול, בחצר. אחרי שמונה חודשים שוב הרגישה אי-מונחה. "על אף הכל, זה היה יותר מדי קיבוצי", אומרת היא. מימי שוב לא מצ' את את מקומה בקיבוץ, אף לא מבכעס' קיבוץ.

אך משדה-בוקר אין דרך חזרה לתל-אביב. מימי חזרה העירה, קיבלה עבודה כמדריכת ריקודי-עם באזור פרדס-חנה מטעם ההסתדרות. אולם היא נשארה זרה. "הגיע הזמן להתאים את עצמי ל' איה שהוא מקום", מכריזה היא. אולם בלבה גם היא יודעת: זה לא כל כך קל לאדם כמוהה.

הבלוריות הפרועות

מה התקלה? מה מפריע לה להסתגל למצב הקיים בחברה הישראלית? משהו קרה בארץ, שאינו מוצא חן ב' עיניה. ההבדל בין הארץ, כפי שהיא כיום, ובין הארץ, אותה למדה לאהוב בתנועות-הנוער של ילדותה, גדול מדי. "מרגיז אותי מה שנעשה בארץ. קילקול את הנוף. הנוף החיצוני, וגם החיים ה' פנימיים השתנו. אהבתי את הבלוריות הפרועות, את הנערות בסרפנים, את ה' מכנסים הקצרים. זה לא ענין של ממש' לה ומוסדות. זה ענין של האווירה הכל' לית של החברה".

מימי שונאת את הפוליטיקה, את ה' מפלגות. אינה קוראת עתונים כלל. "אי' ני רוצה שתתקוף אותי וזוועה", מתנצלת היא.

לבה עודנו בנגב. הנגב היה יכול לה' יות הפתרון. "למעט, אך מה שקרה בארץ כולה, מתחיל לחזור גם לשם". כי אין פתרון גיאוגרפי. יתכן רק פתרון נפשי כללי.

מה-צריך להיות? מימי אינה יודעת. היא מחפשת משהו. אין היא יודעת מה. פנע' שה: "כי הפלמ"חניק מחפש את המחר!". יתכן שהוא חיפש את האתמול, שנעלם, לקח עמו את הילומות הנעורים. אולם הגעועים ישנם, כשם שישנם ב' לבו של כל צעיר עברי בישראל, אם בגלוי, ואם בנסתר. מימי בת ה'23 רק מבטאת אותם בצורה יותר חריפה.

מקץ ארבע שנים

בשקראתי את ההודעה כי הגליון הבא הוא גליון יובל ה', לא האמנתי תחילה למראה עיני. האמנם עברו כבר 4 שנים? עלעלתי בגליונות הי' שנים שאני שומר עליהם מאז, ונוכחתי שאמנם הדבר כך. אם כן, רציתי להניד לכם כמה דברים.

במשך ארבע שנים אלה, התרומתי עליכם פעמים בלתי-מפורות. לא פעם הרנייה אותי חוצ' פתכם. לא פעם-נמאסה עלי נטייתכם המיותרת לה' לל את עצמכם. לא פעם ורקתי את הגליון לסירה, כשהיה נדמה לי שאתם טועים לנמיר בהערות הדברים.

אולם כל פעם הרמתי את הגליון מחדש והמשכתי לקרוא. מדוע? שאלתי את עצמי את אותה הש' אלה לא פעם. דומני שהמשיכה היא: מפני שלמרות הכל אתם הנונים, אנושיים כשניאותכם לא פחות מאשר כשאתם צודקים, ומפני שגורף מכס רצון טוב.

לפעמים אני צוחק כשאני רואה עתונים אחרים מנסים לחקות אתכם, להעתיק פעם מדור מסוים ופעם כותרת מסוימת. הם לא מבינים כי המיוחד להעולם הזה אינו מורכב מחכמות עתונאיות מוצ' לחות. מיוחד זה הוא רוח העתון — רוח השייכת לארץ-ישראל בדיוק כמו הפלאפל, האוטובוסים של אנר והחיוך של נערה בחוף אילת. כתבתי לכם הרבה פעמים בשמי כדי לנזוף בכם. הפעם אני רוצה להעלים את שמי, מפני ש' אני רוצה שתקבלו את דברי לא כדעו של אדם מסוים, אלא כדברתו של

הקורא האלמוני, אישם

אז הירדן?

המאמר, "אל הירדן" (העולם הזה 859) היה מצוי... (אולם) אנו זקוקים למחפכה רעיונית יסודית כתנאי מוקדם למסנה הרצוני ולאפשרות של שלום ממש. לזי זמן שהמדינאים שלנו עדיין מושפעים על-ידי מושגים מיסטיים כגון, "עם סגור", "יהודים ונונים", ו"אתה בחרתנו", אין כי אפשרות למצוא את הדרך מן הנסו המזוין בו אנו חיים אל מהשבה מרחבת.

ד"ר אלכסנדר זק, תל-אביב

היי, צפונה!

באמת הגיע הזמן שעורך יפסיק להעלות זכ'...

השער

מיקי: הגענועים למשהו

מיקי היא טיפוס ישראלי. לא מבחינה זו שאפשר לומר עליה: הנה הצעירה שהשיגה את אשר יש לה' שיג. הסמל שיש לחקות אותו, להעמיד את מפעליו כמופת לדור. מיקי היא הצעירה האופיינית למהותו של הטוב בדור זה ככלל: הטוב מחב' טא בגעועים להגשמה, יותו' מאשר ב' הגשמה עצמה: באי' השלמה עם הק' יים, יותר מאשר בתפיסה מגובשת של החדש הדרוש.

מה שכולם עשו...

ילידת-תל-אביב הגבוהה, עמוקת-ה' קול וחומת-העיניים, שלא השתמשה כמעט מעולם באזרם ובשפתון, גדלה ב' תנועת השומר-הצעיר, יצאה להכשרה בגיל 13 ולהכשרה מגויסת בגיל 15, עברה לתנועת הנוער-העובד, לגדוד ה' ראשון של פלמ"ח. בימי הקרבות שר' תה בת ה'16 ב'חיים ובתנועה. מה עש' תה בגדוד? "מה שכולם עשו. זה היה פרטינו מאד. קצת במטבח, קצת במש' רד..."

כשעלה גרעין פלמ"ח לאדמות צובה, בימי הקרבות, היתה מיקי בין העולים. היא נשארה במקום שנה וחצי. ואז בא המשבר הראשון: מיקי עזבה. מדוע? לא כדי להיכנס לשיכון בעיר, לא מתוך התנוונות יצר ההגשמה, למה בכל זאת? המרחק בין האידיאל, כפי שהצטייר ב' דמונה, ובין ההתגשמות, כפי שנראתה בעיניה שלה, היה גדול מדי. היא הת' יאשה מן הקיבוץ לא מפני שהיה אידי' אליסטי מדי, אלא מפני שהיה — לדע' תה שלה — פזון, מדי צמוד לאידיאל. משך כמה חודשים החזיקה מעמד ב' תל-אביב, הדריכה נוער, עד שיום אחד הרגישה כי שוב אינה יכולה לסבול את העיר, אפילו לא משך שבוע נוסף אחד. היא התרחקה ככל שאפשר להתרחק מ' תל-אביב מבלי לעבור את הגבול: עד לבאר-אורה, במבואות אילת.

שם המשיכה, במקום שהפטיקה כפל' מ"ח: קצת במטבח, קצת במשרד, ב' מחנה מחצבי-ישראל. משך כמה חודשים התרגלה לגוף המיוחד של הערבה — מאז נשארה שבויה לגוף מיוחד זה, אחד השבויים המסתובבים בנגב, זרים בכל מקום אחר מבאר-שבע ועד דן.

הסוד של ישראל

אורי אבנרי

סמך

בתמונה זו כדור הסוד של ישראל.
החומר הגלמי היקר ביותר שלה.
הגורם שיכריע את גורלה לדורות רבים.
הפרט אשר אויבים וידידים נוטים יותר
ויותר לשכחו.

סוד זה, מה הוא ?

יתכן שמתחת לפלעים האלה חבוי נפט.
הנפט הוא הזהב השחור, העושר ההופך
מדינות נחשלות למוכות-שובע.
אולם הנפט אינו תחליף לדם החי בעורקי
האומה. לא בו סוד הכוח של הגוף האומי.
יתכן שגבעה נגבית זו רוכצת על אוצרות
של מתכת, עפרות ברזל, נחושת. כיבשני
התעשייה הופכים ברזל לפלדה. פלדה היא
בקרר העושר.

אולם שום כיבשן תעשייתי אינו מחשד את
אופיה של מדינה. מעפרות ברזל אין מייצ-
רים את רצון-הפלדה של העם.
הסוד הגדול של ישראל אינו חבוי בהריה
וכגבעותיה. שום מגדל-קידוח, שום מנהרה
שד מכרה אינו מגלה אותו.
עם כל זאת נמצא הסוד בתמונה זו. הוא
חבוי ברמותו של האדם המטפס על הגבעה.
אין הוא ידוע לך. אם תסובב, לא תכיר
את פניו.

כי הוא האדם הישראלי.

הנשק הסודי. האדם הנשכח.

אין הוא נכנס לכותרת העיתון. אין הוא
רוצח. אין הוא גונב. אין הוא נואם בוועידה
של מפלגה.

אדם אפור הוא. בן בלי שם. האיש שאינו
זוכה לפרסומת. האיש שמעשיו אינם ראויים
למאמרים ראשיים בעיתונים חדורי-חיבות.
איה הוא ?

אתה תראה אותו בשמים, סם באוירונים
קטנים על פני ארצו הקטנה. אתה תראה
אותו בים, יוצא בסירות קטנות בין הגלים
הקוצפים. תפגוש אותו ברחבי הארץ, סולד
כבישים, קודח בארות, שומר על הגבול.
אולם אין צורך לשאת עינים למרחקים.
הסר מבטך מן הניר, שלח אותו אל שכנך
באזמזכוס, אל האיש הבא לקראתך ברחוב,
אל האדם שיושב ליד החלון מול הדרך.

לראשונה לא תכירנו. טרוד בטרדות יום-
יום, בעניינים של מה-בכך, ייראה בעיניך קטן
ועלוב, חסר הוד-הגבורה, תפארת-הגדולה.
אין הוא אוהב את המלחמה. אולם כש-
נקרא להגן על ארצו ועל משפחתו, קם והפ-
ך. הוא את העולם באומץ-לבו.

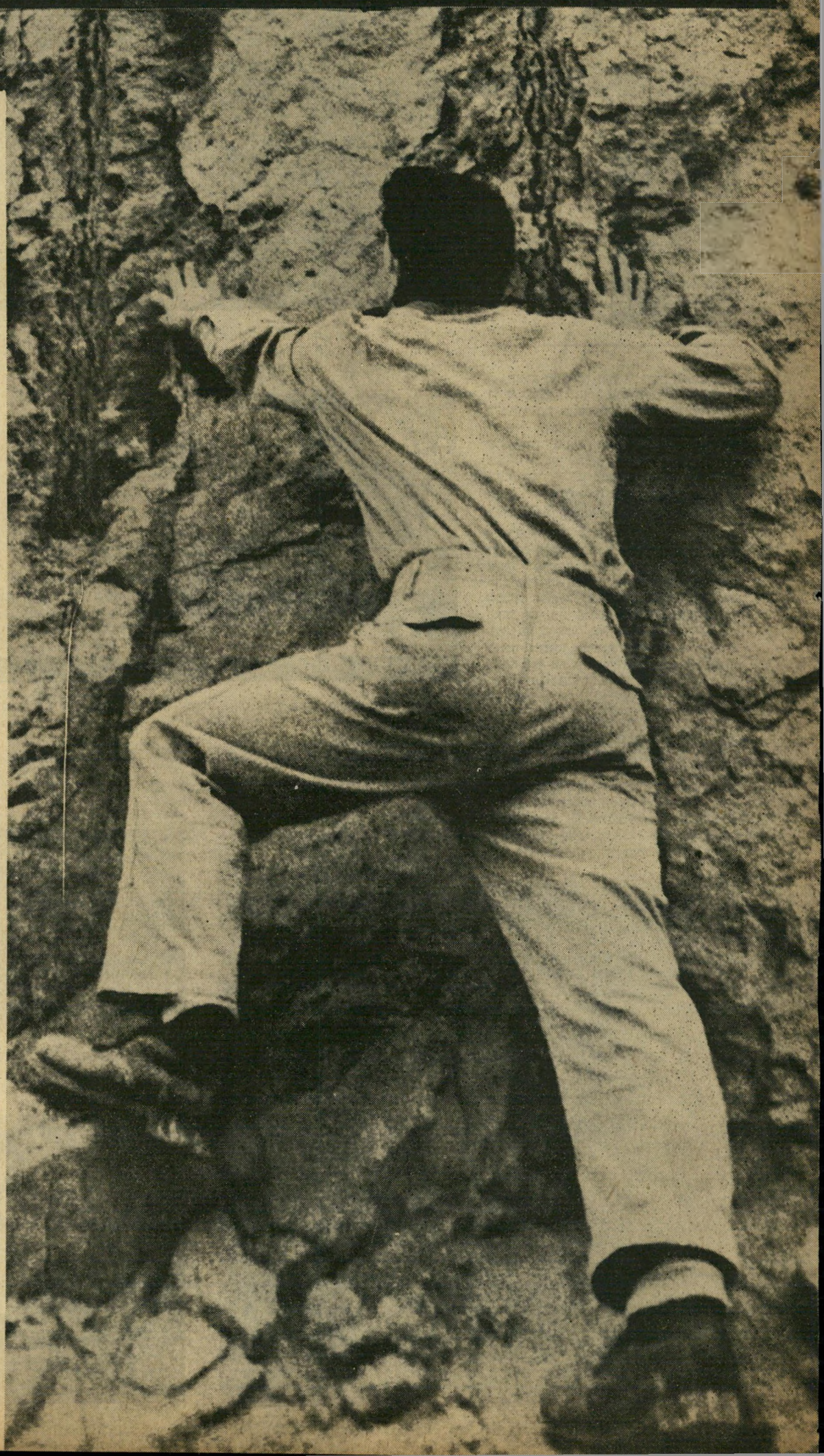
אין הוא נלהב לטירטור הסיסמאות. אולם
אם יהיה צורך, מחר, לדבוש את מדי הקר-
ב, יעשה זאת, ללא התלהבות, תוך כדי
רטינה, בהחלטה נחושה למלא את חובתו.
אין הוא מנופף בדגלים. אולם שום דגל כי-
עולם אינו יכול לסמל את הגינותו הפשוטה,
את נקיונו הנפשי.

אין הוא גאה במעשיו. אולם מדידיו מעשיו
הקטנים מצטרפים למוכצע-ענק.
יש והוא קשיש ועייף. אך כנפשו חי זכרם
של ימים גדולים, תובעים חיקוי והמשך.
יש והוא צעיר וריקני, וכל חוויות הבגיון,
המחתרת והמלחמה ספורי-הכאי הם בעיניו.
אולם בדבו מפרסמים הגעגועים למעשים
ניעזים, לחיים של טעם.

זהו האוצר המבריק — האוצר שהוונת
ינדע, האוצר אשר ניתן לאבק האדישות
והציניות לכסותו עד אין הכר.

אולם הוא קיים. ואם יבוא יום והמדינה
שוב תגלה את סודה זה, שוב תמצא את
הדרך אל לבו, שוב תקרא לו להתעורר ול-
קום כמלוא שיעור קומתו — הנה אז יעמוד
העולם וישתאה.

לא יהיה צורך בדיוגנס עטוף-הסחבות,
אשר התהלך, נושא-פנס, וחיפש את האדם.
הוא ישנו, הוא חי ונושם. הוא נמצא לפי-
ניד. הוא נמצא —
בך.

תמרה היא

מאת

סילבי קשת

"תמרה מטבחה? זאת הבחורה בארץ?" אמר לי לאי פעם. "אתם מוכרחים לכתוב עליה!" מתוך מה שהספקתי לשמוע, לא היה קשה להאמין לדברי בחורה תל אביבית צעירה, שהחליטה יום אחד לעזוב את עבודתה כפקידה בבנק, להשאיר מאחוריה את החיים העירוניים, לפרוץ את טבעת השיגרה המהודקת סביב רוב בנות גילה בארץ. היא יצאה להקים משק חקלאי על חוף הכנרת.

הרעיון כולו התגבש כמעט במקרה. משך זמן רב חיפשה תמרה תוכן חדש לחייה. עד אשר, יום אחד, ביקרה בשדות שאביה חקר מהכנסייה האיסלקית ליד טבחה, על חוף הכנרת הצפוני. מבט אחד הספיק לה. היא ראתה שני בתיאבן ערביים בני שתי קומות, הצר גדולה אשר נחל זורם בתוכה — הכל מוזנח ומכוסה ערמות זבל. אולם בדמיונה ראתה כבר את גן העדן החבוי מתחת להזנחה ולהריסות, ובראשה התגבשה ההחלטה: זהו המקום.

היא חזרה למכונת הכתיבה הגדולה בבנק לאומי לישראל, אולם מחשבותיה ריחפו הרחק מן האותיות והספרות שידה הדפיסה. בשעות הפנאי חקרה, שאלה, ערכה חשבונות ולבסוף פנתה לאביה שיממן את גיבוש החלום. "נניח שהייתי רוצה להתחתן", שאלה בהגיון חותך, "האם לא היית נותן לי נדון? יהי? כל מה שאני מבקשת ממך זה במקום כסף לחתונה. תתן לי אותו להקמת מיפעל

יום עבודה. כשתמרה נמצאת במשק אין היא יושבת בבית. היא יוצאת לשדה, משגיחה על העבודות, נותנת יד איפה שדרושה עזרה, מיעצת, מארגנת את עבודת הפועלים. בתמונה למעלה נראית היא משגיחה על הכשרת הקרקע לשתילת ירקות. ההריש נעשה עלי ידי סוס כי אין הכנסות החווה כעת מאפשרות עדיין לתמרה לקנות טרקטור חדיש. ברקע: הכנסייה של כפר נחום, הנמצאת על גדות הכנרת.

דייג בכנרת. דרך חצר המשק זורם נחל של מים מינרליים פושרים. הנשפך אל הכנרת. נקודה זו משמשת מקום ריכוז לדגים ומשך כל שעות היום והלילה עוסקות בקבוצות דייגים מטבירה בדייג, מול המשק. לתמרה ולאנשיה, לעומת זאת, אסור היה לדוג עד אשר ייבילו רשיון.

עזרה בשדה. אחרי הגשמים האחרונים צמחו עשבי יביר שכמעט כיסו את שתילי הקישואים בשדה. תמרה יצאה לעזור בניקוי השטח. סמיח, הבחור המשגיח על העבודה, הוא אחד משלושה אחים ערביים הגרים ועובדים במקום מאז קיבלה אותו תמרה לידיה.

פנת הקסם. כך נראית חצר המשק. מלפנים נראה הנחל החוצה את החצץ כשגשריץ קטן

נערה וסוסה. כשעזבה תמרה את העיר ויצאה לכפר פחדה לנגוע בפרה או בסוס. כיום רוכבת היא על לבנה בלי אוכף ובלי מושכות. "היא סוסה שקטה מאד", אומרת היא.

כהן-הלכה בשדות

הפינג'אן. ליד בתי האבן עומד אוהל בדואים טיפוסי. כאן גרה משפחת הרועים שתמרה הביאה לספל בעדרה. היחסים בינה לבין הבדואי הגאה מצויינים הם. אין כמעט יום-שתמרה אינה נכנסת לאוהלו הנמוך, ללגום פינג'אן של קפה ריחני וטעים.

כלכלי". לבסוף הסכים אביה, חקלאי וותיק, בן אחת המשפחות הוותיקות ביותר של פתחתקוה. עם אלפיים לירות ביד, יצאה תמרה למיבצע הגדול.

פחדה מן הפרה

היא התקשרה עם הכנסיה האיטלקית, חתמה על חוזה להכירת 40 דונם אדמה, שילמה פיצויים לכמה דייגים איטלקיים שישבו בחצר ובבתים וניגשה להקים את משקה. את שארית כספה השקיעה בקניית 30 כבשים, 100 תרנגולי הודו ואווזים. "החלטתי להתחיל בדברים קטנים", אומרת היא, "כי לא העזתי להתעסק עם פרות — פשוט פחדתי מחיות כה גדולות".

לעזרתה הביאה משפחה ערבית מכפר מגר הסמוך, נתנה לה אחד משני הבתים למגורים, הבטיחה לשלם לה את שכר-העבודה המקורי בתוספת אחוזים מההכנסות של אחת החלקות של המשק. אולם המצב היה דחוק ביותר ולא חמד יכולה הצעירה הרוזה, בעלת הפנים החדים והתוקפניים, לעמוד בהתחייבות. פשוט לא היה לה כסף. אז היו הערבים ממשיכים את דברי הזהב של נשותיהם ומתקיימים על פיתה וזיתים — ואתם תמרה עצמה — עד שהיה כסף.

הפחד נעלם

זה היה לפני שלוש שנים. כיום ידוע משק תמרה בכל רחבי הגליל והעמק. במקום 30 כבשים יש לה עתה עדר מטופח של 132 כבשים, 48 עזים, 10 פרות ושני סוסים. מל"ב המשפחה הראשונה, היה במשק כיום משפחת רועים בדואית, המטפלת בצאן ומשרה של עולים חדשים מצרפת העוסקת בעבודות כלליות במשק. את העבודות הנוספות מבצעים פועלים יהודיים שנשלחים על ידי לשכת העבודה.

אולם לא רק פחדה מפני פרות ובעלי-חיים גדולים אחרים נעלם. השנה החלה תמרה בעי-

בוד שטחים גדולים של אדמה. עליה מגדלת היא עגבניות מוקדמות, אשר צריכות להרוץ בשוק לפני שיוצף בתוצרת העמק והשרון. לצורך זה השקיעה את כל ההכנסות שהיו לה עד כה, קנתה שלוש משאבות גדולות להעברת מימי הכנרת אל שדותיה, הגיחה צינורות — ואף נכנסה לחובות. אם היכול יצליח, יכניס סכומים גדולים מאוד, אשר גם הם יושקעו בקניית טרקטור ורכישת אדמה נוספת.

רק התחלה

אחת התופעות המפריעות ביותר לתמרה היא קינאתם של האנשים. במקרים רבים, כשהיא נזקקת לעזרתם של פקידים באחד מן המוסדות או המשרדים הממשלתיים, עורמים הם לפניה קשיים על גבי קשיים. "הם אינם רוצים לראות איך שבחורה מצליחה בדברים שגברים רבים היו נכשלים בהם", אומרת היא.

אולם העדר חוש הגיגלמניות לא יאשה את תמרה. היא שכרה עורך-דין קבוע, למד לעמוד על זכויותיה ולערוך חוזים במגזר חיות של ביונסמן אמריקאי. היא הצליחה במידה כזאת שקשה להכיר בה את הבחורה הרגישה התל-אביבית, שהדירה שבה היא חיה עם אמה, דומה לאוסף מוזיאוני, ושעיסוקה החביב היה כתיבת שירים ליריים באנגלית רהוטה.

כי בינתיים פשטה תמרה את אופייה ה"קודם" — עד אשר תגשים את חלומה: משק מבוסס, גדול שיקיים אותה ואת אמה בר"ווחה. אולם בזה לא יסתייכו שאיפותיה של תמרה, משם ואילך יתחיל שלב חדש בחייה. היא עצמה אינה יודעת עדיין מה ביוק יהיה הכיוון שתבחר בו. אולם אין כל ספק כי עוד נשמע הרבה עליה — ולא דווקא כבעלת משק משגשג על חוף הכנרת.

כי בתמרה כהן צפונים הכוחות האדירים. אשר מתחילת העולם דחפו צעירים לפרוץ גבולות ולכבוש שממות.

הרגע הגדול. השמש שקעה מעבר להרי הגליל. שקט מוקלט ירד על הסביבה בעלת היופי המסחרר. העדר חוזר מן המרעה. כשרגל תמרה זהר בנה משיא ושל יום יצאה אל הים התיכון. בפינת התמונה: תמרה עם אמה, שנייה.

יצחק גסטנר - לחם מן הים

מכונות על ציון. האונייה העברית הראשונה. עד אשר פרצה מלחמת העולם. הוריו אי"צ זהו לעזוב את האונייה. אולם יצחק לא נכנע: הוא אינן קבוצה של חמישה חברים מזבולון. קיבל הלוואה של 20 לירות וקנה סירת משוטים ורשתות דייג. משך חצי שנה דגו הנערים במימי הירקון ולאורך החוף עד הרצליה. הם עבדו בלילות כי ביום למדו.

קרב עם התורכים

כאשר נבנתה ספינת הדייג הראשונה בא"ר, ב-1940, היה יצחק בין צוותה. הם יצאו לדג לאורך חוף כשבכל המקצוע הנמשי היידי הוא דייג מצוי שתום-עין. בזמן ההוא כלל צי-הדייג העברי שלוש ספינות בלבד. בשנות ה-40 הלחמה הורחב הצי, נבנו ספינות מעץ ומבטון. תמיד היה יצחק בין המפעילים.

מאת

יהודה גבאי

יצחק עבר לדור, ספינת הדייג הגדולה ביותר בארץ. עם התקרב עונת הקיץ, כשחופי ה"ארץ מילוליים ממזון המושך דגים, היו יוצאים לתורכיה, שם סדפו הנהרות קרקע פורייה אל תוך הים. באחת ההפלגות כמעט שאיבד את חייו. דייגים תורכיים שלא ראו בעין יפה את ההתחרות הישראלית, ירו על הספינה. הת-

פתח קרב דורי נאלצה להמלט כשהיא גי ררת מאחוריה את הרשת שהטילה.

כיום עובד יצחק על לבון 13, אחת מספינות הדייג שנקנו בזמנו על ידי פנחס לבון בארצות הברית ושאישי לא רצה בהן בארץ. יצחק החליט בכל זאת לנסות, חזר סירה ממשרד החקלאות. תוך זמן קצר הוכיח כי העסק כדאי בהחלט.

אולם בסירה זו אין יצחק מתכוון להפליג רחוק. הוא החליט להכניס ענף חדש בדייג הקיצי. במקום רשתות, השתמש הוא בחכות. שיטה זו מקובלת, אולם רק סמוך לחוף. יצחק מנסה אותה במים עמוקים יותר. אם שיטה זאת לא תצלח ינסה ענף אחר: דייג סרדינים, בעזרת אורות בלילה. על כל פנים, אומר הוא, במדינה הצורכת למעלה מכפליים מכמות הדגה שדייגיה לוכדים, יש מקום לנסיגות ולהרחבה. יצחק, שעבר את כל השלבים, מתכוון עתה לשלבים חדשים.

על המזח עמדו שלושה אנשים והתחכחו על מזג האוויר. "אני מריח סערה", התנבא אחד מהם, "העצמות שלי מבשרות דרומית מערבית כמו שעור לא היתה לנו השנה".

"ביום כזה אין מה לצאת לים. צריכים להדק את הקשרים וללכת הביתה לישון". כולם הסכימו לדעה זו, חוץ מאחד. היה זה צעיר שווי, מרכיב משקפים חסרי-מסגרת, שהשח לו מראה של רופא או איש עסקים יותר מאשר דייג אשר 16 מתוך 31 שנות חייו עברו על הים. "אני מוכרח לצאת לאסוף את החכות", הכריז יצחק.

גסטנר. "אני רק מחכה שיוסקו יופיע".

יוסקה הופיע. היה זה בחור רב-ממדים, מכונאי ושותפו של יצחק גסטנר בספינת-הדייג לבון 13. מבלי לאבד רגע, עלו השניים על הספינה האפורה, שם כבר חיכו שני אנשי הצוות הנוספים, הסירו את חבל-המעגן ויצאו לים הפתוח.

הים היה עתה מכוסה גלים קטנים שכיפותיהם התרחתו בקצף מנסין. הספינה התרחקה במ"הירות מן החוף, עד אשר הופיע דגל שחור על פני המים. מן המצוף שהחזיק את הדגל התמשכו החכות — 400 חכות, כל אחת קשורה לחוט גפר וכולן מחוברות לחוט המרכזי. הן הונחו כאן לפני יום בתקווה שהדגים ייתפסו לפתיון.

טבע ושוב הפליג

בשנים שעברו מאז עלה לראשונה על סירת דייג התרגל יצחק לתלאות הים. עוד ב-1945 פרצה דליקת בספינתו, חמשה מיל מחוף חאן יוניס. הספינה התפוצצה ויצחק ושלוש חבריו היו נאלצים לשחות ארבע שעות לחוף. היא קיבל 22 לירות פיצויים בעד החפצים שאבדו לו ופנה לחפש עוד ספינה אשר בה יצא לים. כי קשריו של יצחק עם הדייג לא היו קשרים מקריים או זמניים. סיפורו הפרטי וקורות הדייג העברי בים התיכון כמעט זהים.

כאשר היה בן 16 עלה יצחק, שהגיע ארצה עם הוריו מפולין ב-1935, לעבוד כנער

הסערה מתקרבת. מוקדם בבוקר עוד היה הים שקט. עד אשר החלה נושבת רוח סערה מדרום, שכיסתה את פני הים בגלים. הדרך חזרה לחוף יפו, הנראה באופק, ארכה קרוב לשעה. מחמת הגלים, בדרך התעכבה הספינה לאסוף חכות של דייג שחשש לצאת בסירתו.

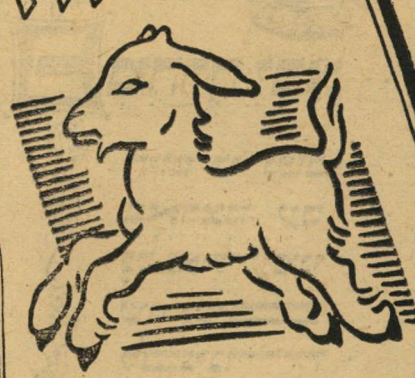

זהו על מהבית, מהבית, היידי
אז הדינה, מלפניו, סלקן, סלקן
מלפניו, סלקן, סלקן
זהו, סלקן, סלקן
אז הדינה, מלפניו, סלקן, סלקן
מלפניו, סלקן, סלקן

הדגדג

דזבין אבא בתרי דודק

הזוז מהו?

הזוז שווה היה בערכו לדינר הרומאי.
4 זוזים מנו בשקל. המונח זוז נזכר
במסכת פאה, בכבא קמא ובבבא בתרא.

בנק לאומי לישראל בע"מ

זאת הברכה
לנוסע בדרכי ישראל
בהתקדש
חג האביב החרוז
זשמחת בחגיד

אגד

(א.ש.ד.)

שלוט ננס

ננס מעלא חפקיד ענק!
ננס ספוג מתכת בלתי מחליר לנקוי
סירים, מחבתות, חרסינה, חלונות
ופלי בית.

יעיל, חסכוני ומהיר
אינו מחליר, אינו שורט, אינו מתפרק.
הזהרי מחיקויים,
דרשו "ננס" ותקבלי "ננס!"

תוצרת מ. ו. בע"מ.
ת. ד. 1893, תל-אביב.

מ

ננס

מהרה יבא...

היום בו נשב
בארצנו עם
כל גאולי עמנו
שוֹתֵי
לִבְנוֹ
וּלְפְרוֹתֵהָ
נַהֲנִים מִהַשְׂגִּיחַ
וּבְטָחוֹנָהּ

ברכת
חג הארץ והחרות

פלוג'ה

8.8.10.54

"נביע של יאליהו" המאה הי"ז.
מאוסף פויכטונגר
בבית הנכות הלאומי בצלאל, ירושלים

**ושמחת בחגך
על ארבע כוסות**

כוס הראשונה — יין פורט לקדוש
כוס השנייה — סעל חם לדגים
כוס השלישית — אדום עתוק לארוחה
כוס הרביעית — סמרי ולוקר לקטנה

כרמל מזרחי

מיקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

למברג Lemberg

ולגברות
ולגברים
לילדים
איכות משובחת
מבחר גדול
ישר מבית החרושת לצרכו

נעלים

תל-אביב, רח' הגליל 2-4
TEL AVIV, HAGALIL ST. 2-4

ע"י התחנה המרכזית

לפני חג הפסח

מכבשים וילונות, שמיכות, כרים ומפות
וכד אריגים עדינים בקצף רך דלא אלקלי

טקסטיל
חוצרת "נקה"

המפיצים חבורת: "נורית" בע"מ

**בית ספר לשפות
"קדימה"**

תל-אביב בן-יהודה 74
טלפון 20314

בימים ב' ג' (19, 20 לאפריל) ייפתחו
קורסים חדשים כדלהלן:

למתקדמים ולמשתלמים בכל שעות הבוקר והערב.

עברית

למתחילים: מ"10-11 בבוקר, מ"5-6, 9-10 בערב;
למתקדמים ולמשתלמים: בכל שעות הבוקר והערב;
לתלמידי בתי-ספר מתחילים ומתקדמים:
מ"5-6, 8-9, 9-10 בערב.

אנגלית

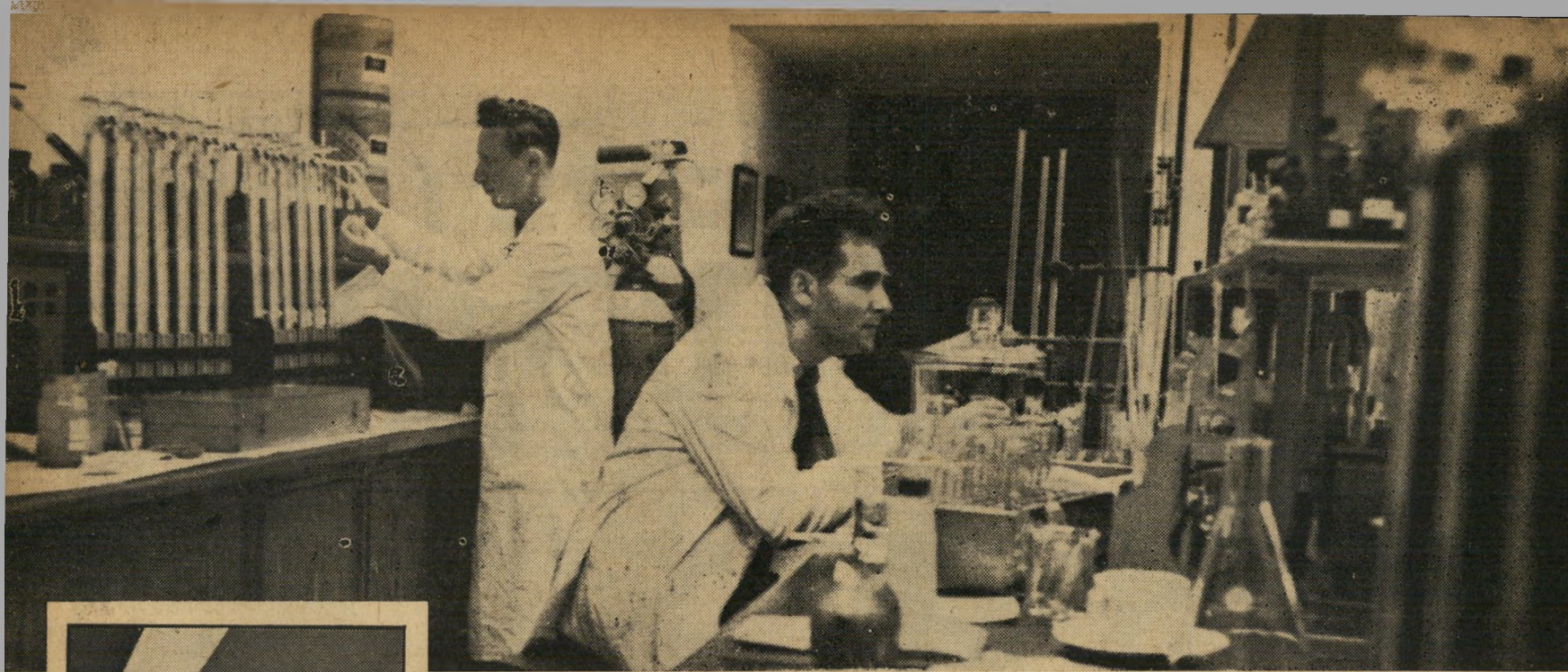
פרטים במשרד:
מ"9-12 לפנה"צ, 4-9 בערב (פרט ליום ששי).

חג שמחה

מפעלי עסיס
והאחים בורנו בע"מ

עסיס בע"מ

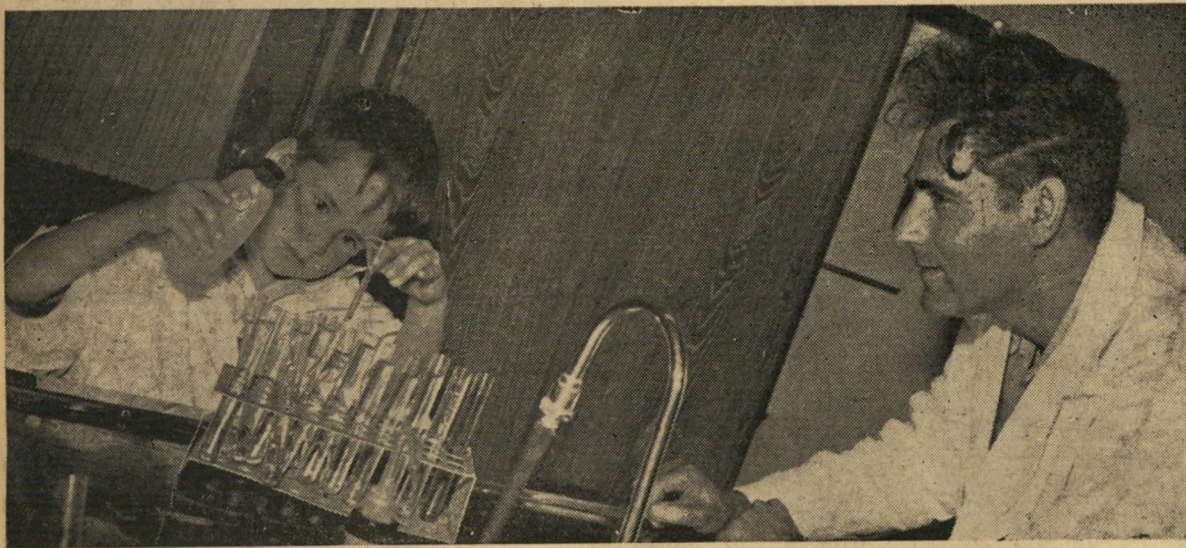
אחים בורנו בע"מ מחזור לסינריות
והעשית עסיס לכהל בע"מ
חברת עסיס לחקלאות בע"מ

פענוח הסודות. במעבדתו במכון ויצמן עוקב בני וולקני אחרי כל התפתחות בתהליכים הביוכימיים שהוא חוקר. אפשר לטעון כ מדעיסהור זה חסר ערך, אולם בלעדיו היה מתנוון גם המדע המעשי והישגים מהפכניים רבים היו נשארים סוד במוט של הסבע.

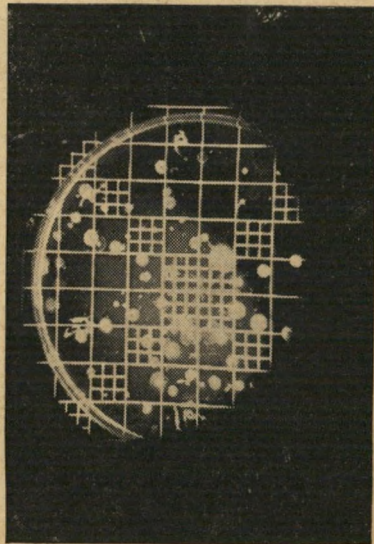
הסוד של ישראל

בני וולקני - חזית עקמה

**מאת
דוב
איתן**

כל אדם הרואה שעון יודע כי תפקידו לקבוע את הזמן. לפעמים הוא גם פיתח אותו ורואה את סכך הגלגלים והקפיצים — אך לרוב אין הוא יודע מה בדיוק מפעיל אותו. מה תפקידו של כל גלגל וקפיץ. ישנם גם אנשים שאינם מסתפקים בזה. הם מפר- קים, מרכיבים, בוחנים ובודקים עד אשר מתברר להם כל התהליך.

הדור השלישי. אביו של בני, פרופסור יצחק וולקני, הוא דמות ידועה, יסד את החזנה לחקר החקלאות ברחובות. בנו בני ידוע גם בעולם כביוכימאי ואילו הנכד, ינון בן החמש מגלה אף הוא נטייה בכיוון זה, מתייחס בוצינות מוחלטת ליום המעבדה השבועי שלו.

זופילה, זכוב הפירות הזעיר? משך שנים רבות ניסו חוקרים לפתור את חידת הת- הוות צבע זה; עתה נדמה היה לבני כי עמד על סף הפתרון. הוא ערך נסיונות- השוואתיים ולבסוף הגיע למסקנה: גם די חידק וגם הזכוב מייצרים את אותו הצבע כאותו איפן.

היתה זו תגלית חשובה ביותר: כי אם קיים תהליך זה בחידק ובזכוב, פירוש ה- חי אחריהם. ואמנם הוא מצא כי גם רקמות שונות של החולדה מסוגלות ליצור צבע דומה. כשם לגילוי התהליך בגוף האדם — המרחק אינו גדול.

וכך, חוליה אחרי חוליה, נשלמת השרשרת הגדולה של המחקר. איש המדע, שהתחיל בפירוק השעון כדי להבין ממה הוא מורכב, חושף את סודותיו בזה אחר זה, עד שהוא יכול לא רק לפרק אותו, אלא גם להרכיב אותו מחדש ולדעת בדיוק מה מפעיל אותו

רי המיקרוביולוגיה, ראה את חידקו של בני נזכר בחידק אחר, שנתגלה עוד ב-1890 ואשר איש לא התעניין בו במיוחד. הדבר שממשך את תשומת לבו של הפרופסור היתה העובדה כי שני החידקים יצרו צבע כחול דומה.

הבעיה עניינה את איש-המדע הצעיר מארץ ישראל. הוא האמין כי אם ידע איך נוצר הצבע וממה הוא מורכב יפענח את סוד יצירת הצבעים בטבע — חקירה שהינה עדיין שדה-בור בשטח המדע.

בני חזר ארצה, שקע שוב במחקריו, הת- כונן לעבודת הדוקטורט שלו. הוא פתח בחקירות, ניסה למצוא מהו חומר-המיצא המשמש לחידק ליצירת הצבע הכחול. חיכתה לו תוצאה מפתיעה: כאשר גידל את החידק על קרקע-מוזון מסוג מסויים, קיבל צבע אחר, במקום להיות כחול, היה חום-אדמדם, כ- צבע מיץ עגבניות.

בראשו של בני הבריקה הכחשה: האם יציע זה אינו דומה לצבע העגבניות של המדע?

כזה הוא ד"ר בני וולקני. אלא שבמקום השעון, חוקר הוא את תא החי. אין הוא מסתכל על החידק כגורם מזיק או מועיל לבן-אדם. הוא רק משתמש בו כאמצעי לחקר תהליכים כימיים, תהליכים אשר יכולה להיות להם הקבלה גם בתא הצומח ובתא גוף האדם.

לעבודתו הנוכחית הגיע בני, בן ה-39, כמעט במקרה. הוא יצא לאוניברסיטה הי- עברית, למרות שנטה יותר למכניקה, כי באותם הימים עוד לא עסק הסטודנט בשטח התעניינותו. בירושלים למד ביוכימיה, הפתיע אנשי-מדע רבים, בארץ ובעולם, כאשר גילה, בשנתו האחרונה כסטודנט, בשנת 1936, כי בים המלח גדלים, בניגוד לכל הדעות שהיו קיימות עד אז, מינים שונים של יצורים מיקרוסקופיים חד-תאיים.

התגלית הפכה למרכז עבודתו, כאשר עבר למכון ויצמן ברחובות. היא גם הובילה אותו לדלפט בהולנד, שם נמצא אוסף חידקים מיוחד במינו בעולם. פרופסור קלויבר, מגדולי חוגי-

החידקים. כך נראות, מבעד למיקרוסקופ, מושבות החידקים המתרבים בכמויות עצו- מות ומשמים נושא למחקרים במעבדה.

עמנואל רבינוביץ - שמן, רוח, מים!

זה אירע לפני יותר משלוש שנים. משך למעלה משנה נסעתי עם עמנואל, שרגא ואורי בגיפ האפור. כמעט ולא ראינו כבישים; כמעט ולא ראינו אפילו דרכי עפר. ככל שהיה מזג האוויר גרוע יותר, כך היתה עבודתנו רבה יותר. כאשר היה יורד גשם סוחף, וכל בני האדם הגורמא" ליים היו מסתתרים בבתיהם, היינו ניצבים על שפתו החלק לקה של וואדי, בלב השממה, מטילים תפוזים אל תוך המים, מציינים את מהירות תנועתם בעזרת שערן-סטופר.

אולם לא תמיד עבדנו רק במזג-אוויר רע. היו חודשי קיץ ארוכים, בהם השתרעה אדמת-הנגב סדוקה וצמאה, מבלי שתהיה טיפת אחת של מים אפילו בקרקעית הבאר העמוקה ביותר. משך חודשים אלה מדדנו את תפוקת המעינות בהרי יהודה ובאיזור ים-המלח.

אלה היו חודשי החופש שלנו. נעים היה לשבת בגיפ הי מלא שקים, ששימשו לנו ככרי-מושב. במושב הקדמי היה מורכב מק"ע-ברז, שהיה מכונה בפנינו בשם היפהפיה האני גלית, וכל אחד מאתנו היה מצוייד ברובה קנזי ו-50 כדורים. את גג-הברונט ואת מגן-הרוח של הגיפ השארנו במשרד בי באר-שבע: הפקרנו את עצמנו לשמש, לרוח — ולמהירות.

אין איפוא כל פלא בכך, שבשעת ישיבת-המערכת הסוערת, בה הביע כל אחד את דעתו על נושאי הרפורטגיות המיוחדות, התרכזו מחשבותינו בנושא אחד ויחיד: המים בנגב. היו כמה וכמה מתנדבים שרצו לעשות רפורטגיה זאת; אולם אני עמדתי על דעתי. לא רציתי למסור אותה לאיש. הייתי מוכרח לעשות אותה בעצמי.

גאווה תמימה

עמנואל לא נשתנה כלל. חושבני שהוא לא ישתנה לעולם: הוא אחד מהטיפוסים הנדירים, אשר לזמן אין כל שליטה עליהם. הוא קיבל את פני בחיור הרחב הרגיל ובלחיצת יד אמיצה כפלדה. הוא הזמין אותי להכנס לבית המלאכה המכני אשר ניבנה על ידו באחד החדרים הפנויים של המשרד. הוא היה מאושר מאוד: עתה אפשר לו לעסוק במלאכה האהובה עליו: הרכבת מכשירים מדויקים.

עמנואל הסכים לצרף אותי לסיוורו הבא בנגב, בתנאי אחד: שלא איווה אליו כתייר, אלא אעזור לו בעבודה. הסכמתי ברצון.

הפעם הוטל עלינו לסקור את פני המים של וואדי-שבע העליון, מזרחית לבאר שבע, ושל מעיינות איזור ים-המלח:

מאת

עמנואל

פרת

הפקידים לא יכלו לעבוד. המשרטטים עזבו את המפות והה תוכניות, הפקידות הירפו ממכונות החישוב. אפילו הגיאולוג, ד"ר וונטש, גבי-הקומה והכפוף כסימן-שאלה, הרים את משך קפיו על מצחו, הצטרף אל החבורה שהצטופפה מסביב לגבר כבן 30, רחב-כתפיים, שווף, חייכני ומתלוצץ. עמנואל רבינוביץ, אחד מסוכרי-המים, חזר מן הנגב, כדי למסור את רשימותיו למשרד המחלקה לחקר מקורות-המים. הפקידים אהבו לראות אותו ואת אנשיו חוזרים ממבצעייהם: הם היו מביאים שמץ משמש-הנגב ורוחותיו אל תוך האולם הקר, המואר בניאון, הניצב מתחת לגשם הירושלמי הבלתי פוסק.

עבודה רבת-אחריות

נפגשתי עם עמנואל בקפה הסטודנטים הירושלמי הסואן ניצן. שיחתנו נסבה על הנגב. הוא אמר שהוא מחפש עוזר, הציע לי את המשרה.

"עבודתנו אינה כשונה, אך רבת אחריות וחשיבות. אנו מודדים את פני המים של הארצות. את תפוקת-המעיינות ואת נפח מי-הגשמים הזורמים בואדיות."

"מה זה?" שאלתי. "שיטה נוספת לפתרון בעיית האבטלה?" הוא חייך והגביר לי שהדבר הינו יותר מזה: סקר מתמיד של עליית וירידת פני-המים בעונות שונות של השנה, וסקר העלייה והירידה בתפוקת-המעיינות. ובאשר לסקר מי הגשמים הזורמים בואדיות, הרי זה מאפשר לנו לתכנן סכרים ובריכות חדשים. כן, זוהי דרך לפתרון בעיית האבטלה — בעתיד. אלה הם מסעות נהדרים! השתוקקתי לצאת לדרך מיד.

"מסעות? הם עוד יצאו לך מהאף."

"מה גודל הצוות?"

"אתה אני ועוד שני מטורפים. כן, וגם הגיפ שלנו. גם הוא שייך לצוות. אל תחזקי! יש לו צורה אנושית. שבו 5923."

פרצנו בצחוק ולחצנו ידיים.

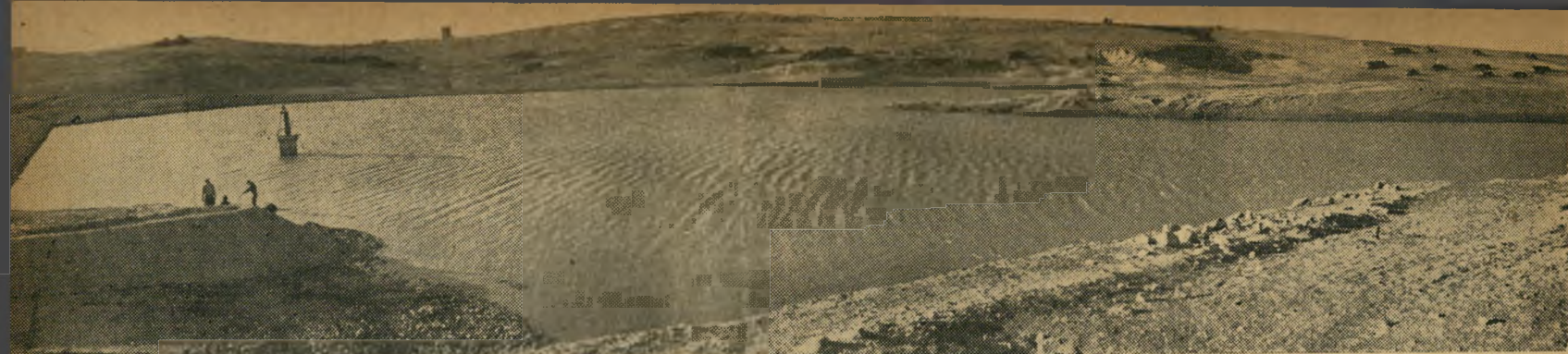

המכשיר המפתורי. מטיילים רבים הבחינו בצינורות מוזרים אלה ברחבי ישראל. הלימניגראף (מצוף המחובר על ידי מערכת-גלגלים אל מחסן) נותן עקומה של גובה הזרימה.

בקרעיתן. מגע קצה החוט במים יעביר זרם למונה הקבוע בקצהו השני, למעלה, יציין את גובה פני המים בבאר. לתוך באר ערבית (תמונה משמאל), מטילים פשוט את החוט.

הגיפ התכונן בזוועה במודד היורד בסולם החלוד והרעוע לתוך בארות, שעומקן מגיע לעתים ל-80 מטר, כדי להכניס חוט חשמל מצוייד במשקולת לתוך צינור הקידוח אשר

הגמלים אסירי-תורה. עבודת-המחקר של מחלקת-חקר-מקורות-המים איפשרה לתהיל (תיכנון-המים לישראל) לזכר נסיוני במחנהו של סולימאן אל-חזייל, שייד-בדווי-הנגב, מול קיבוץ שובל. הגמליז שםחו — וכן גם הש

עין-גדי, עריגה, אוס-בארק. כן הוטל עלינו לקחת משם דוגמאות מים לבדיקה כימית.

הפרי הסחוק

לא הספקנו להגיע לפנטזיה הבדווית הגדולה, שנערכה לכבוד פתיחת רשת צינורות-מים, אשר תאפשר לשוכני אי-זורי א-דולס וערערה (מזרחית ודרומית מזרחית לבאר-שבע) להגדיל את יכולתם פייחמישה. הרשת החדשה היתה תוצאה ישירה מעבודת צוותנו.

אין איפוא כל פלא בכך שהגלים שלנו היה מוכר היטב באזור זה. איש אינו מעריך את המים יותר מן הבדווי. עמ' נואל ואנשיו ידועים שם בכינוי "רופאי המים". הבדווים קוראים לו בשם "חמב" (לפי ראשי התיבות של חקר-מקורות מים, המסומנים על כל באר), שואלים אותו מתי ירד גשם, ובתי תיבש באר זו או אחרת.

יא קל היה לנו לעזוב את אוהלי-הבדווים, מכניסי-האורחים, השוכנים באזור ערערה. כל אחד מהם התעקש להזמיןנו יאהלו, ללגום ספל קפה ולסעוד ליבנו. למולנו הגיעו הבדווים להסכם בינם לבין עצמם, החליטו שהזכות לארח אותנו שייכת לאבו רנס הוקן; אחד השייכים שחפר במקום באר לפני 40 שנה ובה במידה ידיו את הבית היחידי בסביבה. הוא היה גאה באותיות חממ/18, שצוירו על הבאר שלו בצבע אדום. הוא היה מסוגל אפילו לכתוב אותן.

אומרים שגיד-העין היונו יפה. מעולם לא הייתי שם, אבל אני יכול לומר שהדרך המוליכה אל יסדהמות הינה נהדרת. עמ' נואל אוהב לספר על ביקורו הראשון בוואדי, בימים בהם יא היה שם אפילו השביל הצר בו עברנו אנו. לפני שלוש שנים ירד הוא בדרך זאת בלחית עזרה, שני בדווים ושני גמלים, עמוסים ברזל ומלט להקמת סכרי-נסיון קטנים.

העמל היה מפרך, אך פריז היה מתוק. המדידות שנעשו בעריגה וסדייר איפשרו לישוב של נח"ל לקום במקום בו כית דוד את כנף-ימעי'ו של שאול. בדיקת מעיינות המים המתוקים של אוס-בארק הבטיחה את אספקת-המים למחנה-סדום; ובדיקת ההרכב הכימי של מעיינות הגופרית באוס-בארק, בירכתי אל-חליל וזווירה, הולידה תוכניות גדולות לגידול בשוק-התרופות.

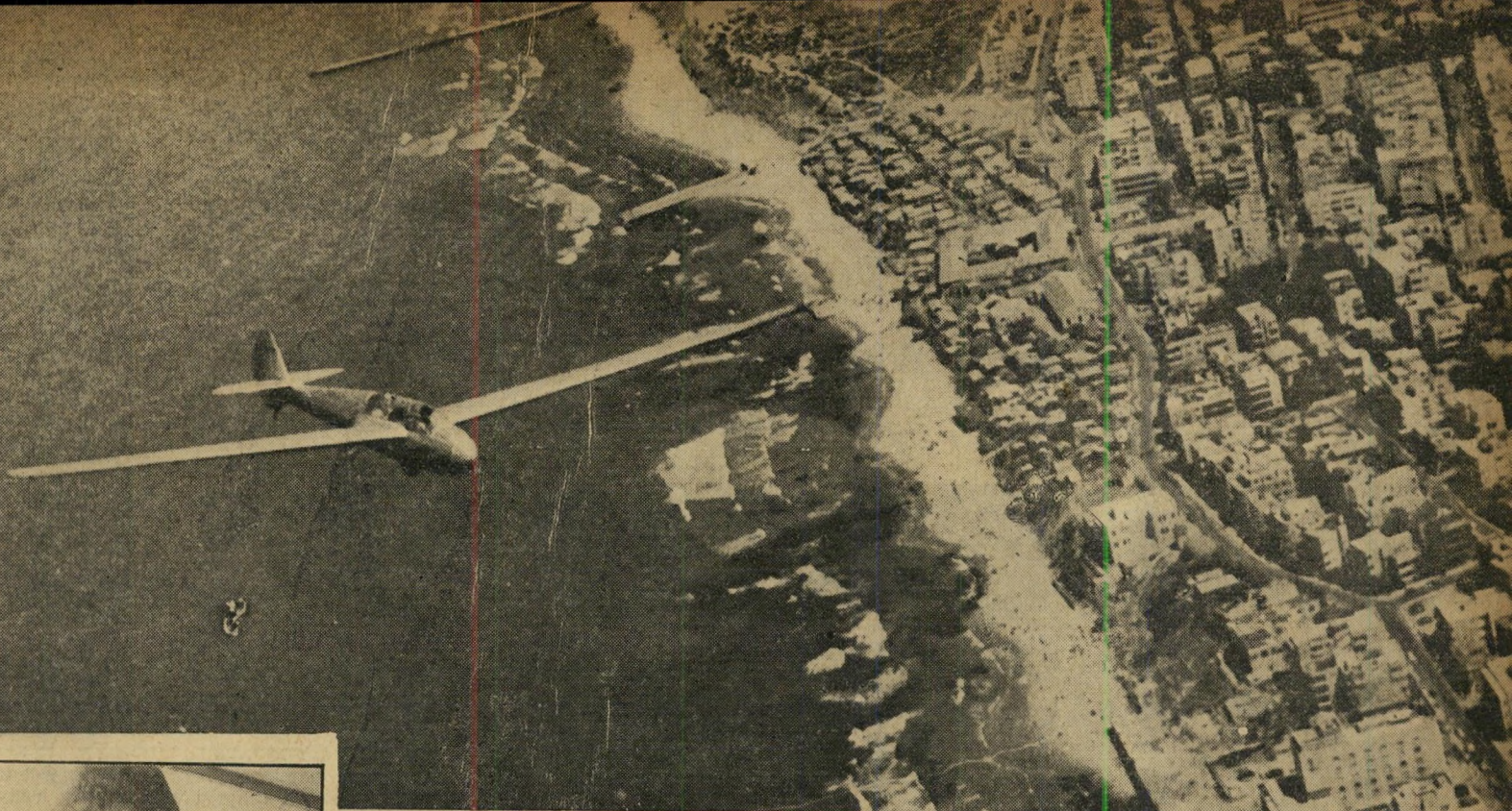
כל זה נעשה על ידי ג'יפ קטן, מרופט ומאובק, המצליח לעבור בדרך-לא-דרך, ועל ידי ארבעה צעירים שאהבו את השמש והרוח, את האופקים הרחבים של הנגב, ואת ריחם המרי של שיחי-הערבה.

הנחת צינורות. קו הצינורות הענקי החדש, הקשור בתוכנית הע ברת מימי הירקון לנגב, יתן לאדמה הצמאה 2 מיליון מטרים מעוקבים מים לשנה. עבודת הנחת הצינורות נמצאת בשלבה הסופי. ותסתיים לפני סוף השנה הנוכחית.

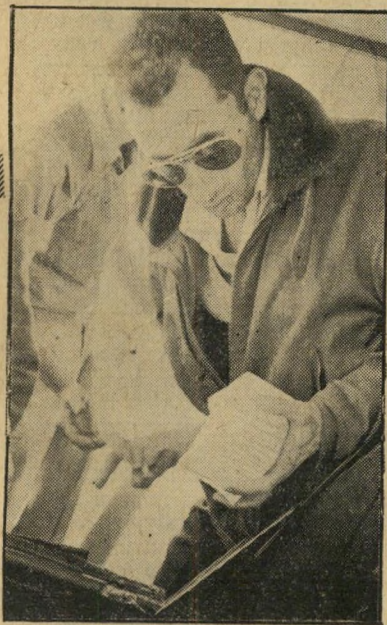
מבצר רומי — לבית-מרפא. ג'יפ 5923 של המחלקה לחקר מקורות-המים מדרדר בדרכו הקשה לעין-גדי, דרך המבצר הרומי העתיק קאסר זווירה (למטה משמאל, מעל לג'יפ), חוגג בשדרת המבצרים שהוקמו לאורך יסיהמלח, השתתפו במצור על מצדה. כיום ינוצלו המעיינות המתוקים, עם מעיינות-הגופרית שבקרבת אוס-בארק. בתוכנית: הקמת בית-מרפא לחולי-שנג

כנפים ללא רעש. שיעור בדאייה, בדאון הגדול של הקלוב לתעופה. הדאון נגרר על ידי מטוס מעל לים שוחרר בגובה של 600 מטר. על החניך, הנמצא בדאון בלית מדיה, הוטל להחזירו לשדה התעופה בצפון תל אביב. בתמונה נראה הדאון מתקרב לחוף העיר.

הסוד הישראלי

שלמה ירקוני - על כנפי נערים

משתדלים להוציא מכאן טכנאים, שידעי להכנס למטוס ולטוס. זה דבר פשוט וקל. אנו משתדלים לחנך נוער שידע להשיג את הנוער של שאר ארצות העולם גם באוויר. זהו תפקידה של תנועת "נוער חלו" ציה. אמנם אין החלוציות כאן מתבטאת במושגים מפלגתיים או בדרישה להתיישבות. אולם זוהי חלוציות בכך זאת — התעופה הישראלית נמצאת עדיין בשלביה הראשונים.

ואילו על שלמה עצמו אומרים חבריו: "התעופה גידלה אותו, עכשיו מגדל הוא את התעופה."

באופן טבעי את שירותו הלאומי בחיל האוויר אולם לא על החובה הלאומית נתון הדגש. שם מכוונת כל התעמולה לעורר את חוש ההרפתקנות והספורט של הנוער. במקום להטיף: "למד לטוס — המולדת זקוקה לך!" קוראים הפלקאטים: "למד לטוס — ודע את חדות הנצחון השמימי!" הדבר חיוק בשלמה את ההכרה כי הכשרת דור של טייסים צעירים אסור לה שתהיה עניין נוקשה, במסגרת ברזל. כי בעוד יכול נער ללמוד איך לאחוז בהגה של מטוס בגדנ"ע אויר, למשל, אולם רק חינוך יסודי וממושך במסגרת חברתית יכול לפתח בו את האהבה לתעופה ולמטוס. להטביע בדמו את השאיפה להיות איש-אוויר.

אומר שלמה על תפקידו: "אנחנו לא

שלבים לכנפיים

חינוך זה, אשר שלמה אחראי לו, מתחיל מן היסוד. משך שנה עוסק הנער בטיסנים, מטוסים וזעירים שהוא בונה בעצמו מחי-מרים שהקלוב מאפשר לו להשיג. הוא לומד את מיבנה המטוס, את חשיבותם של חלקיו השונים, את חוקי הטבע והמדע המאפשרים לו לנוע באוויר.

רק אחריכך מתרומם החניך על כנפיים באוויר, כנפיים אשר אין מנוע שידחף אותן קדימה. בדאון, לומד פרח-טייס את כל מה שאפשר ללמוד על טיסה ממשית, מלבד השליטה על המנוע. הוא לומד לתכנן את הטיסה, לנצל את התנאים המטאורולוגיים במידה נבונה, לכוון לעצמו את התכונות החייבות להפוך אצלו לטבע שני.

השלב האחרון מסתיים כשלבחור יש 30 שעות טיסה רשומות בברטיסו. אז נגיג הוא לבחינה, מקבל תעודה המאשרת כי הגהו טייס מוסמך להטסת מטוס פרטי. רק אז מסתיים תפקידו של שלמה ירקוני.

המולדת זקוקה לך

את חשיבותו של תפקיד זה אפשר להעריך לאור העובדה שאחוז ניכר מאוד מטייסי חיל-האוויר הנם חניכים של הקלוב לתעופה, ושכל הטייסים הישראליים בחברות התעופה המקומיות למדו את תורת התעופה אף הם באותו מועדון.

שלמה עצמו עבר את אותם השלבים. הנער התל-אביבי, שמנהל בית-ספרו סירב לכלול אותו ברשימת הזכאים להשתתף בפעולות החוג לתעופה, מפני שלא הצטיין בלימודיו, לא ויתר על חלומו להיות טייס, מצא דרך להצטרף לחוג. הוא עבר את הקורסים הפרי-מיטיביים של ראשית החינוך האווירי בארץ, קיבל את כנפיו, שירת בחיל-האוויר הישראלי, יצא בשליחות הקלוב לבית הספר למדריכי דאייה בצרפת, קצר שם תהילה רבה וחזר לשדה-התעופה הקטן בצפון תל-אביב, להע-ביר את ידיעותיו לדור שגדל אחריו.

בצרפת פגש בגישה חדשה לענייני תעופה הסותרת לחלוטין את זו הקיימת בארץ. אמנם ברור כי כל נער הלומד לטוס ימא

מאת
יחיא
בשן

כשראיתי את שלמה ירקוני בפעם הראשונה הוא לא עשה רושם חזק במיוחד. הייתי אפילו קצת מאוכזב. "האם זהו בסך הכל?" שאלתי את עצמי.

שמעתי הרבה על המדריך הראשי של הקלוב לתעופה, אולם בכל זאת קשה היה להאמין כי אותו בחור צנוע, קצת מקריח, מרכו בידיו את חינוכו של דור שלם השואף למרומים, החולם לכבוש את תכלת-השמים.

אולם גיליתי גם כי הוא איננו איש חלומות. כי למרות שהוא חי באוויר, עומדות רגליו איתנות על הקרקע. הוא יודע שרק עבודה ועקשנות יכולות להפוך את החזון למציאות — אלה ומידה גדושה של התנדבות והקרבה עצמית.

את מידת הקרבתו והתנדבותו של שלמה אפשר למדוד גם במונחים פרוזאיים ביותר. עב 1600 שעות-טיסה לזכותו, יכול הוא להתקבל בקלות כטייס באי-על או בארקה, במשכורת שתעלה לפחות במאה לירות על זו שהוא מקבל כיום. לאב-משפחה צעיר (27), המתקיים על משכורת חודשית של 150 לירות, זוהי הקרבה לא מבוטלת.

יחד עם זאת, אין הדבר נמדד בלירות בלבד. שלמה ירקוני, למשל, אינו יודע מה פירושו של שעות-עבודה קבועות. הוא אמנם צריך להיות בשדה-התעופה רק שש שעות ליום אולם אפשר לפגוש אותו שם משעות הבוקר המוקדמות ועד רדת החשכה.

בדיקה אחרינה. חניכי הקלוב, לומדים לא רק לטוס אלא גם את כל כללי הבטיחות. כל ראשון בטיסה: בדיקה יסודית של המטוס על כל חלקיו ומכשיריו לפני כל המראה.

שרה לוי - למקור

הצילום. לרוב משתמשת שרה במנגינות ידועות. כל צליל חייב להיות מושלם.

הלוהטת, התרבות הירודת למקור, החודרת לנשמה, לא רק מבודרת את החישים.

משם התה הדרך ברורה. להקת ענבל הופיעה בכפרים, נתנה הצגות בכורה בערים, משכה הערצה וביקורת. צלילי החובבות התגבשו ליצירות של ממש. ואז בא המיפנה השני הגדול: גירום רובינסן, אחד הכוריאוגרפים המזהירים ביותר באמריקה, ראה את הלהקה. הוא נשלח ארצה על ידי קרן נורמן, שמטרתה לתמוך ולפתח מוסדות תרבותיים בארץ, כדי לסקור את שטח המחול הישראלי, להרכיב — אם אפשר — להקה שתוכל לסייר בארצות הברית. הוא מצא בתיאטרון למחול, נערות שלמדו לרחף על קצות הב"ה, אולם שום דבר לא משך אותו — חוץ מלהקתה של שרה לוי. ואין פלא. כי רוב האחרים ניסו לחקות את האסכולות של מוסקבה ופאריס, או הרכיבו מחולות סינטיטיים של שני צעדים ימינה והופה, שני צעדים שמאלה והופה וקראו להם ריקודי-עם. ואילו שרה לוי הגיעה למקור האמיתי, חיברה ולימדה מחולות שאף עם אחר לא התמחה בהם יותר ממנה.

אף לא בתימן. כי יצירותיה של שרה שוב אינן התנועות העמו"קות והחינניות — אך המוגבלות — של מחולות הגלות התימנית. היא שמרה על היסוד, על העמקות והחינניות, והוסיפה לו, מן המיוחד לארץ. ביצירותיה מגוה את הסגנון המזרחי עם האופי העברי.

יתכן כי אין זו עדיין דמותה של תרבות עברית על כל צדדיה. אולם אין כל ספק כי זהו צעד גדול לקראתה. והוא נעשה הודות לנערה שחרחרת וחיננית, שנשמתה הסוערת לא השלימה עם פשרות.

גם את הדרך הלאה תעזור היא לפתח — היא והצעירים שעקש"נתה פתחה בפניהם את השער שהיה נעול בפניה היא.

**מאת
אורי סלע**

אולם שרה לוי לא רצתה לדקלם את פושקין ואת שייקספיר. היא רצתה לשחק, ליצור, לבטא את הסערה שהתחוללה בנפשה של צעירה תימנית, לידת ירושלים, חניכת מוסד בצפת וכפר הנוער בשפיה, שסיימה סמינר לגננות ושאהבה מרוח האיתנים שנשפה ב"שבילי-ההרים ולחשה בשדות העמקים של ארץ חלוצים.

שאיפה למקור

היא יצאה ללמד בקיבוצים. היא לקחה ילדים ולימדה אותם שיר ומחול. היא נשמה את חתירת הקיבוץ לדפוסים מקוריים ותרגמה אותה לצלילים ותנועות. היא לקחה נשות"עמל ואכרים כבדיגוף ויצקה לתוכם את חזות היצירה האמנותית וקלילות המחול. עצרות, כינוסים, נשפים וחגיגות — ידה של שרה לוי היתה בכולם. "שרה לוי משוגעת", אמרו עליה אנשי הקיבוץ. "אבל היא עושה חגיגה אחת וסולחים לה את הכל!"

אולם בסופו של דבר לא יכלה הבחורה העדינה והסוערת להס"תפק בזה. לא בשבילה החגיגות ההמוניות, לא בשבילה היצירה בקווים כלליים. היא שאפה לעבודה העדינה, לתנועה הדקיקה, לחוט"השני השזור כריקמת"אלוהים באריגהנשמה. אחרי שש שנים בקי"בוץ חזרה העירה וחפשה את הדרך להתבטא.

היא חשבה, חלמה, ניתחה ושינתה ולבסוף החליטה: רק מן המקור תשאב. רק מן המיתרים שנתן לה הטבע תחבר את יצירתה. היא החליטה להקים להקה של תימנים.

קומץ צעירים

באותם הימים, לפני ארבע שנים, עבדה שרה כמורה לשיירים ומישחקי ילדים במידרשה למתחכים למוסיקה. היא פנתה לעמנואל עמירן, מנהל המידרשה, וביקשה ממנו רשות לכנס שם מדי ערב צעירים וצעירות שיעצבו את לבטי היצירה.

פורסמה מודעה קטנה בעתון, וכעבור כמה ימים החלו השיעורים רים והחזרות. לפעמים היו מופיעים ששה אנשים, לפעמים הגיע מספרם לעשרים. שרה לא התאשה. היא השקיעה את כל מרצה, היתה מחכה שעבודת"הבוקר תיגמר כדי שתתמסר ללהקה. עתה כבר לא היתה בודדה. אש היצירה התלקחה גם בתלמידים.

כעבור שנה החליטה להופיע בציבור. היא פנתה למרכז לתרבות והסברה של הקטתורות, ביקשה את עזרתו. העזרה ניתנה — בצורת תשלום זעום, אך קבוע — לאנשי הלהקה. כמה מן הצעירים עזבו עבודות קבועות שהשתלמו הרבה יותר וקשרו את עתידם ללהקה. בשביל נוער"פרברים, שכל חייו דר בשכונות עם המצוקה הכספית, היתה זה צעד לא פשוט. איש כמעט לא האמין כי בנוער זה עוד נשמר זיק"ההקרבה ועדינות"הנפש שתדחוף אותו למעשה זה.

היעוד נמצא

ההופעה הראשונה היתה ביפו, בעצרת 1 במאי. הקהל היה מעורב: חותיקים, עולי"מזרח ועולים שלא ידעו מלה עברית. גם התגובה היתה מעורבת. למחרת הופיעו הלהקה בביצרון. במרכז הכפר גיבבו התושבים במת"עפר ועליה התנהלה, "התוכנית האמ"נותית". תחילה הופיעה זמרת ידועה. היא עמדה תחת שמש"צורים צורבת והשמיעה שירים בקול אופיראי מנופח. הקהל הקשיב. הוא גם ניהל שיחות"ביניים, הלך לשחות מים, התווכח על סיכווי"הע"בדה.

ואז הופיעו הבחורים והבחורות של שרה. מן הצליל הראשון היה ברור כי על במת"העפר שרו וקופצו דמויות שידעו לנגוע במעמקי נשמת הצופים. איש לא זז ממקומו, איש לא דיבר. איש אפילו לא שם לב לשמש הלוהטת. כולם עקבו בנשימה עצורה אחרי מחזות"הרועים וריקודי"המזרח שהוצגו לפנייהם. כשנסתיימה ההצגה, פרצה סערת"מחיאות. שרה לוי נשמה לרווחה: היא מצאה את יעודה. היא הביאה לארץ השמש הלוהטת את תרבות השמש

התנועה. קטע אופייני למחול מזרחי, נתון הדגש על תנועות ידים עדינות ומסולסלות.

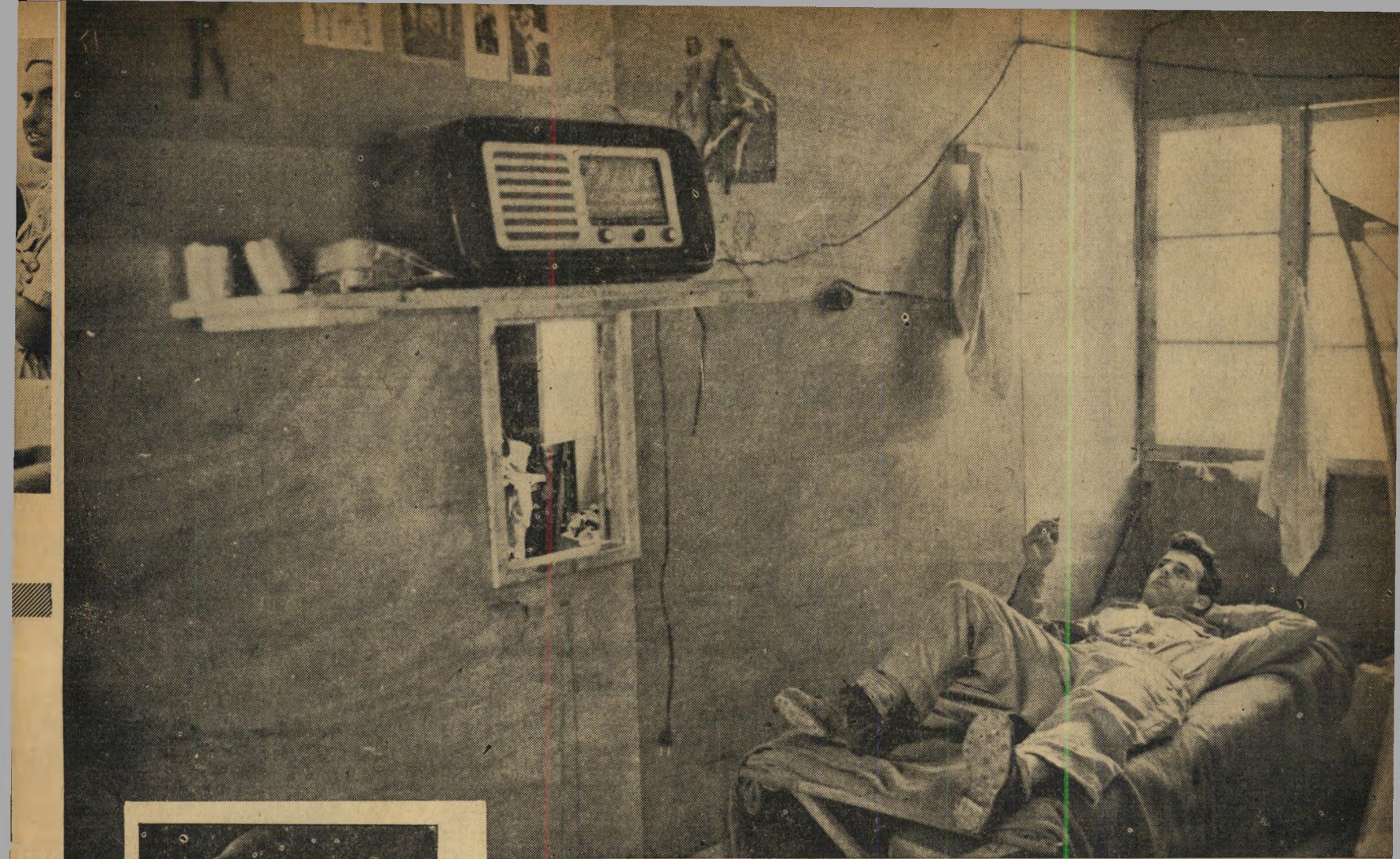
הבחורים. בלהקת ענבל נוטלים הבחורים חלק פעיל יותר מזה של הבחורות.

החזרה. באולם תת"קרקעי בתל"אביב מכינה שרה לוי את הלהקה לקראת ההופעה.

הרקע והעיבוד. מחול זה מבוסס על חיי העדה היהודית בתימן. הט בוד של שרה, שפיתח את התנועות המקוריות, הפכו למחול ממ

יחק, הרחק כררזם. בצריף העץ, מול הרי הנגב הפראיים, שהכיר עד כה, הוא נמצא כאן. כי קול המדבר קרא לו וכאן ישאר עד אבנר בשעות הפנאי. ביתו נמצא הרחק בצפון ואתו כל צורת החיים שימלא חלקו במיבצע האדיר שהביא אותו לכאן: סלילת הכביש לאילת.

הסוד לישראל

אבנר רוזנפלד - אל לב המדבר

ליחידה של ציור מכני כבד בחיל ההנדסה.

מקומו שם. בערבה

עבודתו הגדולה הראשונה הורידה אותו דרומה, אל הכביש המרכזי לאילת. שש שעות ליום, בימי חול, שבתות וחגים, עבד החייל הצעיר על טרקטור ענק, הניז גושי-אדמה אדיר, רים, שינה סדרי-בראשית במדבר הלוהט. את ביתו זכה לראות רק לעתים רחוקות — פעם לחודשיים-שלושה.

בנגב נפגש עם הטיפוסים המיוחדים מי אכלסים חלק זה של הארץ: צעירים ולא- כל כך צעירים, שהמרחבים הפראיים כבשו את נשמתם. אנשי-חוץ או הרפתקנים שמצאו בנגב את ארץ חלומם. והוא, החייל שהגיע לשם על פי פקודה צבאית, הרגיש כי גם לו חלק בהווי הגדול, ביצירה הגדולה.

כעבור כמה חדשים הועבר צפונה, לקורס- קצינים. וכשסיים את הקורס, במקום לחפש עבודה נוחה ונקייה בבסיס, ביקש לחזור דרומה — אל הכלים שלו, אל חבריו המאז- בקים ואל הסרט האפור שהתפתל בין הצו- קים. הוא לא הרבה לחשוב על חלוציית או על נכונות להקרבה. הוא רק ידע כי מקומו שם, איפה שהחברה עושים משהו. היה זה טבעי ביותר. לא היה זה גב מקרה שרוד זי אחזה את יתר אנשי הצבא שעברו אתו, כי מעל לכל יחידה אחרת בצה"ל יכול לומר חיל-ההנדסה כי הנגב הדרומי והע יבה הם ממלכתו. הוא ביצע שם את המפעלים הגדולים ביותר, ערך סיור רים ומחקרים, פתח את הדרך בפני פעולות

מעלה-העקרבנים והערבה לאילת. אז עוד לא נסלל הכביש והנסיעה, שהחלה בארבע לפ- נות בוקר, הסתיימה בשמונה בערב.

עד אז הכיר את נוף הצפון, את השדות המוריקים והגבעות העגולות, את המעינות ושפע החיים. הנוף החדש, הפראי, של הנגב השאיר עליו רושם עצום. הוא החל מסייר בו לעתים קרובות יותר: מסעות רגליים למצדה, לסדום, לערבה.

בהגיעו לגיל הגיוס, עזב את משקו, יצא למחנה האימונים. נסיונו עם טרקטורים ועבודה במוסך הקיבוץ זיכה אותו בהעברה

קשה לומר מה בדיוק קושר את אבנר לאדמת הטרשים ולסלעים האדומים שמ- דרום לקו באר-שבע-סדום. "אולי מפני שה מקום יפה ומשכר", אומר הוא. "אולי גם מפני שכאן אין הרעש שיש בעיר. אבל אני חושב שמעל לכל זה מפני שכאן יש לי הרגשת סיפוק, הרגשה שאני עושה משהו מועיל".

הוא ראה את הנגב לראשונה ב-1949, מיד לאחר כיבוש אילת. יחד עם שאר חניכי בית-הספר בגבעת-ברנר יצא אבנר על כנונית-משא לטיול של יומיים דרך

מאת

ישעיהו

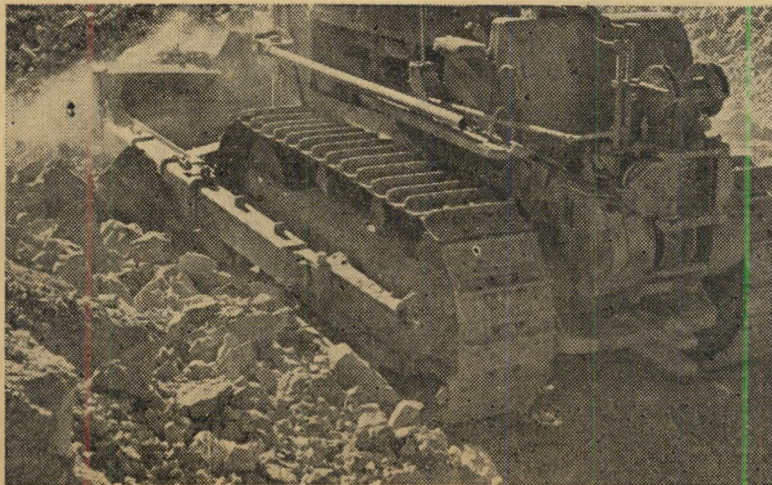
לביא

א כל בחור היה מסכים לשבת בחיר ה בלב-המדבר, מרצונו הטוב. דרוש זו גדול שירתק צעיר למקום כמו מחנה- וזה של חיל-ההנדסה, עמוק בערבה, הכביש החדש לאילת. אין שם חברה, שם בילוי — אפילו קולו הצרוד של "ג חסר.

ין זה כי אבנר רוזנפלד קיבל פקודה ת לערבה — ולכן הלך. גם הצבא " בעובדה כי אין לכפות ישיבה ממושכת וס זה על חייל נגר רצונו אילו רצה, היה אבנר, סגן-המשנה בן ה-19, ב את אבק המדבר ולחזור למחנה נקי ידר במרכז הארץ. הדבר היה מקל בהרבה. הוא היה יכול לבקר בקלות יצת שילר, ביתו, הוא היה יכול לפגוש חברתו לעתים קרובות יותר. הוא היה ללכת לקולנוע מתי שרצה — הוא יכול לעשות את אלף הדברים החשובים רים בגילו.

יקום זה ישוב הוא בערבה. מדוע ?

בחים וכאבק. מבוקר עד ערב מסרטר המנוע הענק. הרים וגבעות נמוגים בפניו. בחום, באבק ובבדידות מבצעים אנשי-חיל-ההנדסה במקום את המשימה הגדולה ביותר שהוטלה עליהם.

פיתוח ומחקר לשאף הגופים במדינה. בניגוד לדעה המקובלת על צבא כגורם הדסטי, מילא חי הזנדה תפקיד חלוצי גדול בפיתוח הנגב.

לא רוצים לחזור

המייבצע הגדול הראשון היה סלילת כביש הערבה לאילת. כאשר הוציא המטה הכללי את הפקודה לסלול כביש לאילת, ביולי 1949, הייתה קיימת מבאר-שבע לאילת דרך קשה, שהגסיעה בה ארכה למעלה מ-13 שעות והייתה אפשרית רק במכוניות בעלות הנעה "קדמית". מעלה העקרבים, שהיה קיים בצר שבייל צר, היווה מכשול רציני ומסכן ומכוניות "משא חייבות היו לתמרן כל סיבוב.

כעבור 11 חודש בדיוק הודיע חיל-ההנדסה על סיום המייבצע: 200 קילומטר של דרך היו פתוחים לתנועה.

אחרי המשימה הראשונה באו תפקידים נוספים: פריצת דרך מסדרם לעין-גדי, הכנת מאות קילומטרים של דרכים אחרות בלב-הנגב. ואז באה משימה חדשה: כביש פנימי לאילת. חיל-ההנדסה גייס את העובדים האזרחיים הדרושים, שלח את הציווד הכבד הטיל על אנשיו את אחריות הביצוע.

נשלחו לשם, בדרך כלל, חיילים צעירים, שהתעסקו בעברם האזרחי במכונות. ואז נתגלתה תופעה מיוחדת במינה: רבים מהם, במקום לבקש שיחליפו אותם כעבור כמה חודשים, התקשרו למקום, ביקשו להשאר שם עד גמר העבודה. הם יושבים שם עד היום, חושבים ברגשות מעורבים על היום הקרב ובא בו יצטרכו לחזור צפונה.

הבדידות הגדולה. האפשרויות לבילוי אפסיות כמעט. ישנו מכשיר רדיו במקום, שק"ם וכמה ספרים. לעתים רחוקות מאוד מבקרת להקת-אמנים. הביקורים הביתה מרוחקים מאוד — פעם לחודשיים-שלושה. הבילוי העיקרי: שיחות-רעים רחוקות-זכרונות או תוכניות חולמניות לעתיד. אפשר גם לרדת למחנה הבדואים העובדים במקום, שם נערכות פנטזיות מסביב למדורה.

זה החלק שלי

לא נבדל מהם גם מפקדם, אבנר. היא דואג שאנשיו יצאו לעבודתם בשתי המשרות הקבועות, שהמכונות תהיינה במצב טוב ושמיכסת העבודה תבוצע בזמנה. ב-שעות הפנאי יושב הוא עם החברה, מחליף רעיונות חצי-חולמניים. "פעם החלטנו ל"הקים כאן נקודה של חיילי-ההנדסה משוח-ררים, קואופרטיב עם מכונות גדולות" — יסלול כבישים ויקים מיפעלים בנגב. אבל זה היה בערבים, כשלא היה מה לעשות. מה הן בכל זאת תוכניותיו לעתיד? "אחזור למשק. אני איש-עבודה. כל ימי עבודתי וגם עכשיו בצבא אני עובד. בווידוי אשיב למשק — גם שם מחכה עבודה רבה. גם שם צריכים לחרוש שדות חדשים, לכבוש שטחים נוספים. וכשאסע פעם בכביש חלק לנגב הדרומי, אעצור את המכונית ואגיד לחברה: אתם רואים? החלק הזה הוא שלי. אני הייתי בין א.ה. שבנו את הכביש." בה שהוא לא יספר להם הוא מגילה הבדידות והמחנה, הזיעה וכאבי-השרירים שעברו באותו מחנה "עבודה". כי דברים אלה לא ייראו חשובים לעומת הסיפוק של אדם שיצא אל המדבר והשאיר בו את יצירתו כסימן-דרך לדורות הבאים.

היור המדבר. מראות כאלה שופעים בכל מקום בנגב ובערבה. עם כל סיבוב של הכביש מתגלות מבעד לחלון הג'יפ פניות חדשות של נוף, התווך כסם משכר לעורקים. בתמונה: השולחן הגדול (במרכז) והשולחן הקטן (ימין), המתנשאים בלב מכתש הרמאן. לידם כביש הערבה.

הכביש. קילומטר אחר קילומטר, ניצב הכביש — עדות עפר לרצון-ברזל מחושל.

חיים צור - בלי גבול

לנו במאמצים ובהוצאות עצומות. אבל אין להרתע. מוכרחים להמשיך בדרכנו. כשמלים אלו יוצאות מפי נער בן 18 הן דברי חלוציות רומנטית. כשהן יוצאות מפי גבר שעבר את השלושים — זוהי גבורה של פלדה שבנפש.

נור ההר

הנור כמנרה מיוחד במינו בארץ. הקיבוץ הוא נקודת-הישוב הגבוהה ביותר שוכן על הר תלול המתנשא מעל לעמק החולה. בחורף מתכסה כל השטח שניגים (למעשה) ואילו ברוי ימות השנה מכסים ערפילים את שדות העמק מעיני תושבי ההר (למטה).

היתה קפיצה גדולה בחיי ההתיישבות בארץ. בפעם הראשונה דובר על היאחזות ולא רק על יישוב. כי מן הרגע הראשון היתה ברור שאין לחשוב על משק ושדות במנרה, כפי שאפשר לחשוב עליהם בכל נקודת-ההתיישבות אחרת. האדמה סעיית, מקורות-מים אינם האקלים קשה ובלתי-מוכר. את מי השתיה הובילו בעגלות מעבר לגבול ואילו את מיצרכיהם היו מובילים על פרות בשביל עקלקל מכפר גלעד. אך מנרה נבנתה. אם לא כמשק חקלאי. הרי לפחות כנקודת יישוב ומשמר על הגבול. והדבר היה חשוב, כי באופק רמזו הסימנים הראשונים של מלחמת-העצמאות ואתה ימי מצור וקרבות למנרה.

באה מלחמה

בפברואר 1948 החל המצור. שיירה שנייה נאלצה למקום הותקפה וחוסלה. שיירה שנייה נאלצה אף היא לסגת תוך אבידות. פרימוסים החלי מצניחים לחם

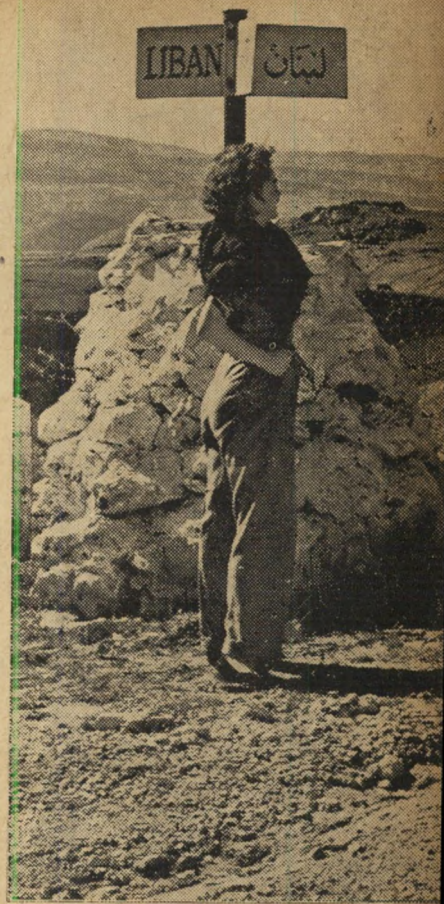
המצור גבר. באה מלחמה. בחשכת הלילה הופיעה פלוגה מוגברת של אנשי משקים, פלמ"חאים ומתנדבים מטבריה. הם באו לפנות את ילדי המקום. בנתיב איום, בין שני כפרים ערביים, עברה השיירה לכפר גלעד, כשהילדים קשורים לכתפי הבחורים והתינוקות מונחים בתיבות מרופדות של תנובה.

הערבים תפסו מישלטים מסביב. צליפות והפגזות ניתכו על היישוב המכותר. טור משוריין שניסה לפרוץ אליו הושמד כמעט כליל. מנרה הפכה לשדה-קרב, בית-הקברות במקום הלך וגדל.

לבסוף בא הנצחון. אנשי המשק שהפכו עכברי-חיות יצאו מחפירותיהם והתבוננו סביבם. בשנתו הששית היה משקם ברמת-התפתחות נמוכה מזו של משקים שאך עלו לקרקע. מעט המטעים והכרמים שניטעו הצליחו במידה קלושה בלבד, שום שטח של ירקות או פלחה לא הוכשר לעיבוד רציני. הלול הושמד בימי המצור, הרפת היתה דלה ומצומקת. היתה דרישה תנופה אדירה למצוא בסיס-שלום ליישוב-מלחמה.

אפשר היה גם לחפש פתרון אחר. אפשר היה לומר כי שוב אין זה תפקידם של אורחים לסבול בהיאחזות חסרת בסיס משקי, למסור את המקום לידי הצבא. אולם לא מחומר זה קורצו אנשי מנרה. מלחמת-היישוב נגמרה. מלחמתם הם החלה. והם נשבעו לנצח גב בה. הם קיבלו אדמות בעמק המשוחזר, חפרו בריכות-דיגים, הכשירו את מורדות ההר שמסביב לביתם.

„החיים כאן קשים מאוד. כל דבר עולה

מאת

אורי

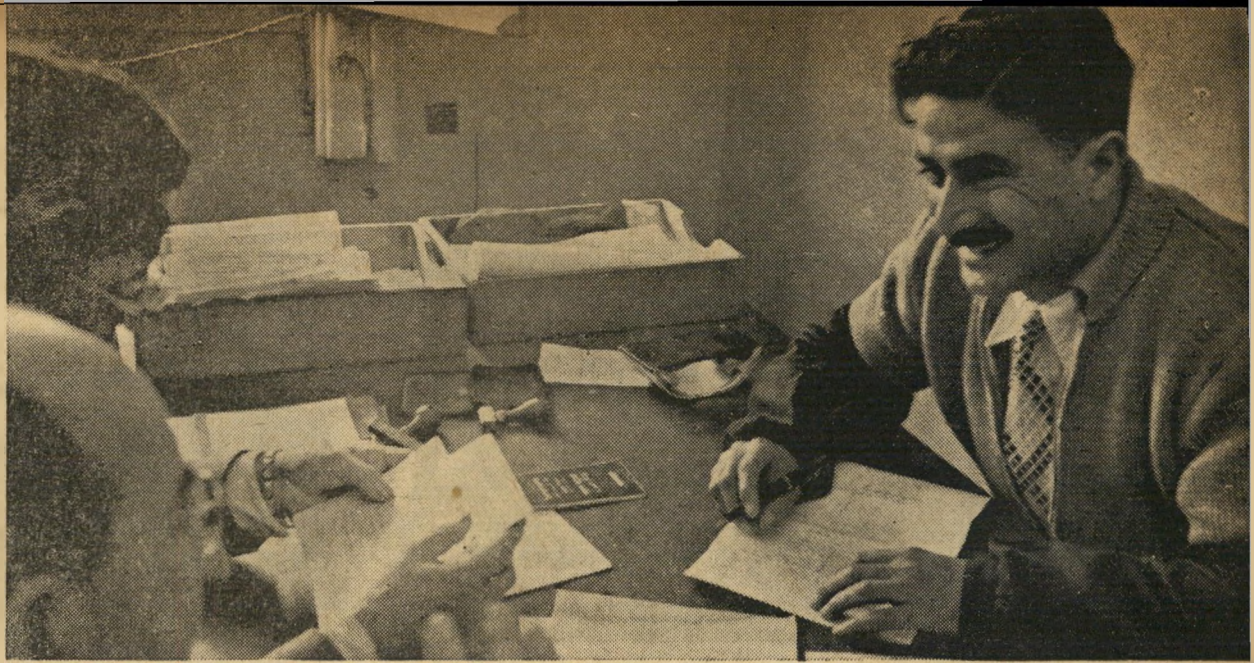
דן

חיים צור אינו נער פלמ"ח שזוף, מגודל בלורית. נעול סנדלים וחבוש כפייה לבנה. המתנופפת באייר, כשסטרן דרוך בידו. אילו פגשתי אותו ברחוב לא הייתי בוחר בי כסמל לחיי-עמל בקיבוץ-מישלט. גם את ביתו של חיים, קיבוץ מנרה, אין למצוא ברשימת קיבוצי-המישלט החוגרים את מדינת ישראל לאורך גבולותיה.

אולם ספק אם אפשר למצוא משק אחר בארץ שיזכיר יותר את אגדות-הפאר של יישובי הגבול. כי מנרה אינה סתם קיבוץ היושב בדיוק על הגבול הצפוני עם הלבנון. מנרה היא שם דבר בתולדות היישוב.

חיים צור הגיע לגבול הצפון לראשונה לפני 16 שנה, בהיותו בן 15. הוא עלה ארצה עם קבוצה של עליית הנוער מגרמניה ונשלח ישר לחל"ח. משם היתה הדרך למנרה קצרה. אולם העליה לפיסגה הסלעית שבהרי נפתלי

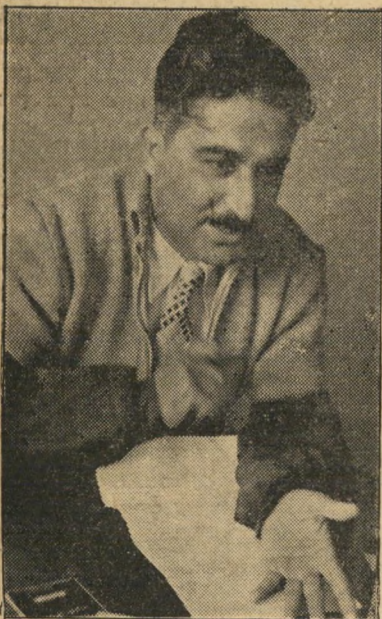

האיש המחייך: שזה הקרב החלוצי של חמדי הוא ליד שולחן-כתיבה, במשרד הפנים. נשקו: חיוך רחב, סבלנות אינסופית. במשך כורת זמנמה, בה הוא מכלכל את אשתו ושני ילדיו (תמונה משמאל), משתדל חמדי לחיות כאדם ישר, שמח בחלקו ומוכן תמיד לשרות.

הסוד הישראלי

שלמה חמדי לוי - סתם פקיד

הגבר מבט באשתו, התנגד בכל תוקף, הוא דרש שיירשם "שער שחור". חמדי הציע: כפשרה, "שער מכסיף". אולם האיש החל צועק, נרגע רק בקושי. בדרך כלל הטיפול שקט יותר, אך על הפקיד להתייחס בהבנה לתקלות הקטנות ולפגמים הקטנים של כל אדם ואדם. מגירה מלאה מכתבי-הערקה של לקוחות מרוצים מוכיחה כי חמדי הצליח בתפקיד זה. ביתו הקטן של חמדי הוקם ממש במו ידיו, בעזרת ידידיו. אשתו מול ושני ילדיו, דוד ויעל, כבר חיכו לו בחדר העומד חסר חשמל ובולתי-מסוייד זה ארבע שנים. (למי יש 35 לירות לשלם לליד?) חייו הפרטיים של חמדי מצטמצמים בפגישה עם חבריו בערבים, לאור מנורת הלוקס, עבודה בגינה, תיקונים קטנים בבית, דאגות לאיזון-התקציב. קולנוע? אולי פעם בשבועיים. התקציב אינו מרשה. מה התקציב? 167 ל"י נקי אחרי 4 שנות חוק, מזה 25 ל"י חובות. כיצד הוא חי? "אתה רואה, לוקחים הלואה פה ושם. העיקר שיש אשראי במכולת. תמיד חייבים שם. אולם איש המכולת הוא בחור הגון. תמיד נותן. יש חברים בעבודה שאין להם מול כזה."

רק ממלא תפקיד

אחרי כמה שעות של שיחה, העזתי לש- אול את השאלה הגדולה: "האם אתה מרוצה כאורח מדינת-ישראל?" "מרוצה ענה בפשטות, בלי לחשוב: "ודאי שאני מבוסס. אני גאה להיות אורח ישראלי. חבל לי רק על העולים שקיבלתי את פניהם בשדה-התעופה בלוד לפני חמש שנים. או נישקו את האדמה מרוב התלהבות. עכשיו הם עומדים להגר. הם אומרים לי: תן לי יום עבודה של ארבע לירות, ואנחנו נשארים פה."

הוא הירר רגע. "כשבאים אנשים במגע עם פקיד ממשלתי ורואים שהוא מתנהג כבן-אדם רגיל, הם מלאים התפעלות על אדיבותו. אבל אין בזה שום דבר מיוחד. אני רק ממלא את תפקידי."

משפטים כמו "אני גאה להיות אורח" ו-"אני רק ממלא את תפקידי" מצלצלים כפראוות בעתן ישראלי. אולם בביתו של חמדי יש להם עדיין משמעות עמוקה. חמדי ורבים כמוהו, פקידים-ממשלה וסתם אורחים. החלוצים לאור היום מאחורי שולחנות כתיבה, במשרדים, בבתי-חרושת הם עמוד השדרה של המדינה.

בגישתו האוהדת: הוא קיבל בחיור הם את פניהם של העולים התימנים שהוטטו ב"מרבד הקסמים". דאג שצעדם הראשון על אדמת מולדתם החדשה יהיה מלווה מלה אוהדת. הממונים עליו שמו לב לתכונות אלה. הוא עלה בדרגה, הועבר למחלקת הרכונים.

נגד שערות שיבה

אין זה סיפור מרתק. זהו סיפורו האפור של האורח האלמוני. האורח אשר עסקנים מכריזים עליו שהוא "נושא בעול". הוא עושה זאת מבלי לחשוב על כך פעמיים. חמדי קם בשש בוקר, עומד כרוב האורחים האלמונים בתור לאוטובוס, מגיע לעבודה בשבע וחצי. מאז ועד שלוש וחצי, אחרי-הצהריים, עובד חמדי באופן רצוף בקבלת קהל עבודה הדורשת הרבה טאקט וסבלנות. אמנם, לא תמיד המצב כה קשה כמו במקרה של הגבר בן ה-60 שהופיע בלוחית אשתו בת ה-30. כשרצה חמדי לרשום בדר" כון כי הוא בעל "שערות שיבה", שלח

באמריקה שהפך מיליונר. אולם היתה זאת דרך קשה מאד לחמדי.

פקיד מוב. חייל מוב

כשהחל חמדי לפני 25 שנה, לעבוד ביר- שלים כנער שליח בבנק עליאש, שנוהל על-ידי אחיו של מי שהיה ציר ישראל בלונדון, לא תאר לעצמו שאי-פעם ישמש כמוכיר ומרכז עניני הבנק. אולם כך קרה. חמדי למד לבוא במגע עם קהל. היה זה בית-ספר טוב. הבנק הקטן היה מעוניין בלקוחותיו, ורק אדם שידע לטפל טיפול אוהד בכל אחד ואחד מהם יכול היה להת- זיק במשרה זו. אותה שעה למד גם שפות. עד שהשתלם בעברית, ערבית, אנגלית, צרפתית, כפרדית ואידיש.

עם פרוץ מלחמת-העצמאות התגייס חמדי, השתתף בקרבות ירושלים, פיקד על מחלקה שפרצה לרמת-יחל. הפקיד הטוב הפך לחייל טוב, באותה דרך שקטה וצנועה. עם תום הקרבות עבר לחזית החדשה של המדינה: הטיפול בעולים החדשים. גם שם בלט במהרה

מאת

שלמה

הררי

פגשתי את חמדי במקרה, כשניגשתי למח- לקת העליה של משרד-הפנים כדי לסדר דרכון. התכוננתי להיתקל ב"פקיד ממשלתי" כפי שהוא מצטייר מתוך העתונים: אדם עליון הבו לפונים אליו, נהנה מן החור הארוך ועונה בחוצפה.

לתמהוני פגשתי בשלמה חמדי לוי, בחור תימני בן 35, שקידם את פני בחיור, הס- ביר לי בדיוק מה עלי לעשות. סידר את כל העניין במהירות של מכשף. לא עמדתי בשום תור. הרגשתי, זו הפעם הראשונה, כאורח המקבל שרות מהמדינה, אשר לה הוא משלם מסים.

נער בן 12

איני עתונאי. הדמיון שלי תועה בין מחירי גופות וחשבונות דפוס. אולם כשנשאלתי בישיבת-המערכת מי האדם הישראלי האופייני, לדעתי, ביצבץ בזכרוני אותו פקיד שקט וחייכני. אמרתי: נהגו. כי בחשבון האח- רון, לא טייסים ומפוצצי-סלעים קובעים את דמות המדינה, אלא האדם הפשוט. המרויח את לחמו ביושר, העושה את מלאכתו היומיומית החדגונית באמונה.

חזרתי למשרדו של חמדי, קבוצה של אנשים עצבניים הצטופפה מסביבו. כל אחד מהם היה בטוח כי ענינו מסובך ומיואש. חמדי "חיסל" אותם, כפי ש"חיסל" אותי, בשקט, בחיור, במרץ.

ביקשתי ללוותו הביתה. עד שהגענו לביתו הצנוע בחולון, כבר הצטיירה במוחי דמותי: דמותו של נער יתום תימני, חניך תלמוד- תורה, שכבר בגיל 12 היה נאלץ לפרנס את עצמו, הגיע בעבודה קשה של שנים לדרגה של סגן-מנהל בנק. ואחר-כך למעמד של פקיד ממשלתי בדרגה 10. אולי אין זה עושה רושם כדרכו של נער מוכר-עתונים

בבית: תענוגו העיקרי של שלמה חמדי הוא לטפל בגינה לפני הבית שהקים במו ידיו. רה של המדינה.

בחזית: שלמה חמדי עבר משדה הקרב ישר לחזית השניה: קבלת עולים בלוד.

הדור החדש. רחל, בת אחיו של דניאל, נולדה במושב. כיום הנה בת שלוש וצורת החיים הכפרית היא היחידה אשר הכירה. יש לה עופות וגדיים משלה אשר היא מטפלת בהם.

דם של איכרים. מבט הגאווה שייך לצעיר הסוקר את שדותיו המוריקים, המשק שהקים משך ארבע שנות עבודה. בעורקיו זורם דם איכרים שיעבור הלאה, לדור חדש שיבוא.

הסוד-ישראל

דניאל ביאר -

עורנעים באדמה הט

אין זמן להתבטל

הם יצאו למקום, הקימו אוהלים והחלו בבניית בית והוצת צינורות, כפועלים שכי"רים של הסוכנות. הם גם שלחו מכתב ל"אביהם, שנשאר בתורכיה, לחסל את משקו ולהצטרף אליהם. תמורת סכום שלא ענה על מחיר היבול של שנה אחת, מכר האב את כל מה שהיה לו ויצא גם הוא בדרכו למס"מיה 9.

כיום מעבדים, אחים שני משקים סמוכים זה לזה. שמואל, אשתו אינס ובתם רחל, בת השלוש, גרים בבית אחד; דניאל, אביו מר"דכי בן ה"80 ואמו בכורה בת ה"72, מעב"דים את המשק השני. הזקנים, שעקבות עמל"שנים חרותות על פניהם, ממלאים את חל"קם, עוסקים בעשרות העבודות הקטנות של משק. האב נטע כרם קטן, האם מטפלת בעו"פות, עוזרת ברפת, מטפלת במשק הבית.

מאת

שלום

כהן

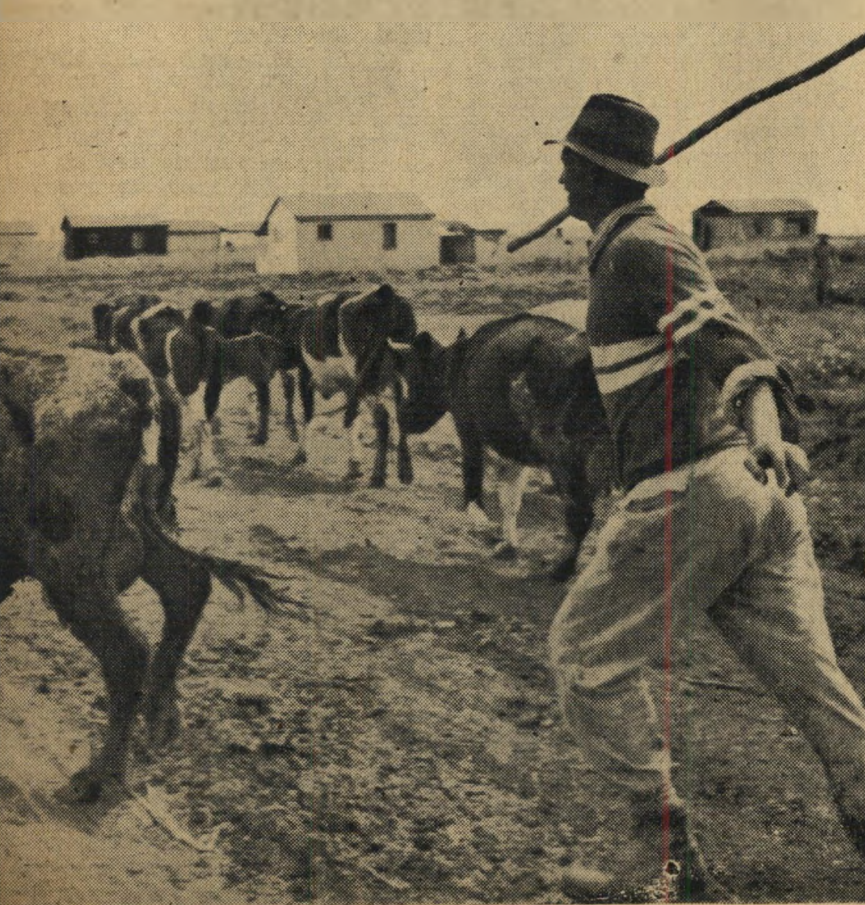
כל אדם במסמיה 9 מכיר את דניאל ביאר. כי דניאל ביאר אינו סתם חבר-מושב. דניאל ביאר הוא דוגמה לכל שאר חברי המושב. אפילו אנשים ורים שמעו עליו ועל משקו. וכשרצה המרצה לכלכלה של הפקולטה לחק"לאות ברחובות להראות לסטודנטים דוגמה של תכנון חקלאי למופת במשק קטן, הוא בחר במשקו של דניאל.

מבחין אין בית ביאר נבדל מיתר 93 ה"קוביות הלבנות, בעלות גגות-הרעפים האדור"מים, המתמשכות בשתי שורות מקבילות מ"כביש הדרום הראשי. אולם אפילו אדם בור בענייני חקלאות יבחין מיד כי מלבן האדמה המשתרע מאחורי הבית שונה מאלה שלצד"דיו. הוא מחולק בריקנות של סרגל לחל"קות ירוקות, חומות או צהובות ואי"אפשר שלא לשים לב כי שלוחות עשבי"הבר וסבך גידולי-הפרא הנראים בשדות הסמוכים חס"רים בשדהו של דניאל.

עם אבא אין חוכמות

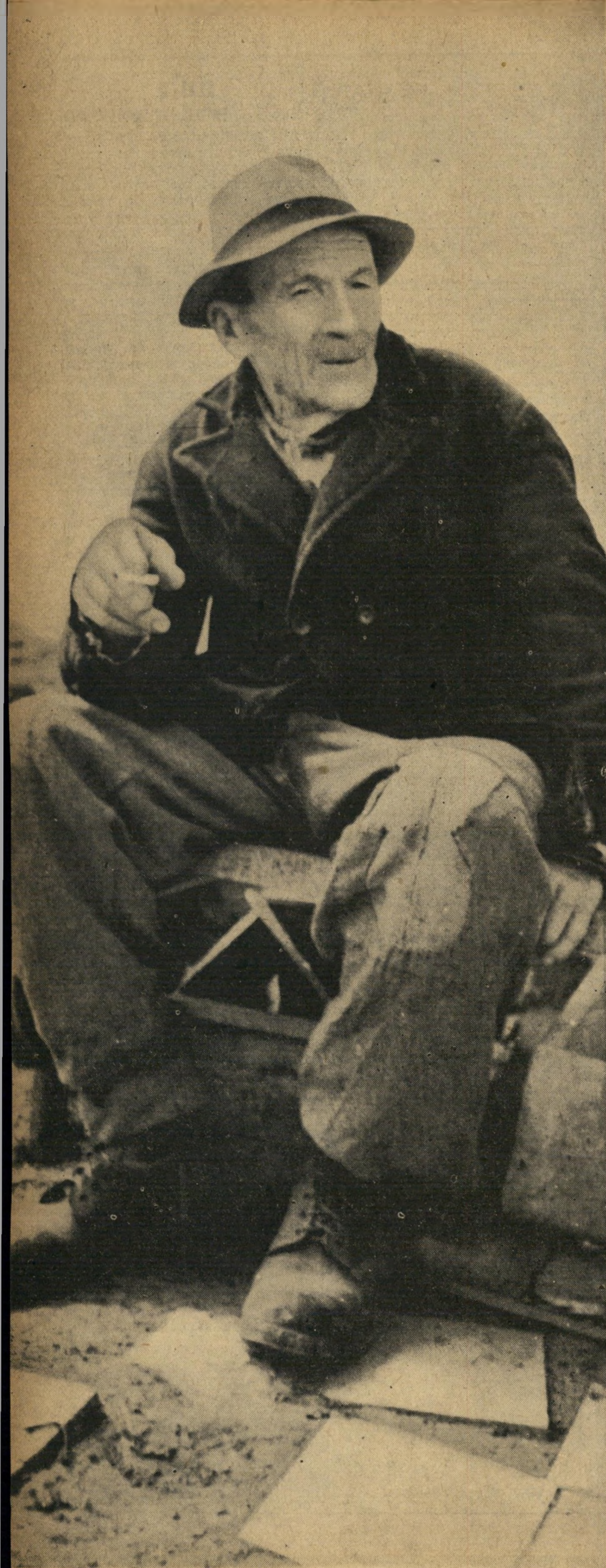
בפעם הראשונה ראה דניאל את המקום, שנועד להיות ביתו, לפני ארבע שנים. פקיד"הסוכנות, שהביא אותו למקום, הסביר כי באזור זה מובטחת קליטה מהירה ובטוחה וכי טוב יעשה אם יצטרף למושב תלמי"חיאל העתיד לקום שם. דניאל ואחיו שמור"אל המבוגר ממנו בחמש שנים, ראו את ה"מקום, לקחו רגב אדמה ביד והחליטו כי שם יקימו את ביתם.

לאחים, שזה עתה עלו מתורכיה, לא היתה עבודה האדמה דבר זר. עוד מילדותם עב"דו במשק הפירות של אביהם, בקרבת העיר אנדרינופול, וגם כשנכנסו לבית"הספר היו צריכים לעבוד במשק בתופשה הגדולה. עם"אבי לא היו שום חוכמות" נזכר דניאל. "או שעבדנו או שקיבלנו כישבן."

יסוד העתיד. עד עכשיו ביסס דניאל את משקו על גידולי-ירקות, בו הגיע לכמה שיאים. אולם כוונתו עתה היא לפתח את הרפת, שהיא גם השקעה וגם מקור הכנסה בטוח.

הרפת. שלוש פעמים ביום חולב דניאל את פרותיו, מוביל חלבן למחלבה שיתופית.

קורי אורחים. רק לעתים רחוקות כים ה"מושביקים" ביקורי שכנים.

יבה

בים התיאשו מן התנאים כעבור עונה או שתיים. יצאו לחפש סידור בעיר ופינו את מקומם למשפחות חדשות. כשיצא דניאל ל" שירות של שבועיים במילואים, באו שכנים לקצור מספוא לבעל"החי ולעזור לזקנים ב" עבודות המשק — מבלי שאיש ביקש אותם לעשות זאת או שנדברו על כך מראש.

לא הכל עבר בקלות. המשפחה עדיין גרה בבית קטן, ללא חשמל; הכביש רחוק מאוד ובימי"החורף שוקעים בבוץ. "פעם, למשל," מספר דניאל, "שכבתי על מיטתי כששמעתי צעקות של אשה. רצתי החוצה ומצאתי אחת השכנות שקועה בבוץ עד הברכיים. נתתי לה יד ומשכתי אותה החוצה — ונשארתי בעצמי תקוע בבוץ עד המתנגים. עד שבא שמואל ומשך אותי בעזרת חבל." פעם אחת רת שקע פרד עד לבטנו בבוץ ונשאר שם ארבעה ימים, עד שאפשר היה להוציאו.

הפתרון טמון באדמה

משך שנה וחצי סירבה אינס, אשתו של שמואל, שלא היה מימיה מחוץ לעיר, להש" לים עם המציאות הכפרית החדשה. "נלך ה" ע"הר, נקנה איזו קופסת קסנה ונמכור פלאפל," האיצה לא פעם בבעלה. אבל רק שלא נשאר בחור זה. אולם לבסוף התרגלה אף היא ועכשיו לא היתה עובדת את הכפר בשום אופן. "אחרי שצורת"החיים הזו נכ" נסת לדם," אומרת היא כיום, "קשה לחשוב על חזרה לרעש ולצפיפות של העיר."

לדניאל ולאחיו יש דעות עקרוניות ותקי" פות לא פחות. כי שני האחים חקלאים מ" תוך אמונה, לא מפני שמצאו בצורת חיים זו פתרון קל לבעייתם. "בארץ קיים משבר ח" ריק," אומר דניאל וקובע את הסיבה: "ישנם יותר מדי סוחרים. הרבה יותר מדי אנשים מחפשים דרך להתקיים מבלי לעבוד. כיום אין לנו כאלו אפילו אחוז אחד ממה שהיה לנו בתורכיה. אבל אי"אפשר לומר שרע לנו. פשוט עבדנו — וכל מי שמוכן לעבוד יכול לחיות טוב ובכבוד. ורק על"י עבודה כאן, בכפר, באדמה שממנה יצא לחמנו, נוכל לפתור את המשבר שלנו."

יתכן מאוד כי אם יבוא יום ויערוך משהו דו"ח על תקומתו של עם ישראל ועל נסיו" נותיו לחסל את משבריו, לא יזכור איש את האיכר העקשן ממסמיה 9. איש לא ילך ל" חפש את הסוד האמיתי שמאחורי המאבק ו" התקומה, הסוד המורכב מאלפי סודות אפו" רים, הסוד אשר דניאל ביאר הוא חלק ממנו.

המעמסה העיקרית, נופלת כמובן, על כת" פיו של דניאל — כתפים חסונות של בחור בן 27, גבוה, רזה מחושל. העבודה מתחילה עם חליבת"הפרות, עוד לפני עלות"השחר ומסתיימת רק עם סיוור"הביקורת האחרון, בחושך. אין זמן לטיולים, לביקורים או ל" התבטלות. לעתים, בעונה הבוערת, עוברת חצי"שנה מבלי שדניאל יעזוב את משקו.

בימים בהם אין העבודה דוחקת, מתאספים לעתים בפתח"הבית כמה שכנים, מחליפים רשימים ועצות, מדברים על מזג"האוויר או על סיכויי"היבול. בדרך כלל זוהי חברה מגוונת ביותר: רומנים בולגרים, תורכים, ארגנטינים ועיראקים. הם סיגלו להם אפילו שפה משותפת: ערבוביה של חצי"תריסר שפות שונות ותנועות"ידיים.

ביחוד חזק הקשר בין המשפחות הוותיקות במקום. מספרן קטן מאוד, כי רוב המתייש"ת

האם. בכורה ביאר היא כבר בת 72. אולם את עבודות הבית והחצר מבצעת היא לבדה.

העם

הספר המזכיר

עמוק בלבו של כל אדם חבויים זכרונות נשכחים, אשר אין הוא יודע כלל על קיומם. הדברים אשר ראה ושמע, בהיותו בן שנתיים שלוש, צבורים שם כאקדחים משומנים ב"סליק" של מחתרת נשכחת, משפיעים באופן מכריע (אך בלתי מורגש) על דעותיו והתנהגותו.

רוב רובם של אזרחי ישראל אינם דתיים, ונדמה להם שהם התגברו מומן על השקפת-העולם הצרה של היהדות הדתית. אולם ברוב המקרים זוהי אשליה. אי-שם בנבכי הנפש פועלים עדיין זכרונות-ילדות, טכסים דתיים ופסוקי תפילות שנולדו בפזורה, חו צאת חיוו של מעוט נדרף ומבודד. הדעה התת-הכרתית כי כל זר הוא "גוי" המבקש להשמיד את היהודים, הצורך התת-הכרתית להסתגר בתחום הצר של הקהילה, לכל אלה ישנו גם כיום השפעה עצומה על התנהגותו הפוליטית של הגוף הלאומי. בעולם נסתר זה תופס ערב-הסדר של חז-הפסח מקום מרכזי. לילד היהודי היתה זאת החוויה הדתית העיקרית של השנה, חוויה שהשתרש בדמיון יותר מכל חג אחר. רוב אזרחי ישראל השתתפו לפחות בנער-ריהם בערבי-סדר מסורתיים. מדי שנה, בהתקרב חג הפסח, מבצצים זכרונות אלה.

"שפוך חמתך"! במרכז ערב-הסדר עומד ספר מזון. ההגדה של פסח היא תעודה מיוחדת במינה, אשר מעטים מאד טרחו לקרוא ולנחם את תוכנו ניתוח צונן. גם מעטים אלה התקשו להבין אוסף מס-תורי זה של ויכוחי-סרק, קטעים ספרותיים וטכסים, שאינו מגיע בשום מקום ליופיו הספרותי השרשי של ספר התורה.

לא פעם ניסו חוקרים למצוא משמעות עמוקה יותר מן הנראה לעין בהגדה. אף כי הספר עצמו חובר בתקופה מאוחרת, לפני כ-600 שנה בלבד, הרי קטעיו העיקריים חוברו בימי בר-כוכבא, נותנים מקום נכבד לרבי עקיבא. מכאן היה רק צעד אחד לתיאוריה כי הספר עצמו אינו אלא מיסמך מחתרתי, בעל תוכן פוליטי מרדני, שהוספה בפסוקים דתיים.

"מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון, שהיו מסובין בבני-ברק והיו מספרים ביצי-את מצרים כל הלילה, עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם: "רבותינו, הגיע זמן קריאת שמע של שחרית!" מרוע ניכרו שמותיהם של חמשה מגדולי הרבנים בפסוק כה חסר-משמעות? פירוש מתקבל על הדעה: היתה זאת מוצצה פוליטית של ראשי העדה בשנת 128 לספירת הנוצרים, בה סיכסכו עצה אם להכריז מלחמה על הרומאים אך לא הגיעו לכלל החלטה, עד שבאו מנהיגי הנוער ודחפו אותם להכרזת המרד. "שמע ישראל" היתה סיסמת כל מרד בתקופה ההיא.

סברה זו נותנת משמעות גם לפסוקים צמאי-הדם בספר, שקל יותר להבין ער רקע האליה הנרגשת של ערב-מלחמה: "שפוך חמתך על הגויים אשר לא ידעוך ועל הממלכות אשר בשמך לא קראו". תרדוף באף ותשמידם מתחת שמי ה'!" אפילו את המאלה לחוג את החג בשנה הבאה בירושלים אפשר להבין כסיסמא פולי-טית: ירושלים היתה אז עיר רומאית אסורה ליהודים, כדי לחוג בה את חג הפסח היה צורך לכבשה תחילה כיבוש צבאי — כפי שאמנם עשה זאת שמעון ברכוכיבא.

סוס, אופניים, מכונות. אך רוב קוראי ההגדה בפזורה ובישראל לא ניסו כלל לנחם את תוכן הספר, הסתפקו במי-לוחיו כמות שהן. עצם קריאת ההגדה, מלחה בטכסים הנושנים, סיפק אותם לגמרי. בדור האחרון ביצבץ בישראל מחזה ה-תוכן המקורי של החג, שהיה בראשיתו יום-שמחה של עובדי-האדמה עם תום עינת-הגשמים ופריחת-האביב. חג-הפסח הפך דג-הטיולים והנסיעות, האופניים תפסו את מקום הסוסים, המכונות את מקום האופניים — אולם גם השנה אין ישראל הגון אחד שלא חשב, לפחות, לבקר ישראלי שני בקיבוץ או בעיר אחרת, בדיוק בזמן שהגה שקל אם כדאי לבקר איתו. אולם גם אותם שלא יהיו מסובים, השנה מסביב לשולחן הסדר, ירגישו צער-מה. זכרונות מבית-אבא, או לפחות מבית סבא, יטרידו את מנוחתם. הספר המזון הקטן עודו מלא חיים בישראל של 1954.

יחסים שמיים

כנעניות-חן

הגבר הרוח, בעל הפנים הנעוריים, לא עורר שום תשומת-לב כשירד מן המוטס בלוד אחרי גיון פוסטר דאלס, בזמן בקורו האחרון של הלה במרחב. אפשר היה לחשוב כי זהו אחד השוליות הצעירים של המשרה, שגלוה אל הבוס. אך יודעי-דבר שמו לב אל הצעיר הגבוה יותר מאשר אל הבולדוג הזקן. הם ידעו כי הנרי ביירוד הוא השליט האמיתי של המרחב.

בימי האימפריה הרומאית ישב הכושל הקיסרי במרחב, מוקף לגיונות, דאג בני ידיו להסדרת הענינים בין הנסיכים הקטנים שהתקוטטו מתחת לסניגוריו, אלא מאז בא הנשר האמריקאי במקום הנשר הרומאי, איפשרה התפתחות דרכי-הקשר התחישית שלטון מרחוק. הפרו-קונסול האמריקאי שוב אינו רוכב עוד בחוצות אנטיוכיה, אלא יושב בכשרו האפיר בוושגיטון הרחוקה. אולם זהו הבדל חיצוני בלבד: ביסודו של דבר לא נשתנו דרכי-הממשל.

פצצה במשפט קטן. השבוע ישבו עורכי-הלילה של העיתונים הישראליים ליד שולחנותיהם, עברו באופן חטוף על נאומי האחרון של ביירוד. היו בו כל הדברים הידועים, ההספה השיגרתית לישראלים ול-ערבים כאחד. גם קול-ישראל הזכיר את

הנאים בידעה שיגרתית. אולם לפתע, במה-דורה מאוחרת, התעורר קול-ישראל לחיים חדשים, שינה את הנוסח באופן קיצוני: מישהו שם לב למשפט קטן שהיה חבוי בנאום. משפט קטן זה הכיל פצצה. אמר ביירוד: ישראל חייבת לחדול מל-אות את עצמה כמרום של "בכוחת אנשים בעלי דת מסוימת המפורזים ברחבי העולם". במקום זה עליה לראות עצמה כחלק של המרחב.

במים מעטות אלה הנחת ביירוד מכה מחצת על שלושה עיקרים רעיוניים של מדינת ישראל: שקיים עם יהודי בעולם, שישראל היא מדינה ציונית הקשורה עם כל היהודים, ושיש קשר מיוחד בין ישראל ובין חמישה מיליון יהודי ארצות-הברית. עד כה עירערו על עיקרים אלה בצורה כה חריפה רק קונץ בעלי הרעיון ה"כנעני" בישראל, והמפגה הקומוניסטית.

לבנון שנייה. היתה זאת המכה המזעזעת ביותר שירדה אי-פעם על ממשלת-ישראל מצד אמריקה, תמורה יותר מקיצוץ במענק כונתו של ביירוד היתה ברורה. באותו נאום הכריז כי אמריקה תתכונן בכל כוחה במשטרים הערביים הקיימים, אם תנותק ישראל מעורפה הציוני ותקבל את תכנית ביירוד, תהיה לבנון שנייה. המסקנה האמיתית מדברי האמריקאי הצעיר היא שישראל לא תוכל עוד להתקיים ככ-צר מכוחר החי על חשבון האמריקאים. אם לא תצליח לפרוץ בעצמה אל המרחב, למצוא לה בעלי-ברית מרחביים טובים יותר מאשר השליטים הרקובים הנוכחיים, תיאלץ לשכב בסופו של דבר במית-סדום של תכנית ביירוד.

לא תהיה זאת מיטה נוחה, גם לא בטוחה ביותר.

היסטוריה

רק בשר ודם

הרב ד"ר ישראל לייטנר, היה מלא נחת הוטל עליו לעלות על סיפונה של אניית-חיל-הים, מבטח, להפליג לצרפת בשליחות נכבדה ביותר: לשמש כיועץ דתי בהעברת עצמות האברון אדמונד דה-רוטשילד ורעייתו לישראל.

משך כל ההפלגה אל חופי-צרפת היה הרב במצב-רוח מרומם. הוא התהלך על הסיפון, הציץ מפעם לפעם לתוך המטבח, כדי לראות אם הכל כשר ולטעום משהו. הוא היה נהנה מן המסע עוד יותר, אילו היו הקצינים וה-מלחים דתיים יותר והיו עורכים תפילות שלוש פעמים ביום. אבל מה היה ביכולתו לעשות, אם הם ביכרו לנוח בתאיהם? רבי ישראל שמע רבות על פאריס, אך הוא לא ציפה למצוא את העיר כה יפה. דבר אחד עכר את רוחו: גם בפאריס היה מספר הנאמנים לדת מועט ביותר.

הוראות מרגיונות. אולם הרב אהב לא את הדת לבדה. הוא היה בן תמותה רגיל — והוא אהב את הכבוד, כאשר נערך הטכס בבית-הקברות פר לאש, נתן לו מפדף האנייה, אריה בומאש, הוראות שלא לשבת על במת הכרומניה, אלא להשאר עם המלחים. הרב קיבל זאת כגיטסה אנטידתית גלויה, החליט שעליו ליהנות מקצת כבוד בעולם הזה, ויהי מה.

הוא לא גרע עין מן האורחים שנאספו על במת המזומנים; וכאשר נגש אחד מהם לשאת נאום ליד המיקרופון, מיהר הרב ותפס את מקומו. כאשר סיים האורח את נאומו וחזר אל מקומו, הסבירו השוכנים הנבוכים לרבי ישראל שעליו לחזור אל המל-חים. הוא חזר. הכבוד היה קצר, אך ערב לחץ.

הטכס בבית-הקברות היה קצר ופשוט. ה-צלמים לא הורשו להכנס לשטח בלי רשיון מיוחד ממשפחת האברון. המשפחה נתנה רש-יונות רק לצלם אחד או שניים; אולם היה שם גם צלם שלישי: אחד הישראליים. הוא טיפס ועלה על אחת המצבות הסמוכות, צי-לם את הטכס למבוכתם הרבה של הנאספים. **חישה באיון.** רבי ישראל החליט ל-שם למפקד האנייה כגמולו: אם יכול ה-פקד לתת לו הוראות להסוג לעניינים צבאיים, הרי יכול הוא, הרב, להיות הפוסק האחרון בכל הנוגע לדת. אולם בישיבה ש-נערכה הוחלט לקצץ את הנאומים ואת קריאת התהילים עד למינימום. הרב היה מלא זעם: גויים כאלה!

על רציף שהם במארכייל נאספו המוני יהודים צרפתיים, שבאו לראות בצאתם של האברון ואשתו מהגולה. גופותיהם היו מונ-

חות על סיפון מבטח, והרב קרא פרקי-התלים, הוא סיים את קריאת הפרקים ש-נקבעו כראש, אך המשיך בקריאה. הוא היה משוכנע שהפעם תהיה שעת-תהילתו ארוכה יותר; אולם הוא טעה: שגריר ישראל ב-צרפת, יעקב צור, נגש אליו ולחש משהו על אונס.

רבי ישראל שמח לחזור לישראל. הוא נוכח

הנרי ביירוד ומשה שרת
במיטה לא נוחה —

השישראלים טובים יותר, מבני כל הארצות האחרות.

הנדיבים הידועים

החיים הישראליים מתקדמים בסחף של אפיק נגבי. חיים אלה אכזריים: דמויות ששיחקו תפקיד מרכזי בשנה אחת, נשכחת במהירות תוך שנים מעטות. גם אדמונד דה-רוטשילד נפל קרבן לסחף זה — על אף תרועת כל החוצצרות הרשמיות (לא בלי עזרת חברת פיקא העשירה) לא עשתה קבורתו-מחדש של האברון, השבוע, במצבת הקבר המפוארת שהוקמה בזכרון-יעקוב, רושם רב על האזרח הישראלי.

אולי היתה זאת יותר מאכזריות. תיד דור אחד השתנה לוח-הערכים של האדם הישראלי. נשיא המדינה וראש-הממשלה העלי על נס את תרומתו הגדולה של הנדיב הידוע, ציינו בצדק כי בלי עזרתו לא היו המושבות הראשונות נשארות בחיים, וכלי המושבות לא היתה באה המהפכה העצו-מה של העליה השנייה.

אולם האזרח הישראלי הרגיל שם לב לעובדה שהיה צורך להעביר את עצמות האברון אחרי מיתו מפני שלא עלה כלל על דעתו לבוא לישראל בעודו בחייו. הדבר הזכיר לו, מדי, את הנדיבים הידועים של שנות שיתות עם הממשלה על קשרות יח-שעצמותיהם נשארות בארצות-הברית.

מדיניות

שלום גרמני

פרופסור פראנץ ביהב, איש-משרד החוץ של גרמניה דמקרבית, אשר עמד בראש ש-חית-השילוחים מטעם מדינתו, הכחיש בכל תוקף שהוא ביקר לאחרונה בישראל כדי לנהל שיחות עם הממשלה על קשרות יח-סיים דיפלומטיים בין ישראל לגרמניה.

אפשר שהיתה אמת בהכחשתו, אולם אנשי משרד-החוץ ידעו לספר, כי ביהב שוחח עם שרת על נושא אחר, בו לא

ביעור המין

המרחק בין ג'ון פוסטר דאלס והנשיא אייזנהאואר הולך וגלל. שריהוץ האמריקאי, וראש ועדת המטכ"לים, האדמירל ראדפורד דורשים התערבות צבאית של ארצות-הברית בהודו-סין. אולם רוב הסנאטורים של המפלגה הרפובליקאית מתנגדים לה, חוששים כי שליחת חיילים אמריקאיים לחזית חדשה תגרום למפלת מפלגתם בבחירות הקרובות לקונגרס. לפי שעה הכריע הנשיא אייזנהאואר לטובת אי-התערבות צבאית, כי אין הוא רוצה ששמו יתקשר עם מיבצע מלחמתי נוסף.

היכון להתקפה יהודית כללית על התנועה הציונית באמריקה. זה זמן מתגבשים כוחות חזקים הטוענים כי התנועה הציונית מסכנת את ביטחון היהודים בארצות הברית, מפני שהיא מנסה לכפות על הממשלה מדיניות הנוגדת את האינטרסים האמריקאיים. עתה חזר עוזר שר-החוץ בירוד רשמית על הטענה הזאת, גרס לבהלה בין הציונים שגישתם לישראל היא רגשית בלבד.

מכה ניצחת אחרת עזובה לרדת על גב המגביות היהודיות בארצות הברית, אם יתקן האוצר האמריקאי את הוראות מס-ההכנסה, יבטל את שיחורון של תרומות גדולות מסם. ההסתדרות הציונית בארצות הברית כבר החלה בהכנת מסע תעמולה נגד תיקונים אלה, כשיבאו לאישור הקונגרס האמריקאי.

שיום לב נסיעתו של פראנק פון-פאפן למאריד. השועל הזקן, ששרת את הינדנבורג ואת היסלר, צץ פתאום מחדש ונתקבל לראיון על-ידי הגנרל פראנק. בצרפת חוששים כי הוא נשלח על-ידי הקאנצלר אדנאור, כדי ליצור ברית צבאית גרמנית-ספרדית, במקרה שצרפת לא תאשר את ברית ההגנה האירופית.

אם יש ברצונך לסייר ברחבי ברית-המועצות, יתכן כי תוכל לעשות זאת עוד הקיץ. במסגרת מאמציהם להוכיח כי יתכן שלום בין המזרח והמערב, ושיאיתם להגביר את הסחר בין שני הגושים, רמזו השרירותיות הסובייטיות בבירות המערב לנציגי משרד-התיירות וסוכנויות-נסיעות, כי תיירות יוכלו לבוא לרוסיה באופן חופשי דרך שטוקהולם, שוודיה.

רא מן הנמנע שציר ישראל בוויינגטון, ראובן שילוח, יעלה בשנה הקרובה לדרגת סגיר. מאחר שמשרד החוץ מניח כי השגריר הנוכחי, אבא אבן יהיה עסוק מאוד בפעילות דיפלומטית באו"ם, אם יחול שינוי זה, יועברו כל העניינים הכלכליים לידי הציר השני, מאיר שרמן, המספל בהם כבר כיום, ויומנה ציר נוסף, כנראה אחד מחברי סיעת מפא"י בכנסת וחבר מערכת דבר לתפקיד-קשר עם היהדות האמריקאית.

דוד בן גוריון לא יניח לשכוח אותו בשבת בבוקר, רמז שכדאי להקים "רשות הנגב" שתספג בכל העניינים הקשורים בפיתוח הנגב, תהיה ממשלתית רק למחצה (בדומה לאל על, שהם ומקורות), מרכזו, לפי ההצעה, יקבע בשדה-בוקר ובראשו יעמוד בן ג'י. עצמו. אם יעמוד בן ג'י, על הצעתו, יגרס הדבר לסיכסוך חמור בינו לבין דוב יוסף, הראוה בכך פלישה לתוך משרדו המספל בעיקר בפיתוח הנגב.

רשות משפטית חדשה, בעלת סמכויות לא קטנות בהרבה מאלה של בתי-המשפט הרגילים, עלולה לקום במדינה, אם ימצאו היועץ המשפטי ונציבות-שירות-המנגנון דרך חוקית להעניק סמכויות משפטיות ממשיות לבית-הדין המשמעתי של עובדי-המדינה. לפי ההצעה יהיה בית-דין זה דומה לבתי הדין המשמעתיים של המשטרה, יוכל לדון נאשמים לא רק לפיטורין ושלילת-דרגה, אלא גם לתקופות-מאסר קצרות.

צפה לגד של תביעות משפטיות נגד "על המשמר" בעקבות סידרת המאמרים על עשירי-ישראל המתפרסמת בעיתון זה. כן תוגש בקרוב נגד אותו עתון תביעה על הוצאת דיבה על קצין מטריה לשעבר, שהאשם בעיסוק קרקעות באזור הממשל הצבאי.

לארבעים משפחות עשירי-ישראל של על המשמר עומד הבקר לצרף חמישים קיבוצים לאחר שיתחיל בסידרת מאמרים מקבילה על העסקים המסחריים של מפעלי התעשייה של הקיבוץ-הארצי.

המאבק החריף של צעירי מפא"י על רכישת עמדה איתנה במפ-לגתם, יאלץ את מזכירות המפלגה להסכים לכמה ויתורים פנימיים. אחד הווי-תורים האפשריים: אהרון רמז, מי שהיה מפקד חיל האוויר, בנו של שר-התח"ב בורה המונה, יתפוס מקום נכבד ברשימת מועמדי-מפא"י בבחירות הבאות.

בשנה הבאה יהיה לך קל יותר להשיג רישיון נהיגה, במקרה שמשרד התחבורה יחליט סופית להנהיג בישראל את הנוהל של הענקת-רישיונות נהיגה ורישיונות כלי-רכב הנהוג באחת מארצות-האירופה. מומחי-משרד התחבורה, המעיינים עתה בנוהל זה, קבעו שהוא קל ונוח בהרבה מזה הנהוג בישראל.

אם אתה אוהב לחזות בהתמודדות הפועל-מכבי בכדורגל, יש לך סיכויים להתאכזב. לאחר שובו של נבחרת הכדורגל מדרום-אפריקה ילחצו הקיצוניים בהפועל על הנהלת אגודתם להפך את החסכם עם מכבי, לערוך בחירות חופשיות בסניפים כדי לזכות ברוב גדול בהתאחדות-הכדורגל. קרוב לוודאי שמכבי לא ילך לבחירות אבודות, יסתפק באירגון משחקים פרטיים.

צפה לך שההצגה אשר תהיה לשיחה-כפי-כל בעונה בנימין גלאי, על במת הקאמרי, המחזה "סדום סיטי", יזכה להתקפות חריפות התיאטרונות הבאה, תהיה הצגת מחזהו של המשורר הצעיר-לשעבר, מצד החוגים הספרותיים המקורבים למפ"ם, שימצאו בו יאוש וקדאנסיות, להתי-קפות חריפות לא פחות מצד קבוצות שמרניות יותר, בגלל העדר כמעט כל הווי ישראלי. הסיכויים הקופתיים של המחזה, המתאר את בעיות העולם המוד-רני מבדל לעדשה של סיפורי סדום, בינוניים: ההצגה יכולה למשוך רק אינטלקטואלים.

שיום לב למפנה בקאריירה הארוכה של שחקן-הקולנוע אדוארד ג'וביניון, אשר יופיע כנראה במערבון, זו הפעם הראשונה בחייו, בהליבוז שורות הדעה כי רוביניון, שהשתתף עד כה רק בדרמות וטרטיות, מתח-יסכים לקבל את תפקיד הבוקר העשיר בסרט השוודים, שיוסרט על ידי חברת קולומביה.

טונות קמח, ארוז בשקים בני 50 ק"ג כל אחד, נלקח ממחסן של כאפיה ברמה-גן, מועבר למחסן מאפיה בראשון-לציון. נהג מכונית-המשא אינו שואל שאלות. אין הוא רוצה לקפח את פרנסתו. אבל אילו היתה מתעוררת סקרנותו, היו נמצאים ברמת-גן כמה וכמה איפים שזיו מסבירים לו את כל הפרשה, מספרים לו מדוע אין בעל המאפיה בראשון-לציון חוסך לעצמו הוצאות-הובלה, מזמין את הקמח ישר מן המחסן הממשלתי.

לאופה, פיתוי. סיבת ההובלה המיר-זרה הינה, למעשה, פשוטה למדי: כל אופה קונה את הקמח בבחיר של 88-95 ל"י לטונה הכל בהתאם לטיב הקמח ולעונה. לאחר שהוא רואה את הקמח ללח אפיה, משלם שכר עבודה לפועליו, מכסה את הוצאות הדלק והאמורטיזציה של המאפיה, נשאר בידיו רק סכום קטן כרוח נקי.

עובדה זאת מנוצלת על ידי רבים מבעלי דירי-החזירים בארץ, המציעים לאופים הצעה מקסימה: האופה ימסור לידיהם את הקמח שקיבל מהממשלה, והם יוסיפו למכור שהוא שילם 60 לירות כרוח נקי. אילמלא החשש מפני המשרתה, היו בעלי-המאפיות קופצים על הצעה זאת בזרועות פתוחות, שהרי ניתנת להם אפשרות להרוויח 60 לירות על טונה קמח, ללא אפיה וללא עבודה.

פועלים שומרי סוד. בעלי דירי-החזיר-רים נוהגים לערוך את הקמח הנקי בק-ליפות תירס ופסולת-ירקות, לאפות ממני ככרות-לחם גדולות בעלות משקל של 5 קילו כל אחת. ככרות כאלה חוסכות בעבודת-הלישה וממילא גם בשכר-העבודה לפועלים. את האפיה של ככרות לחם-החזירים אין לבצע בכל מאפיה, מסיבה פשוטה ביותר. הפועלים עלולים לחרוץ לשון על טיב עס-קיו של מעבידם. על כן עוסקת באפיה לחם כסוג זה רק מאפיה קואופרטיבית בראשון-לציון, בה כל הפועלים שותפים לעסק ומכונים לשמור סוד.

מבחינת החוק, אין האופים בראשון-לציון עוברים עבירה פלילית, כיוון שהם לא קיבלו את הקמח מהממשלה. ממשלה ישראל מחירה להם לבצע כל סוג של עבודה, לאפות פיתות לעולי-עיראק, חלות קלועות ליוצאי-מערב-אירופה, לחם לכן, ארוך ודק לחובבי-המטבח הצרפתי, ומדוע זה תקפה הממשלה את החזירים, תאסור עליהם לא-כול את הלחם הערב לחיכם?

עתונות

על המשמר ו-40 העשירים

בשבוע שעבר הסיר עתון כפ"ם על המשמר את הלוח מעל אחד המבצעים העתונאיים הגדולים ביותר בתולדות המדינה — מבצע המיליונרים.

רעיון המבצע אינו חדש. הוא גולד עוד לפני שנתיים, כאשר ביקשה מפ"ם להזיז את טענת הצ"כ שאין מיליונרים בישראל, הטילה על אחד מטובי כתביו של עתון-המפלגה, יעקב ("ז'אקו") פרחי, לפרסם סידרת-מאמרים על ארבעים עשירי-המדינה. פרחי עבד על הסידרה חודשים רבים, ביר את הקשרים הרשמיים והבלתי-רשמיים בין חברות מסחריות שונות, התייעץ עם עורכי-דן, כדי למנוע כל אפשרות של תביעה משפטית נגד על המשמר. עורכי-הדין היו זהירים ביותר, מחקו קטעים רבים ומאמרים שלמים; אולם החומר שנשאר היה מספיק בהחלט, החל להתפרסם בשבוע שעבר על דפי-העתון.

המאמר הראשון עסק באהרון גורביץ, "ה-מיליונר הצנוע", שהתחיל את דרכו כמזכיר מועצת-פועלי-רמת-גן. נמנה על תומכי מפא"י עד היום הזה. מאמר זה היה עדיין צנוע, ואולי אף אוהד; אולם המאמר השני שעסק ב"פורד הישראלי", אפרים אילון, מ"בעלי מפעל קיזר פרייזר, היתה פצצה עתור-נאית, שפע גילויים מרעישים.

ריגול ורכש. המאמר רמז שאילון סיפק כמויות נשק לערבים בתקופה שקדמה ל-"אצל" לבריטים, נידון לכוח על ידי המחתרת קיבל חנינה לאחר שתרם לטובתה סכום הגזו והבטיח לרכוש לה נשק. כן ציין המאמר שהממשלה עמדה לתבוע את החברה לדין על העלבת מיליוני דולארים מהאיזור; אולם התביעה "חוסלה".

ימים ספורים לאחר שהחלה להתפרסם סידרת-המאמרים, הוצפה מערכת על המשמר בעשרות מכתבים. בחלקם היו אלה מכתבי אנשים שהציעו אינפורמציה נוספת, ובחלקם מאנשים שביקשו להשתיק פרשות שונות "לשוכת המדינה". כן העלתה סידרת-המאמרים על 40 המיליונרים את התפוצה על המשמר

נגעה גרמניה המערבית עד כה: יחסי ישראל-ערב.

כידוע, עושה גרמניה מאמצים נואשים לחזור אל זירת המרחב, בה תפסה היא מקום כלכלי חשוב לפני מלחמת-העולם השנייה. כיום משרתים קצינים גרמניים כמעט בכל צבאות-ערב, וחברות גרמניות מקימות בארצות-ערב מפעלים שונים, כמו הסכר הגדול השני המוקם באסואן, מצרים; אולם אחד הדברים המפריעים לפעילותם של הגרמנים הנו האיבה שנוטים להם הערבים בעקבות חתימת הסכם-השילומים עם ישראל.

פגישת כבון. ברור שנוצר כאן אינו טרם משותף לישראל ולגרמניה: חסיל האהבה בין הערבים וישראל. על כן עם פרופסור ביהם, הציע לשרת שראש-ממשלת בון, קונראד אדנאור, יפגיש את שרי החוץ של ארצות-ערב וישראל בכון, או במקום אחר, ינהל שיחות שלום.

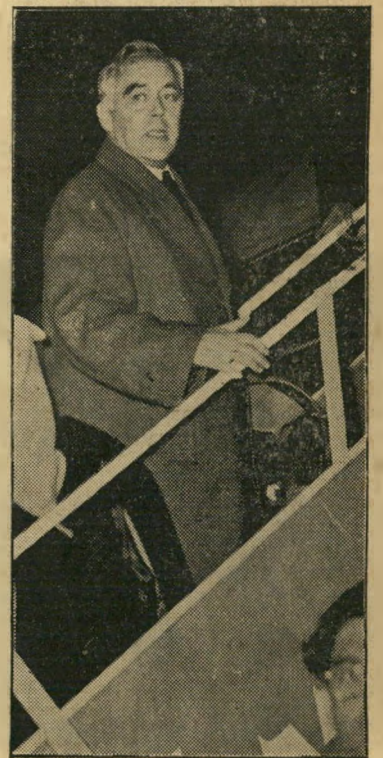
שרת הבין כי ההצעה הנדיבה באה להצ"לות את השפעת גרמניה במרחב — דבר שאין ישראל רוצה בו, הן מסיבות-פולי-טיות והן מסיבות מוסריות. הוא השיב שביצוע ההצעה לא יתכן כל עוד אין יחסים דיפלומטיים בין שתי המדינות. אין לצפות לכך בעתיד הקרוב.

בינתיים חזר ביהם לבון וכשרד-הח"ץ של גרמניה המערבית פנה לישראל בהצעה שניה: לשגר נציג דיפלומטי מוסמך, בעל דרגה גבוהה, שישמע מפי אדנאור הסבר מפורט על ההצעות לשלום עם הערבים. משרד-החוץ הישראלי טרם דן בהצעה זאת, אך יש לשער שהיא תידחה, והקאנצלר הגרמני יתפכח מחלומו החורו. זכר הפשעים הנאצים חרות עמוק מדי בלב הישראליים, ככדי שאפילו מעשה גרמני גדול יוכל למחותו.

מוזן

מים מתוקים

הצרכנים הישראליים היו מלאים נחת. היו משוכנעים שהשנה, בניגוד לשנה

אורה פראנק ביהם

— חלום וורוד

הקודמת, יהיה תג'הפסח מתוק: מנה-הסוכר שהוקצבה להם לכבוד החג הוגדלה 20- אחוז.

אולם כאשר הופיעו מנות-הסוכר הרא-שונות בתנויות-המכולת, הושבתה השמחה במקצת: התברר כי הסוכר, בעל הצבע הכהה במידה בלתי-רגילה, מכיל 30 אחוז מים. הצרכנים טעבו מן החומר הדביק, הלח ודממתו, העירו במירווח-מה: "אילו היה השמן מסוגל לספוג רטיבות, היו מגדי-לים את מנת השמן".

לחזירים. שיווי זכויות

אחת לשבוע מזמין אדם בעל קומה ממי-צעה, שחור-שיער, הנוהג במדיניות שחורה בעלת מספר חל-אביבי, מכונית-משא להר-בלה שיגרמית בהחלט: מטען של חמש

אהבה אצל החברה

כאן נאמר לי: בוא למסיבה של החברה. הלכתי למסיבה של החברה. כולם היו שם: בני דודי, וצבינני ודובי ודינדרו. וגם הסגן בחורות. ראיתי שם אחת נינינית, או התלתי אולי גם אני יכול להיות מהחברה. נישאתי אליה ושאלתי: אבל לא הספקתי לשאול. מפני שדינדרו נישא ואמר: סלח לי, אני מוכרח לדבר איתה רגע באופן דחוף. תיכף היא תחזור. הוא נעלם איתה וכעבור חצי רגע חזרה לבד. שאלתי אותה: אבל דינדרו שתאום הופיע ואמר: תסלח לי, אבל אני הבאתי אותה הנה ואני אקח אותה הביתה. היא מוכרחה לחזור מוקדם. שאלתי אותו מה אני אשם ואמרתי לו שילך לעזאזל. הוא הלך, אבל הציץ. אמרתי לו: דינדרו, אני רואה אפילו בחושך שאתה מציץ. אז הוא יצא ממחבואי ואמר: אני מוכרח לדבר איתה רגע. אמרתי לו: כבר דיברת. לך מכאן. אז הוא אמר: אבל היא מוכרחה לחזור מוקדם. אני צריך לקחת אותה הביתה. אני בכלל הבאתי אותה הנה. צעקתי עליו, אז הוא ברח. אבל התחבא מאחורי הדלת והציץ דרך חור המנעול. שאלתי אותה כמה שאלות. והיא ענתה לי כמה תשובות, ופתאום הדלת נפתחה ודינדרו נכנס. "אני מוכרח לשוחח איתה", נהג. אני הבאתי אותה. "רגע אחד", אמרה הנינינית, "תלך מכאן, דינדרו, אתה מפריע לי". "אבל אני הבאתי אותך הנה", אמר דינדרו ובכה. בסוף היא הלכה אתה הביתה. היא אמרה שהיא סוחדת שהוא ישימץ אותה. לא נשארה לי כל ברירה, אז הלכתי ועשיתי אותו דבר לחבר שלי יורם. ומי אמר שאין בארץ הזאת אהבה?

מחלת

שלשום בא אלי ברנש אחר השנה מעובדי משרד האינסולניציה. ואומר לי: אני רוצה לדבר איתך. אמרתי לו: בבקשה. דבר כמה שאתה רוצה. זה לא מפריע לי. אז הברנש אומר: כאן אי אפשר לדבר, מישוה יוכל לשמוע. נלך למקום שקט. הלכנו למקום שקט. אז הברנש אומר לי: שמע, מוכרחים לעשות משהו. ככה זה לא יכול להמשיך. "מה לא יכול להמשיך?" שאלתי. אז הוא אמר: המבצ. הוא בלתי אפשרי. תביא עוד חברים שלך, חברה שאפשר לסמוך עליהם, ונראה מה לעשות. משהו דיקלי. שאלתי אותו: מה למשל? הוא אמר: מחלת. והעניס שלף נוצצו. "ואחר כך?" שאלתי. "אחר כך", אמר הברנש, "נוציא עתון. ונתחיל לעשות דברים". "ומאיפה ניקח כסף?" שאלתי. "נעשה שור", אמר הברנש. וקולו רעד מהתרגשות. שעה שלמה ישבתי וניסיתי לדבר על לבו שלא יעשה מחלת וישלף ילך לשרוד כסף. מפני שזה טפשי. מפני שזה לא יפה ומפני שגם המוסר וגם החוק מתנגדים לזה. אבל הברנש כשם אופן לא רצה לשמוע. מפני שמשלמים לו בעד ארגון מחלת. משטרת ישראל. למה את לא אוסרת את האנשים המסוכנים האלה?

במידה ניכרת, שימשה הוכחה ניצחת לכך שבעובדי עתונות יעילה ועניינית משתלמת יותר מכל תעמולה מפגתית שהיא.

יהלוד צר

פיצוץ מערכות והתנפלות על עתונאים הם תופעות קבוע ברוב ארצות המרחב, כולל מצריים. לכן שמחו עתונאי ערב כש-שמעו כי נוהג זה הכה שרשים גם בישראל. ההתנפלות על עורכי העולם הזה הלהיבה את דמיונם המזרחי, קושטו במיטב הקי-שטים.

כתב אל-קאהירא, עתונן ש' גמאל עבד אל-נאסר, שבועיים אחרי המקרה: "אורי אבנרי הוא שהיה אומר — היהודים נלחמו בהיטלר הגרמני, לאחר מזה השליכו יתבם על מאה היטלרים יהודיים... הוא שהיה קורא לסובלנות, אך גמול ההטפה לסובלנות בישראל הוא מוות... משרד הנהלת שבו" עונו הותקף בפצצות יותר מפעם אחת, אך השבועון המשיך להתקיים..."

בשבוע שעבר, הפתיעו אלמונים את אורי ברחוב ראשי צפון, שרבים בו ההולכים ושבים (כי נוהג הוא מלכת ברחובות שוממים) והתנפלו עליו במקלותיהם לעיני השוטרים... הסופר נפל מתעלף ארצה, ידו השמאלית נשברה ושתי אצבעות ידו נקטעו... מועד צאת העתון היה למחרת היום, ואורי

הארץ

חלק גדול מבין 800 הירודים מישראל, הנמצאים בבראזיל (הצופה). ברכה כהן, ראשון לציון מה עם השאר? דירה בת 3 חדרים (הוכפטר) בסביבת שד (הבקר). מרדכי דן, צה"ל. רחוב השטן, בית הגנינים, ליד התנור המרכזי. לדברי המשטרה אירע האסון, כאשר האסון אירע (דבר). יהודה כהן, תל-אביב. והשוטרים הגיעו למקום, כאשר הגיעו.

מורה לרשות המקומה, לא הצליחו לזרו את החלטתו.

התמונה נעלמה. ביום שהיר אחד, כשחור בן-שלום לחננו לאחר שהסדיר כמה עסקים מחוץ לעיר. גילה לחרדתו כי התמונה הנערצת נעלמה. עוזרו, שלא התמצא היי-טב בענין, הסביר לו שדרוני צעיר שילם חמש ל"ה, הצביע על התמונה כעל זאת ש"הזמין, וכמובן קיבל אותה. האמת היתה ש"הזמין מסר להגדלה תמונה גרועה ומ"י

ישנות של המנהיג. אחרי חיפושים קדחתניים הצליח בן-שלום לגלות את מקום מושבו של הדרוני הערמומי, איים עליו בהפעלת החוק; אולם הדרוני סירב להחזיר את התמונה. מששאל הצלם לדעת של אמין שאריף, הח"לס האחרון להסיר את האיסור, להסכים למכירת תמונתו.

מאז החלו תמונותיו של אמין להופיע על קירות מאות בתים בכפרי-הדרונים, הידק את הקשר הרוחני בינו לבין עדותו. השבוע נכנס אל פגסו שולמית אדם מוכר במקצת, פנה לצלם בחיוך מתנצל: "חושבני שמגיע לי צילום חיוני". מנשה בן-שלום צילמו, הגיש לו חשבון עגלגל, למרות שה"יה זה אותו דרוני ערמומי, שהוציא מידו את תמונת טאריף.

חשבונות

חלף עם הרוח

עד כה היו ידועות רק שתי שיטות של הנהלת-חשבונות: רישום בספר אחד ורישום בשני ספרים. אולם בשבוע שעבר הופתעה המשטרה הכלכלית, שביקרה ב-120 ישיבות ירושלמיות, בגלותה שהתחוללה מה"פכה קיצונית בהנהלת ספרי-החשבונות: 70 מן הישיבות ניהלו את חשבונותיהם ב"סיגוריות ובמצרכי-מוון.

"אין אנו מקבלים כסף, אנו מקבלים רק חבילות" סקריף. הסביר מנהל החשבונות. "אנו פותחים רשימה של מצרכי מוון עם בואו של כל מטען חבילות חדש, ומחלקים אותן בין חברינו. כאשר לוקח יצחק קופסה בשר משומר, אנו מוחקים אותה מן הרשימה; חיים מקבל קופסת סיגוריות, ואנו מוחקים אותה. ברל מקבל צנצנת-קפה, ואנו מוחקים אותה."

החשבונות התנדפו איפוא יחד עם עשן הסיגוריות.

חוסר אונים. רק בישיבות מועטות מצאה המשטרה משהו שהיה דומה לשיטה הרגילה של הנהלת חשבונות. אולם השוטרים היו חסרי-אונים: עד כה לא לא הוצא כל

לנכסי המדינה במשרד האוצר את חחילתו של ראש הממשלה ושר-החוק, משה שרת, ברמת-גן. אולם במהרה נתברר כי החחילה היפה כלפי חוץ, חסרת נוחיות מבפנים: נתעורר צורך דחוף לסייד את הקירות מחדש, להרוס כמה מחיצות, להרחיב את ה"מסכה, להגדיל את חדר-האורחים, לבנות אח חדשה וחדר-רחצה נוסף בקומה השנייה של הבניין.

הקבלן שוכה לקבל את עבודת-השיפוץ של החחילה, אברהם רוטשטיין, (מבעלי ברי"ת השחייה גליל-גל) ניגש לעבודה במרץ, הרס קירות, הקים מחיצות חדשות, סיים את הסידור. אולם כאשר החל בבניין חדר-הרחצה הנוסף עלה על דעתו של מנהל עבודה-זהיר לבדוק את יסודות הקומה הראשונה, לברר אם הם יוכלו לשאת במשקל המבנה הנוסף; ולאחר שהורד הטיח בפינות האגף אשר מעליו הוחל בהקמת חדר-הרחצה, נתברר להפתעת כולם כי לאגף זה אין יסודות כלל.

גלגל חוזר. מיד הוזעקו לבניין אנשי הצירות האיסלקית, ולאחר יכונת ממושך הוחלט להרוס את המיבנה החדש, להקימו, באן ברירה אחרת מעל אגף אחר בבניין. השבוע, כאשר פנה גראציאנו באקו, מז"כר ראשון בצירות האיסלקית, אל ארכיון המחלקה הטכנית של עיריית רמת-גן, כדי ל"ברר מי הוא הקבלן הראשי הרשלן שהקם את החחילה, נתגלה מתוך העתק התוכנית מלפני 20 שנה — כי ש"ה הקבלן — אברהם רוטשטיין.

משפט

פרח השיכחה

(ראה ראיון מיוחד)

אגדת העם הערבית המספרת על שושנה כחולה, אשר כל המריח ממנה מאבד את זכרונו, נחשבת בעיני רבים לבדייה חסרת שחר. אולם בשבוע שעבר, כאשר פתח שור פס"ה שם הרחובות, אברהם מובשוביץ את משפטו של יגאל בורג, פקיד-עיריית-רחובות הנאשם בגניבת מס-צינורות שנתקבל מתושבים רבים, דומה היה כי האגדה הפכה מציאות. כי רבים מן המעורבים בפרשה הריחו מן השושנה הפלאת.

בראש וראשונה סרב בורג עצמו להודות באשמה. טען שהוא מסר את כל המסים שהגיעו לידו למנהל-מחלקת-המים של עיריית-רחובות, מרדכי שש.

אחר קם הסניגור, ראובן יטרמאן, ובי"קש לדחות את המשפט: הוא קיבל את תפי"קיד הסניגור רק לפני ימים מספר, הוא לא

גרשון רוזנפק, עממ. זינגר ומרדכי שש במשפט רחובות

מי מכיר? מי זוכר?

יסיפק לזכור את כל הפרטים הדרושים לו כדי לחקור את עדי-התביעה שתי-וערב. הי שופט דחה את הבקשה והמשפט החל בהוד פעת העדים הסכניים: המומחה למשטרה לכתבייה, אריה חדאד, ואחד מטובי החוקים הכלכליים, יוסף זינגר, שטיפל בפרשה מתחילתה, חקר עשרות אנשים, אף כי ספק הוא אם הצליח לגלות את כל האמת. זינגר חייב אל תוך שפמו העבות, העיד שזכרונו של בורג ושש לקוי ביותר: אין הם זוכרים דבר אלא אם כן מוכיחים להם אותו במפורש.

תשובות מצחיקות. היה ברור שהק"טיגור, ד"ר מנחם בוכוויץ, רצה להפעיל את היותחיים הכבדים מיד עם התחלת המשפט: העד הבא שלו היה ראש-עיריית רחובות, בן-ציון הורוביץ. הוא עלה על דוכן-העדים מיד לאחר ההפסקה הראשונה, נשאר שם

חוק המחייב מוסד ציבורי להחזיק ספריי חשבונות מסודרים. עוד לפני זמן רב, העלה משרד-הסעד הצעה לחייב את כל המוסדות להחזיק ספרי-חשבונות, למסרם לבקורות מבטליות. אותה הצעה אבדה אישם בדרך, לא הגיעה מעולם אל שולחן-הכנסת.

אולם עתה לקח משרד האוצר את הענינים לידיו: הוא היה מעוניין לדעת כמה ס"גריות יוכל לקבל מחבילות-הסקריף הנש"לחות אל הרבנים.

דיפלומטיה

אמבטיה יסודית

ציר איטליה בישראל, הרוון בנדטו קאפו"מאצה היה מרוצה: הוא שכר מאת האגף

מינוטים

תמונתו של אמין טאריף

בגמר מלחמת-העצמאות נטל הצלם מנשה בן-שלום את מצלמתו, החל לנדוד בין כפרי-הדרונים צפונה מחיפה, צילם במשך תקופה קצרה כ-15 אלף פרצופים שחומם, משופמים וכחול-עיניים.

אך התמונה אשר הביאה לו את הפרסומת האמיתית בין דרושים היתה תמונתו של אמין טאריף "בעל תוה"פנס העדינים וה"חולנניים (העולם הזה 851) אשר צולמה דו-קא בחנות הקטנה — פגסו שולמית — חיפה תחתית.

מהרגע שנתלתה תמונתו של אמין בחלון-ההראה הצנוע, לא חדלו דרוונים מעריצים לשאול למחירה, אך למרות המחירים הגבוהים שהציעו עבורה, סירב בן-שלום למכרה, צפה לחתת-דעתו של אמין עצמו.

טאריף לא נתן תשובה סופית, הבטח לה"שוב בדבר. גם 100 הלירות שבן-שלום מוכן היה לתת לו, למען יחלקם בין העניים, כת"

* מנהיגה הדתי של העדה הדרוזית בארץ.

עם יגאל בורג, הנאשם במשפט רחובות

לא אני הייתי הגנב!

מה הם אמרו כשגילית להם את התאריכים?
מר ניר מכיר אותי אישית — שנינו חברי ועד הבולאים בישראל. הוא התפלל מאוד כשראה את התאריכים, לקח עמו את כל החומר והזיז אותי להופיע אצלו למחרת. כשבאתי למשרדו בקריה, מצאתי כי פקידי עברו על כל החומר של מחלקת המים, ושם מצאו כי סכומים גדולים שנתקבלו עבור מס' צנורות, כלמר עבור חיבור מגרשים לרשת המרכזית, לא הועברו לקופה. עזתי לו בגילויי הכפרים האלה.

מה היתה תוצאת הגילוי?
ניר נסע מיד לרחובות. הגענו לשם, ואמר לנו ראש העיר כי מרדכי שש, מנהל מחלקת המים, עובד את המשרד, למרות שקודם אמר בטלפון שהוא ישיב. ניר רצה לשבור את דלת משרדו של שש, כדי להחרים את המיסמכים, אך ראש-העיר התנגד לכך. כששאל אותי פקיד מבקר-הכדינה אם כדאי לסגור את החדר במעוץ כדי שאי-אפשר יהיה להבריש מיסמכים, הצעתי שאביא את המנקה, שיש לה מפתחות לכל המשרדים. כך עשינו.

המיסמכים הוחזרו?
כן, נכנסנו, והוא החרים את המיסמכים שהצבעתי עליהם. פתאום הופיעו גם שש ורונ'נסקי, גיסו, פולחוביץ, פקיד מבקר המדינה, וניר חזרו לתל-אביב והזמינו אותי שנית. ניר אמר לי שביקש מהרוביץ להפסיק את עבודתו של שש, אך הרוביץ התנגד. בפגישה השנייה עברתי יחד עם ניר על כל המיסמכים מאז החל התיק שאני הנהגתי אותו. קודם לא שמרו בכלל על המיסמכים. גילינו מעילות בסכום של כ-6000 ל"י.

מה היה המשך החקירה?
ניר הוזמן לראש-העיר למחרת היום. מוכירו, פולחוביץ, אמר לי באותו יום, בשעות אחר הצהריים, כי כל הענין נתגלה דבר של מה-בכך. מאז לא שמעתי שום דבר על החקירה עד שקראתי בעתון, כעבור חודש, שעומדים לאסור אותי למחרת באמת אסרו אותי.

בגלל המעילה של 150 הל"י?
לא, שאלתי מה בענין זה, ואמר לי שהתברר שמנהל העבודה גבה בעצמו את הכסף ובמקום להעביר את לקופה הלך וקנה תומרי-עבודה בשביל מחלקת המים על זה עברו מבקר-המדינה והמשרטה בשתיקה. קצין אחד אמר לי אחר-כך שמילא היה ענין זה לפני מועד התנייד שהוכרזה במדינה.

אם כן, האשימו אותך במעילות האחרות שנתגלו?
כן.

ושום אדם אחר לא הואשם?
לא. למרות שהתנהלה חקירה, יתכן שגם אותי לא היו מאשימים, לו הייתי מסכים לקבל את האשמה עלי.

לא הייתה מסכים לזה, תמורת ביטוי החקירה?
לא. אני רוצה לנקות את השם שלי. יש לי ילדים ילדה בת 14, ובן. אני רוצה ששםם יהיה נקי.

אתה איש מפלגה?
הייתי רביזיוניסט חזק. ואסרתי בתור חבר פלוגת"בית" כמה פעמים. בשנת 1948 הצטרפתי למפא"י. בלאתי תפקיד ייצוג רבים בעיריית-רחובות, קיבלתי את פני בן-גוריון ושרת בביקוריהם במקום. גם את קפלן ואשכול.

הוא כי לבו היה טוב עליו, צעדיו נחפזים הוא ראה לפניו את הטורקלן המואר העצי של בית-המלון, לא שם לב לפרט קטן קיר-הזכוכית האדיר הסוגר את כל חזי הכניסה.

לו היה התייר אחד מאותם האנשים הנכרצים, המתהלכים כשראשם נטוי קדימא היה מנפץ בראשו את המכשול השקוף. או למ בוריות של כדורגלן הושט את רגל הנחת בעיטה בריאה על הקיר, עבר דרכ מאחוריו השאיר חור גדול, מספיק למעם פיל.

עין הרע. הנהלת בית המלון, שלא יכלה לתבוע פיצויים בעד הזוגיות שעלת באגליה 1500 ל"י, היססה אם להחליפה או אחרת, שהיתה מצוייה במחסנה. היה ברור לה שאין כאן עניין של תאונה בלבד. עין הרע היא הרודפת אחרי הבעלים: בבי המלון שלהם במיאכ, ארצות-הברית, קר אותו מקרה עצמו.

השבוע ראתה עין-הרע מראה שקוף מ כר. קיר זכוכית חדש הוצב בכניסת המלון

הראיון הבא ניתן לחברי מערכת „העולם הזה“ במשרדי המערכת על-ידי הנאשם במשפט-השחיתות ברחובות. מאחר שבציבור נתעוררו חששות חמורים כי היתה במקרה זה קנוניה מפלגתית להשתקת הענין ולהעלמת האשמים העיקריים, מוצאת המערכת לנכון לפרסם ראיון זה, מתוך הסתייגות רבה, אף כי ברור שהוא מייצג רק צד אחד של הענין הנתון עדיין לדיון משפטי.

קרא לפקיד והודיע לו שמשוה אצלי אינו בסדר. ואז נתגלה כל הענין?

הפקיד אמר שאינו מוסמך לטפל בענין זה ויעץ לו להתקשר טלפונית עם מר ניר, הממונה כנראה על מחלקת-העיריות במשרד מבקר-המדינה. ניר הבטיח לי טלפונית שיבוא בעצמו לחקור את הענין הזה ויעץ לשלוש לי מכתב-הזחה זמנית, עד לבירור. מפי ידידים בעיריה ידעתי את כל המתרחש. כארבעה ימים אחרי זה, ביום החמישי, הופיע אצלי בבית מר ניר, המכיר אותי אישית מקודם, יחד עם הפקיד השני, והחלו חוקרים אותי על ענין 150 הל"י.

מה אמרת להם?
"עצתי להם להחרים את כל הניירות והמיסמכים הקשורים בענין זה: הם עשו זאת. אחרי שנוכחתי בכך, וידעתי שאי-אפשר עוד לשנות את המיסמכים, גיליתי לניר את ההבדל בתאריכים, כלומר שהייתי עוד בצבא בזמן שניתנה הקבלה המזוייפת. כאן הציג בורג למראיינים את פנקס המילואים שלו מס' 214545, לפיו שוחרר מן הצבא ביום 12 במרס, 1950."

כאשר דרש מבנו ריטרמאן לספר את ה"דוע לו על הגניבות במחלקת-המים של ה"עירייה, השיב הרוביץ שהוא לא ידבר, עד אשר יפורסם הדין-וחשבון של מבקר-המדינה על כל הפרשה. הסניגור פנה אל השופט, ביקש ממנו לחייב את ראש-העיר להשיב על השאלה; אולם בקשתו נדחתה.

בקשה בלתי-דמוקרטית. למחרת בבוקר עלתה המתיחות מעלה מעלה, כאשר פנה בוכוויץ אל השופט בבקשה מפתיעה, תבע ממנו לבקש מן העתונאים להיות אוב"י קטיביים בכיסוי הפרשה*. מיד קפץ הס"ניגור על רגליו והכריז: „מעולם לא עמדנו בפני בקשה בלתי-דמוקרטית כזאת — בק"שה שמטרתה להטיל צנורה של התביעה על

* לפני כן פנה התובע לכתב העולם הזה חקר את נכונות האשמה שפורסמה בהעץ למ הזה 869, כאילו נעשתה קנוניה מפלגתית להשתק את השערוריה העיקרית, הב"סיח לעיין מחדש בהגשת תביעות נגד הגנ"בים העיקריים.

מר בורג, כמה מאשימים אותך?
בו-ציוו הרוביץ, ראש העיר המפא"י של רחובות, האשים אותי בשיבת העירייה ובמסיבת עיתונאים שלקחתי כ"6000 עד 8000 ל"י. גליון ההאשמה של המשפט הנוכחי מוכיר סכום של 1,531,500 ל"י. מי לקח את יתר הסכום? הרוביץ וגם דוברי המשטרה דיברו על כ-70 מקרים. אני הואשמי ב"16 מקרים בלבד.

כיצד התחילה הפרשה?
הייתי מוכיר כחלקת המים. אני לא טיפש. גיליתי בזמן עבודתי מעילה קטנה של 150 ל"י.

איך גילית?
סיפקנו מים לנוה-וייצמן, בסוף העבודות וסידור החש-בונות נמצא שיש בידי השיכון קבלה על 150 ל"י ששולמו לעיריית רחובות בחודש אוקטובר 1949. הקבלה כתובה בכתיב-ידי והחתימה בלתי-ברורה. ראיתי שקיימת נטיה להאשים אותי, כאילו גנבתי את הכסף. הם שכחו שהש"תחרתי מן הצבא רק במרס 1950, והתחלתי לעבוד בספטמבר של אותה שנה. עליימי היתה כל כך מהירה שהאנשים שכחו כי אני עובד זמן כה קצר.

מה עשית כשגילית את המעילה?
שאלתי את עצמי: מה צריך פקיד קטן לעשות כשהוא מגלה שחיתות, והוא חושד כי המעילה בוצעה על-ידי הממונה עליו? היה זה מרדכי שש. פניתי למוכיר העיר, גרשון רונ'נסקי, והודעתי לי שקרה כאן דבר מוזר, ולא שמתי לב באותו רגע כי רונ'נסקי הוא הגיס של שש-לא גיליתי לרונ'נסקי את הפרשה התאריכים.

מה אמר רונ'נסקי?
רונ'נסקי אמר שהוא יחקור. חכיתי כמה ימים. התברר לי שרצוים להעביר את ההאשמה עלי. התרגזתי מאוד, ביקשתי חופש-כחלה, הלכתי הביתה לאשתי. אמרתי שאפנה לקצין המשטרה ברחובות. אשתי הלכה לרונ'נסקי, שביקש אותה להרגיע אותי. הוא ביקש שבשום פנים לא אגש לקצין.

מי הוא רונ'נסקי?
יש שלושה אחים. הם היו עניים לפני הרבה שנים, פועלים כמו כולנו. במרוצת הזמן האחד, גרשון, הפך למוכיר-העיר; השני, ברוך, הוא מנהל שתיכנן את רוב התכניות של הבנינים הציבוריים ברחובות: השלישי, משה, הקים יחד עם משה לנדאו חברת-קבלנות שביצעה עבודות גדולות, כגון כביש-סדום. המשפחה קשורה בקשרים משפחתיים עם חברי-הכנסת רפאל ועם משפחת דקל. ראש העיר, הרוביץ, קשור איתם בקשרי-ידידות משך עשרות בשנים.

האם זה מקור השחיתות הראשון?
לא. לפני כשנה נתגלתה מעילה קטנה במחלקת ההנדסה של עיריית רחובות. בבחורה שגילתה אותה, רות זיילר, פנתה להנהלת העיר, ואז רצו לפטר אותה. זה היה ענין של מתן רשימות בלתי-חוקיים, קבלת כסף ועוד. אחרי שאיימה שתפנה למכיר שלה העובד במשרד מבקר-המדינה, השאירו אותה במקומה.

מה קרה בענין שדך?
רונ'נסקי הלך להרוביץ. ואני משער שהוסכם ביניהם להשתק את הענין. אולם למחרת היום הופיע פקיד מבקר-המדינה בבקרה בעיריית רחובות, לשם ביקור שיגרת, ראש העיר חשש כנראה כי אותה רות זיילר שמעה על הענין וגילתה אותו לפקיד זה. כדי להקדים תרופה למכה,

כל היום. הרוביץ, בעל השיער הפרוע והעניבה המלוכנסת, היה נרגש ולטש עיניים גדולות בחוקריו. הוא דיבר לאט, דרך החוטם, כמתי אמן לזכור את אשר ע"יו לומר. ואף על פי כן עוררו אחדות מתשובותיו רעמי-צחוק באולם בית-הדין.

בוכוויץ: מתי גילית את הגניבה?
הרוביץ: איזו גניבה? גניבה זאת?
בוכוויץ: איזה גניבות אירעו בעירייה?
הרוביץ: מתי?
בוכוויץ: מה עשית כאשר נגלתה הגניבה?
הרוביץ: ביקשתי למנות וועדת-ייצוג.
מאוחר יותר, תחת לחצו של ריטרמאן נעים-ההליכות, הודה ראש-העיר שלפי מיטב זכרונו התפטרה וועדת-הייצוג, לאחר שחק"רה בפרשה.

אולם מיטב זכרונו של הרוביץ בגד במ"הרה גם בו: הוא לא זכר (עד שהזכירו לו) כי שש קיבל משכורת גם מעיריית נסי-ציונה. הוא לא זכר גם כי שש שיחרר את מפקד-הכבאים במקום אריה לביא, מתשלום מס-צנורות.

כדורגל

מיזוג מדיני

אולי שתי קבוצות הכדורגל היחידות בא"ר שזינן מתלהבות כלל מהוראות מרכזיות, הן מכבי והפועל פתח-תקוה.

משך שנים עמדו שתי הקבוצות החזקות כצמד בטבלת הליגה, תפסו כמעט בכל ע"ה את המקומות השני והשלישי בטבלה, אחרי מכבי תל-אביב, האלוף הבלתי מעורער. אך למרות זאת, הנבחרת הלאומית בעיקר מסגל תל-אביבי טהור, כולל את שח"קני הפועל תל-אביב, הקבוצה שספגה ב"משחקים בינלאומיים יותר שערם מכל קבוצה אחרת.

הפתח-תקוהאים מחו פעמים רבות, בנפרד, ללא הועיל: הנבחרת היתה כמעט תמיד, באופן יחסי, בשת"מול במשחקיה.

הצבעים התמזגו. ההזדמנות הגדולה באה לאחר המפלה היוונית (העולם הזה 857). הצבעים התמזגו ושתי הקבוצות החלו לראות

מנהל-לשעבר פארוק וירידתו למען טיפת מים, דו"קרב

בשלטון תל-אביב מטרה נוחה להתקפה. הן הזמינו בצוואת את קבוצת ספרטקס מס"ב בויציה, יוגוסלביה, ישחקו נגדה כנבחרת העיר, דרשו מההתאחדות להחליט כי פתח-תקוה תהווה, את נבחרת ישראל ב' נגד קפ"ריסין, במשחק שיערך החודש. אם תל-אביבים הם בעלי המניות על הנבחרת הירא"שונה, הרי לפתח-תקוה כל הזכויות לשלוש בשניה. אמר השבוע עסקן פתח-תקוה.

תשובת ההתאחדות התעלמה לזמרי מדעה זו: השבוע נבחרו 35 שחקני הסגל, יוצאי עשר קבוצות בארץ, בכללן של פתח-תקוה.

היה ברור כי המוסד העליון לא ייכנע ללחץ הפתח-תקוהאי, אך לגבי הספורט הישראלי היה איחוד הצבעים המפלגתיים, ולו גם לתקופה קצרה, אות לירידת השפעתם של המרכזים, ביחוד כלפי הקבוצות שלא נזקקו עוד לסיוע כספי מהם.

האפי"אנד כפור?

כמו תכנית של ועידת דיפלומטים עברה בקדננות ראשית מסעה של נבחרת הכדורגל הלאומית של ישראל באפריקה הדרומית. ב"יהנסבורג, קייפטאון, טרנסוואל ופורט-אל" ובט הקבילו את פניה עשרות אלפים, רובם יהודים. מילאו את הקופה, ציינו לאחר-מכן את רמתה הספורטיבית הגוהה.

הצביון התעמולתי של הטיוול לא סר במשך כל הזמן ועתונות היהדות המקומית לא חסכו כותרות שמנות לשבח את הישראלים.

אך לבד מההנהגה הכספית שתהנה ישראל, היו אלה דוקא ותוצאות הספורטיביות ש"ענינו את הצבור. רמת הכדורגל הדרום-אפריקאי אינה גבוהה ביותר פרט אולי זו של הנבחרת הלאומית. המברקים הראשונים שהודיעו השבוע על שלוש תוצאות מרגיעות (1:1; 4:7; 2:0) העלו את קרנם של מחיבי המסע שטענו כי הכל יסתיים בהאפי"אנד כפול: כספי וספורטיבי.

המבקר והלקוחות

בפגישה האחרונה של תלמידי המכון ל"מינהל ציבורי, אותו הוא מנהל מצא **אדוין סמואל** (56) הגדרה קולעת למושג "צעיר":

"אדם צעיר פירושו מי שצעיר ממני." בעיני סמואל, שחקן הקאמר "יוסף" (על עכברים ואנשים) "דין, עבה הקול ומגושם" הגיזרה, הציע תרופה יקרה למבטאם הגרוע של רוב שחקני הבמה הישראלית: סגירת כל התיאטרונים לשלוש שנים, שליחת כל השחקנים לבתי-ספר, בהם יקנו לעצמם ח"ך דיבור עברי.

אדם אחר המתריע על מבטאם הגרוע של השחקנים הישראלים, ד"ר **חיים גמזו**, המבקר את אטרונגי העוקצני של הארץ, פירסם בקורת קטלנית על המחזה חנות בפית"ה" רחוב שהוצג באוהל, הכריז: "חנות תמרור" קים כזאת לא תמשוך לקוחות, אף אם תע"מוד בפית"הרחוב", אולם במהרה נתברר שדבריו נתבדו: הלקוחה הראשונה שנמש"כה להצגה היתה אשתו, ששלפנה למחרת

המכון לחטוב הגזרה

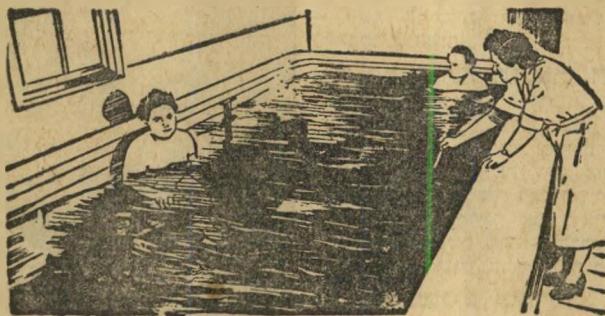
הרזה נוחה במכונות אמריקאיות חדישות

תל-אביב, רחוב רשי 9

היש לך כאבים...

בגב, בברכים, בכתפיים או בפרקים?

"רפא" - 103 רח' שלמה המלך 103, **תל-אביב** טל. 24495

בריכות מי-מרפא

חבישת בויך כמו בקרסנבר וישי אי טבריה

כמו כן אמבטיות ערבול (Whirlpool bath) / חדר זיעה טורקי / מחלקה מיוחדת לאיכשור ע"י התעמלות רפואית. מסג' וריהביליטציה המוסד היחיד מסוג זה בארץ / מחלקה לסובלי רוימטיזם / עומד תחת הנהלה ופקוח רפואי

חג כלור ולאה

מטע מהגרונה-מיונו

תל-אביב, רח' אלנבי 94 טלפון: 3108 טיפיים ירושלים, חיפה

פתרון ה"מזהית"

- (1) נמל כפול דבשת עובר עלייד פירמיה.
- (2) ארבעה פילים מריחים אשכולית.
- (3) חידקים נוהרים מלהתקרב לחבר שנרבק ב"ניצולין.
- (4) שני ברווזים בתוך סל.
- (5) איש שמן חובש כובע קאוכי ממעוף הצפור.
- (6) נהש עולה במדרגות.
- (7) אלוהי-ניפוח-המסטיק.
- (8) דוב מטפל על עץ מצידו האחורי.
- (9) הרדיו פתוח על "קול ישראל".
- (10) איש מדע מפורסם, כפי שנתנה ע"י חייק במיקרוסקופ.
- (11) זמר אופרה שר אריה מתוך "נישואי פינארו".
- (12) נרב עם חנדים תלויה לייבוש.
- (13) לחיו של כלל שהביא לאשתו כמתנה פרוה שועל כסא.
- (11) האשה שסרבה עקרונות לעשות סלסול מלא-כותי.
- (15) זנבות של ארבע סנוניות העומדות על חוץ חשמל.
- (16) הולד-על-חבל שאינו בקי ביותר במקצועו.
- (17) מנדרל איפל כפי שהוא נראה מחלון מכונת משרדינות.
- (18) פרה נבוהה לפני החליבה.
- (19) אולם קולנוע מלא אנשים מנקודת-המבט של זכוכ העומד על התקרה.

של הרוקח טבצניק מעדן את עור הפנים: מוריד את הנמשים, כתמי-שמש, ופצע-יבגרות מבהיר את העור המפיק: ת"א, רח' המלך גורג' 54

ההישו בכר הארץ

כריסטינה

גם אתה יוליוס?

למרות הביקורות החיוביות והפירסומה הטובה התיחסו בכריסטינה מראש בהסתייגות להצגת יוליוס קיסר, בעיקר בגלל המודעות שהכריזו: "מרתק כמו כל סרט גאנגסטרים!" "עוצר נשימה, בעל-מתח!"

אלם הסרט הוכיח לאנגלים הספקנים כי שייקספיר חדל להיות יצור-השעשועים של טיפוסים ארוכי-שיער. שייקספיר התגלה כחסידיא הטוב ביותר שגולד אי-פעם, עשה גדולות למען הבר. אך הבר עשה גדולות גם למען שייקספיר הוא לקח אותו מכמה תיאטרות, מהצגות-חובבים של תל-מידים, החזיר אותו לקהל הפשוט, למענו כתב שייקספיר את יצירותיו.

לא יכלו להתאפק כמה סטודנטים בריטיים שהעירו: "הכל טוב ויפה, אבל מה? נראה את יוליוס קיסר במעבר הפרוע או את אבנט וקוטלו פוגשים ביוליוס קיסר?"

הוליבור

למען החברה

נערה פרועת-תלתיים, לבושה מכנס-עבודה, חולצה גברית בלתי נקיה ובלי רכוסה, על פניה שרידי האיסור מאמש, נכנסה למשרדו של הבמאי אליה (השטיל) ושמה (תשוקה) קאואן, נתקלה בשלושים נערות אחרות, לבושות לפי הצעקה האת-רונה של פאריס, מצועצעות ומאופרות כבובות.

"אני טרי מור", אמרה למוכירה, "מר קאואן ממתינ לי." ובבלי להכות לתשובה פתחה את הדלת, נכנסה לחדרו של הבמאי. כעבור רגעים מספר יצאה כשהתקיש של הנערה הציית במעבר לחבל בכיסה.

עד אז היתה טרי מור נערה חמודה בעלת פני-תינוק, ששיחקה בסרטים תפקידים נעימים של נערות נעימות, ידעה ללבוש שמלית נחמדות, לחיך חיוך מתוק, אבל בהולידו יש מאות נערות כאלו, אפילו העובדה שהיא התגרשה מבעלה, כוכב הכדורגל של חסס-סוינס, חודשים לאחר נישואיהם, לא עוררה כל התרגשות. דבר זה רגיל בעיר-הסרטים. זה היה מרגיז. הבמאים היו אומרים עליה: "היא לא רעה", נותנים לה תפקיד נוסף של נערה מתוקה, אולם נערות מתוקות כבר יצאו מן האופנה בהולידו.

היא אחזה בהגה. טרי הוזהגת במסוס כטיס וחתיק החליטה לאחוז בעצמה בהגה הפרסומת כשהופיעה לפני אליה קאואן, אמרה לו: "יש לי גוף עצום. אני נוהגת באווירון, רוכבת על סוסים ומגדלת נחש שחור כחית-שעשועים." זה נשמע מוזר במידה מספקת, ולאחר מכן הלך הכל חלק. טרי למדה לדעת את ערכם של סטודנטים והצהרות מפוצצות. (נערה צריכה ללבוש תמיד לבנים יפים; לעולם אין לדעת אם היא לא תירס על ידי מכונית ברחוב). החלה מהגיפה לתסריטאים ובמאים עוד בטרם הוחלט על סרט חדש, קוראה לעתונאים בשם הפרטי. תוך חודשים מספר הפכה היא להיות אחת השחקניות המפורסמות ביותר, אחרי מרילין מונרו.

בגדים של פרווה. פירסומה הגדול ביותר של טרי בא לה לאחר שגורשה מקר-ריאה על ידי שלטונות הצבא האמריקאי, משום שהופיעה לפני אלפי החיילים בבגדי-ים עשוי מפרווה לבנה, נעליים וכובע קטן מאותו חומר, למרות שלפני הופעתה הב-טיחה לא ללבוש אותם.

"לא יכולתי לאכזב את הנערים", אומרת טרי, "הם כה ציפו לזה. לא היה בבגד-הים כל דבר בלתי מוסרי. נראיתי כמו סאטנה קלאוס קטן, אפילו כומר-היתירה לא העיר דבר, הומין אוטו להיכנס לכנסייה מיד לאחר הופעתה. נכנסתי לכנסייה עם בתי-הים, והוא לא ראה בכך חילול-הקדוש."

את שיא-הצלחתה רואה טרי בעובדה שהיא הפכה להיות הכבשה השחורה של ליגת-הבחולות-הזקנות ביחוד לאחר שהיא הודיעה, שהיא מחזיקה בדת המורמונית.

סרטים

יותר טוב מוסרט

סיפורי הגדול של ג'וזף קונרד הניחז מה-

* לפיה מותר לגבר לשאת יותר מאשה אחת.

אייט. העוסק בירידתו המוסרית של אדם לבן באיי הודו המזרחית, מצא ביטוי נאמן ב-סרטו של קרול (האדם השלישי), ריד איסה בת-הנהר.

גיבור העלילה, חילמס (טרבור הווארד) מובא על ידי ידידו, קפטן לינגרד (רלף רי-צ'רדסון) למקום גידה, אחרי שפטר מעבדו דתו בגלל מעילה. הוא מתגורר בביתם של רוברט מורלי ונדי הילר, מתאהב בהדרגה, אך בתשוקה, באישה, יפהפיה מקומית פר-אית (משוחתקת על-ידי קרימה, נערה אלגית-רית שגילה ריד, ושאינה מוציאה משך כל הסרט הגה מפיה), אשר למענה הוא מוכר את סוד דרך ההפלה למקום, הידוע רק ללינגרד, איש-הים אוהב-הצדק, כסופו של הסרט מע-ניש לינגרד את ווילמס בזה שהוא משאיר או-תו במעלה-הנהר בחברת הנערה שאינה אהו-בה עליו עוד.

קרול ריד, שהשמיט את הקטע האחרון בסופו, בו הורגת איסה את חילמס, היטיב לתפוס את האווירה המקומית. הסרט שזולם בכורניאו ובצילון, מעביר לצופה את הוכחות שמשרה הגונגל, את רחש-הנהר וחיי-הילי-דים, עושה את הסיפור המוסרט טוב הרבה יותר מן הסיפור הכתוב, גם תודות למשחק המצויין של טרבור הווארד ורוברט מורלי.

יפה מדי

נעורי הלבאיאה היה מתנת-ההכרתה של מ.מ.מ. לבריטניה, יצא לשוק בדיוק

שחקנית טרי מור

לבתולות זקנות, כבשה שחורה

בתקופת ההכרתה של אליזבת השנייה, מלכת-בריטניה ומגינת-האמונה.

הסרט מנסה להסביר באופן עדין ור-מאנטי את הרקע שקדם לתקופת מלכותה של אליזבת הראשונה המלכה הרווקה, חובבת המאהבים והתכשיטים.

בס הצעירה, המופיעה בסרט בדמותה של ג'ין סימונס, הינה יפה מדי מכדי להיות אמיתית. בתפקיד תום סיימור, האדמירל הנועז, שאהב בעת ובעונה אחת שתי נשים, את אשתו ואת בס, מופיע בעלה-בחיים של ג'ין סימונס, סטיוארט גריינגר, המשחק כדרכו טיפוס של גבוה, שחור, נאה ושחזן, מועמד בצל על ידי אשתו הקטנה.

הסרט הצעוני העשיר בתלבושות, תפ-אורות ותככים שזה כמה פיהקים. כראי לראות את משחק הטוב של ג'ין סימונס, שידעה לתת רענונות ואופי לתפקידה, ואת צארלו לזהטון, המופיע זו הפעם השלישית בתפקיד המלך הנרי השמיני, אוהב הראשים הערופים של נשותיו.

יצירה ספרותית

בתל-אביב, ערך בית מסחר ספרים, תע-רוכת-ספרים מכל העולם בחלון-הראווה, הציב תחת השלט "ישראל" את הספר "תקנות מס הכנסה".

חתונה היספורית

ביוהנסבורג, דרום-אפריקה, באו בכרית הנישואין צעיר בשם אדולף היטלר וצעירה בשם אוה בראין.

סבלנות. סבלנות

ביפו הובאו שלושה דייגים לדון באשמת דייג בחומר-נפץ, טענו שהם השתמשו ב-חומר-נפץ, כפני שלא היתה להם סבלנות לחכות עד שהדיגים יכנסו לרשת.

גילוי לב

כריו דה-דאניירו, בראזיל, נאסר הסמל חו-אן פרנז באשמת ביגאמיה, לאחר שהתיצב לפני מפקדו ודרש תשלומי תמיכה לשלושת נשיו.

מזון רוחני

בסטוקהולם, שוודיה, קיבל הצעיר ורנן כריסטיאנסן פרס ראשון, לאחר שאכל ארבעה תקליטים סופולאריים של דני קיי, בתחרות שנערכה בנשף-הסטודנטים.

החיפוש הגדול

בקרית-אצות-הברית, נעצרה אשה בשם בעולה קריבן באשמת שוטטות, טענה בבית המשפט: "הייתי נשואה שבוע פעמים ויצאתי לחפש בעל שמיני".

סיבה מפוצצת

במונטריאל, קנדה, נעצר אדם לאחר שנמצא: במכוניתו כמויות גדולות של מרגרינה, פצצים ודינאמיט. סיבת המאסר: החוק המ-קומי אוסר העברת מרגרינה ממקום למקום.

שיכחה נעימה

בתל-אביב, נעצר צעיר כעולי-תימן, נאשם בנושית שתי נשים טען בבית המשפט: "שכחתי לגמרי שאני נשוי, חשבתי שאני רחוק מסכך, וכל מטרתי בחיים היא להתחתן".

בילוי זמן

בלוס-אנג'לס, ארצות-הברית, נעצר אדם שנשא ארבע נשים במשך שנה אחת, הסביר בבית-המשפט: "פשוט לא היה לי מה לע-שות".

תוצאות המשחק

במאנצ'סטר, אנגליה, נולדה למרת ג'יהן פרגוסון בת, שעה שהיא יושבת בבית קולנוע וראתה את הסרט משחקים אסורים.

חיסול מוחלט

בכאדור, ספרד, התפרקה אגודת-הרוחקים לעזרה הדדית. הסיבה: כל החברים נישאו או התארסו.

הכנסת אורחים

ביאקמה, ארצות-הברית, נמלט אסיר מבית-הסוהר המקומי, פרץ לבית-סוהר סמוך, כדי לבקר אחד מחבריו.

ג'והעדן האבוד

בנוקסוויל, ארצות-הברית, תבע בעל-מ-אוכוב גט מאשתו, טען שהיא חיברה שיר גדול על נשואיהם, קראה לו בשם "שלושים חודשים בגהינום".

טעות בכתיבת

בתל-אביב, תקף אדם אחד מהעוברים וש-בים ברחוב, היכה אותו מכות רצח, הסביר מאוחר יותר לשוטרים: "רציתי להכות אדם אחר, אבל המשקפיים שלי נפלו ולא ראיתי את מי אני מכה".

עין תחת עין

בתל-אביב רשם שוטר רפורט לאדם שעבר על חוקי התנועה, ביום שבת, היה נאלץ למסור את מספרו לאותו אדם, לאחר שזה האשימו בכתיבה בשבת.

ההר הוליד עכבר

במאנצ'וריה, סין העממית, זכתה הסטודנ-טית ליו צ'ין בתואר "מלכת הבריאות". לאחר שהודיעה על לכידת 5000 עכברושים, סולקה משרות-ההנוער הקומוניסטי, כאשר הוברר שהיא זייפה את הדין-וחשבון, לכדה 1000 עכברושים בלבד.

אינני יודעת מדוע מסתבר שכמעט כל הכותבות אלי שונאות את המושג פוליטיקה או פחדות מפניו.

הכל רק לא פוליטיקה

אוהבת לקרוא ספרים, להאזין למוסיקה קלאסית, ריקודים סאלונים ועממיים, רצינית ועליונה, הכל בהתאם לנסיבות. תכונות אלה נמצאות בנופה הנאה של צברית בת 22 (209/860). היא מחפשת הברלקט בגיל 30 בערך, אתה יש ברצונה להתכתב על כל נושא, סרט לפוליטיקה. עליו להיות נבנה, בעל השכלה, צורה חיצונית מתקבלת על הדעת, נפש עדינה, אוהב לבלות יפה.

מוסיקה ועיסוק אחר

כז 17, אוהב חיים "כלל מצבי", כפי שהוא מתבטא (210/860) מוכן לאהוב יוקה אמנותית כלשהי. נוסף על כך עליה אותם יחד עם נערה בת 18-16, בעלת לאהוב לשוחח, לבלות, לקרוא דברים מעניינים ולשמע מוסיקה אנב עיסוק אחר.

כרכב וברג

למרות שהוא נוהג במכונית ואוסנוע, אין צעיר זה (221/860) שוויצר עד כדי להספיק לטייל בינל. הוא אוהב מוסיקה טובה, הוא יושב להתכתב עם נערה בעלת תכונות דומות — את לימודי הני-הגות הוא מקבל, במשך חוסן על עצמו. אל לה להיות כסניטסטר אחד נבונה מ-1.65 מ', אם אין היא מסכיבת נתניה וחררה.

בילוי ורצינות

עוד אחת הנשואת פוליטיקה היא בת 17 קייסי (221/860) אומרים המיד אבי-ביס). תלמידת גימנסיה (212/860). היא אוסרת שהיא יודעת מה שהיא רוצה, ורצונה הנוכחי הוא להתכתב עם צעיר בגיל 22-18, נאההוסקה, עליו וסר-כן להתכתב על הכל, חוץ מפוליטיקה. למרות שהיא אוהבת לבלות, אין הדבר מרעיע לה לשוחח שיהר רצינית מדי-פעם.

עדר לגויים

שני צעירים בני 23, (213/860), אחד בלונדי נבונה, השני נבנה ושחחר, בעי-לי השכלה תיכונית, השווים כעת בבאר-שבע בענייני עבודה, מעוניינים לערוך חי-כרות, תחילה דרך מכתבים, עם שתיים מ-בנות-המקום. הן יכולות להיות מורות או ננות. יש להם סימפטיה מיוחדת לי-אחיות.

היה היה...

כולכם ידאי מכירים את האנה על הנסיך המשתעמם שאי אפשר היה לברר אותו. אחד כזה הוא צעיר בני 23 (214/860) בעל השכלה, אוהב לטייל הוא מקוה שמכתב מעניין של נערה צעירה יוכל להוציא אותו משעמום.

במהדורה מודרנית, עידוי כחורה דתית (215/860) בעלת השכלה נבנה (הוראה) רצינית, (אך יחד עם זאת לא נעדרת חוש הומורן), רוצה להתכתב עם צעיר דתי, למרן, שיהיה תלמיד חכם במהדורה מודרנית, מניל 27 ומעלה — על כל נושא, החל מבעיות דתיות וגלה בכעיות חולות כספרות, תיאטרון, מוסיקה קלאסית. היה רצון שאותו צעיר יהיה גם חבר קיבוץ דתי.

מפה חמור : 1:0

שמלת ש. חוש ההומור שלכם הוא פחות או יותר כסדר, עד שהדברים אי-מורים בכבוד העצמי שלכם. עליך לדעת לקבל בחיוך אפילו מהתלה על חשבונך, אפילו כשהוא כזה מסייה החמור של נערה. הודו בכנות לעצמך שהיה זה 1:0 לסובתה, ושבת את העניין.

פשוט אהבה

שרה נ. — קראי לזה גורל, קיסמט, או ביולוגיה — את מאוהבת. הרומנים הרבים שאת בולעת, ומצדך החדש, כל-לצו אותך מעט. אני בטוחה שאת נראית בעיני עצמך כמו אינולדה, כמו יוליה, כמו אלואיה, הוי ארצות יוהר, חביבתי, נושא אהבתך איננו אביר בשריון מכתק אלא נער פשוט וחובבי שאיננו סבין ב-דיוק את רגשותיך הרומנטיות. רק משה רבנו מת בנשקיה, וגם זאת היתה נשקה מסוג אחר לגמרי.

שתיים אוחות באחר

וורדה פ. — לעתים קרובות קורה כי על נערה לדרוך בתקופות על אצבעות ענוגות של חברתה. חברה או לא חברה, אל תחני לה לשחק את הואמס עם בעלך. בעתיד, הסבירי לה כי הוא מחויילתחום. סצינות של קנאה אתו לא מעוררת.

שאלה של זריזות

חיה: — מה שמאמלל אותך כל כך, יודיתי, היא לא דוקא העובדה שנספר-תם, אלא שהוא נתן לך את החייה, לא את לו. פעם שנייה הוי זריזה יותר.

מסתער על ערימת הבגנות בליטות מופרות. בינתיים מנסה ד"ר דלגאדו למצוא בני-אדם שיתנדבו לשאת אלקטרודות במחנותיהם, לספוג גירויים חשמליים קלים. אבל עד כה לא נמצא מתנדב: הטיפול הרפואי במוח עורנו שטח עדין ומסוכן, ואיש אינו רוצה להטיל את חייו על כף המאזניים. להתפרסם אדם שמת על מזבח המדע.

אדם

שלושה מרשלים גאונים

לפני 25 שנה גילה רוג'ר קוטהויל גירודה את שלדו של אדם קדמון במערה בקרן מגוון שבדרום צרפת. משך 25 השנים הבאית התמחה קוטהויל בגירודה בחקר האדם הקדמני, הגיע למסקנה כי צאצאיו של אותו זקן קדמוני הם גאוני העולם של היום או מהחיים, לפחות, את שיכתב האדם העליון.

סימני הדיכור של האדם הקדמני, שהופיע לפני 12 אלף שנים בצרפת, משם עבר לסיביר, סין, יפן, וחופיו המזרחיים של הים התיכון: שיער שחור, עיניים חומות וסמכות מאוד זו לזו, אף קמור, סנטר בולט, צוואר ארוך, כתפיים רחבות, רגליים, כפות רגליים וקומה ארוכים ככל האפשר. גאון הקדמני היה דיכור נוסף: שדיים עצומים, ביוניות בגודלן וגבוהות.

שכל יחודי. האדם הקדמני נהנה בכשרון המצאה, מחשבה ופיקחות יוצאים מגדר הרגיל ובספוס הוא שכח ביותר אצל היהודים. עובדה זאת מסבירה, לדעת החוקר הצרפתי, את מנת שיכלם הגבוהה של היהודים.

כשפורסם קוטהויל גירודה החודש מחקר נוסף על תפוצת האדם הקדמני נתגלתה עוד קבוצה הברוכה בקדמנים: מלבד אישים היסטוריים כקלאופטרה וחניבעל, אמנים כרמברנדט וז'רלס דיקנס מונה האנ-תרופולוג ארבעה מפקדי צבא במלחמת העולם השנייה הברוכים ברוב סימני הדיכור הקדמניים: "הגנרל דוגלס מקארטור והמרשלים מונטגומרי, כובש ברלין וז'קוב, וטיטו.

מין

לא לחינם. הדם

מוריס רוטשילד, הוא, כפי שכל עתונאי לונדוני יודע, נין גינו של מאיר אנשיל רוטשילד מייסד שושלת אילי-הממון (ראה במדונה). הוא, כאמור, מיליונר, וגם, כנראה, למיליונר אנגלו-יהודי, בעל עיסוק נוסף. עיסוקו של צעיר הרוטשילדים הלונדונים הוא הוואילוביה בה ערך כמה מחקרים מחדשים, בעיקר אודות חרקים.

החודש שוב התנוסס השם הרוטשילדי על חוברת מדעית. הפעם היתה זאת מוקד ושת לפרעוש, בו התעניין רוטשילד משך שלוש השנים האחרונות, ועליו קבע לעצמו דעה שונה מזו של דודי מלך ישראל, שהט-זה את הפרעוש לכלב מת.

הפרעוש רבגוני מכל כלב מת (או חי). שלא לדבר על תכונה פרעושת ידועה, כשש רגליו, הרי הוא גם מצוי בלפחות 1000 סוגים, בשלושה צבעים (צהוב, חום, שחור) ובגדלים השונים משמונה מילימטר (פרעוש-הביבר הקנדי) עד למילימטר אחד (פרעוש-התרנגולת).

שאלה עיקרנית. רוטשילד לא הסתפק בעובדות הפרעושתיות המקובלות, טרח לגלות את התשובה לשאלה הרבה יותר חשובה (ומגדלת): מדוע ניוון הפרעוש מדם יונק ומדם ציפור.

תגליתו של רוטשילד: הפרעוש, המזוין באברי-המין המפותחים ביותר של חרק כל שהוא, איננו מסתפק ביתרון מיני זה. נקבתו דורשת חומר חיוני מיוחד לפני שהיא מסכימה להטיל את ביציה. וחומר זה מצוי במקום אחד בלבד: בדם-היונק (בין שהוא אדם ובין שהוא חיה) ובדם-הציפור.

* אמר דוד לשאול (שמואל א', פרק כ"ד): "אחרי מי יצא מלך ישראל, אחרי מי אתה רודף? אחרי כלב מת? אחרי פרעוש אחד?" ** אם כי בהם, וביניהם, אפשר להבחין רק דרך עדשת-מיקרוסקופ.

תרופות

התרופה: תפוחים

כל אדם פשוט יכול להתנבא בבטחון גמיר כי גם בחודש אפריל השנה תגיע השתי-ללות מחלת השפעת בעולם לשיאה. תגרם למאות מקרי-מוות ולאלבדן של מיליוני ימי עבודה בתעשייה ובחקלאות.

מדוע מגיעה מגפת השפעת לשיא דווקא בחודשי פברואר, מרס ואפריל? אנשי-המדע האמריקאים והאירופים מצאו את התשובה לכך רק בחודשים האחרונים, כאשר גילו את הקשר הישיר בין מחלת-השפעת לבין גחוס בוויטאמין C בגוף-האדם, וכאן שר הצליחו הם לקבוע בחזקת מוחלטת ששלושת החודשים הנזכרים לעיל יורר אחוז ויטאמין C בגוף-האדם עד ל-100 למחציתו.

שפני-נסיך. על יסוד גילויים אלה נערך לאחרונה במינכן, גרמניה, ניסוי מעניין. 260 פועלים ו-16 פועלות, העובדים במפעל-תעשייה גדול, התנדבו לשמש כשפני-ניסיון. קיבלו בכך ששה שבועות מנות יומיות גדולות של ויטאמין C התוצאות היו מפתיעות: אף על פי שכל השפני-מתגוררים בשכונות-העוני של מינכן, בהן משתוללת השפעת בכל עונה, חלו רק חמי-שה מהם בשפעת קלה, חזרו לעבודתם כעבור יום או יומיים.

ויטאמין C מצוי בעיקר בתפוחים, בכבד של בקר, צאן וחזירים, ובירקות הנמ-צאים באוויר התופשי פחות מ-24 שעות. וויטאמין זה מצוי גם בתפוחי אדמה, אבל לביעה מ-60% ממנו נעלמים בעת בישולם או טיגונם.

נוסף על כך אפשר להשיג ויטאמין C בצורתו הנקיה בכל בית מרקחת; אולם מחיריו בישראל גבוהים למדי — ממש כמו מחירי הכבד. נראה אפוא כי האזרח הישראלי אשר ירצה ליהנות מנוסוי מינכן, להימנע ממחלת-השפעת ומכל הכרוך בה — יאלץ להישמע לסיסמה: "שתה מיץ טרי — תמיד תחיה בריא!" למלא את כרסו בפר-הדר ובמיץ תפוחים.

מחקר

איש לא התנדב

הקוף האפור, ארץ-הזנב, התרוצץ על פני כלובו המרוחץ. הוא היה נראה ככל קוף אחר המשעשע את בני-הנעורים בגן-החיות, אילמלא המפסיר החשמלי הזעיר שהיה צמוד אל קדקדו.

מכשיר חשמלי זה לא היה אלא מגורת רדיו רגילה, כחוברת אל 28 אלקטרודות — חוט נחושת דקיקים בקוטר של 0.002 ס"מ — שהורכבו בתוך מוחו של הקוף, על ידי ד"ר חוזה דלגאדו, חוקר מחלות העצבים בבית הספר לרפואה של ייל, ארצות-הברית.

האלקטרודות שהרכיב ד"ר דלגאדו בתוך מוחו של הקוף, לאחר שהרדיומו באתר, מ"אפשרות לו לגרות שטחים שונים של המוח, באמצעות זרמי חשמל חלשים, המועברים דרך מגורת הרדיו, לחולל שינויים מרחיקי לכת בהתנהגותו של הקוף, להסיק מסקנות חשובות על אופן-פעולת המוח הקופי וה-אנושי.

תוצאות חשובות. ניסוייו של ד"ר דלגאדו החלו רק לפני זמן קצר, אולם הוא כבר הצליח לגלות את העובדות החשובות הבאות:

● גירוי שטחים מסוימים בחלקו ה"כרכי של המוח, באמצעות זרמי חשמל, עשוי להגדיל את תיאבוננו של הקוף (א"אדם) במידה מרובה. כבר בעת הניסיון ה"ראשון, אכל הקוף האפור, ארץ-הזנב, של ד"ר דלגאדו כמות מזון גדולה פי-עשר מן הרגיל.

● גירוי החלק האחורי של המוח מעורר בקוף תגובות של פחד, מסוגל להגדיל אי-להקטין את תוקפנותו.

● בדרך כלל להוטים הקופים אחרי בגנות; אולם לאחר גירוי חשמלי חזק בחלקו הקדמי של המוח, חול הקוף לשים לב ל-פירות האהובים עליו, דוחה אותם ממנו והלאה בשאט נפש. ברנע בו מופסק הזרם החשמלי, חוזר בעל-החי להתנהגותו הרגילה.

חסכת זמן - חסכת כסף

בהשתמשך במלאי החדש והעשיר של צרכי משרד מכונות, ריהוט וציוד משרדי העומד לרשותך

אצל

62-623

צרכי משרד ומכונות משרדיות בעמ תל-אביב וח רחל 3

אספקה מידית לפי הזמנה טלפונית

צינקורפיה . רינדזונסקי

רח' הקישון 6 תל-אביב

טל. 66548

ג ל ו פ ו ת

קו - רשת - צבעים

צעיר הפלא סבוי

למד לרקוד אצל המורה סבוי

ת"א יונה הנביא 38

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ-ישראל

המרכז לתרבות ולחינוך

מכון ישראלי להשכלה בכתב המוסד להשתלמות עצמית

שעורי המכון הוכנו ע"י טובי המורים בארץ; מהאוניברסיטה, הפקולטה ל-חקלאות, מוסד רופין, וכו'. שיטת הלימודים בכתב מאפשרת לכל לומד להתקדם לפי תנאיו האינדיבידואליים, בקצב איטי או מזורז. חבר המורים מדריך את הלומד ע"י תיקוני השעו-רים ותוספת הסברים. כן קיימת אפי-שרות לפגישות אישיות עם המורים.

למעלה מ-1500 מתלמידי המכון נבחנו עד כה בבחינות המוקדמות והבגרות של משרד החינוך, ובבחינות של הסי-תורות הפקידים. תלמידים אלה, ה-מפורסמים בכל רחבי הארץ, התכוונו לבחינות מבלי לבקר בכיתות לימוד. הם למדו בבתיהם, במחנות הצבא, באניות, בבתי-חולים — לפי שעורי-ההוראה של המכון.

לימודים תל-אביב

השעורים במחלקה זו מקיפים את כל חומר הלימוד הנדרש בבחינות המוקדמות והבגרות של משרד החינוך

במגמות: ספרותית, ריאלי וביאולוגית

קצ'ו עות טכני

בשיתוף עם משרד העבודה — מחלקה לחינוך מקצועי, והאיגוד המקצועי — מדור להכשרה מקצועית.

אדעי החקלאות

בשיתוף עם המירשה לחקלאות — מוסד רופין

פקידות ושפות

בשיתוף עם מרכז הסתדרות הפקידים.

לימודים גבוהים

בשיתוף עם המרכז להשכלת העם שליד האוניברסיטה העברית.

הנחות סטטיסטי

במחלקה התיכנית:

וסיפניות מתוך קרן משרד החינוך והתרבות והמרכז לתרבות ולחינוך.

10% הנחה לכל הנרשמים — מהקצבות האגוד המקצועי.

35% יוחזרו לגומרי הקורסים — מהקצבת משרד העבודה.

25% הנחה לכל הנרשמים לעונה זאת.

במחלקה לחקלאות:

הנחות לחיילים

לפי הסכם מיוחד עם מטכ"ל/אכא

תכנית לימודים חנו לכל דורש - לפי הכחובת

מכון ישראלי להשכלה בכתב, תל-אביב, ת. ה. 373

התייעצות והדרכה:

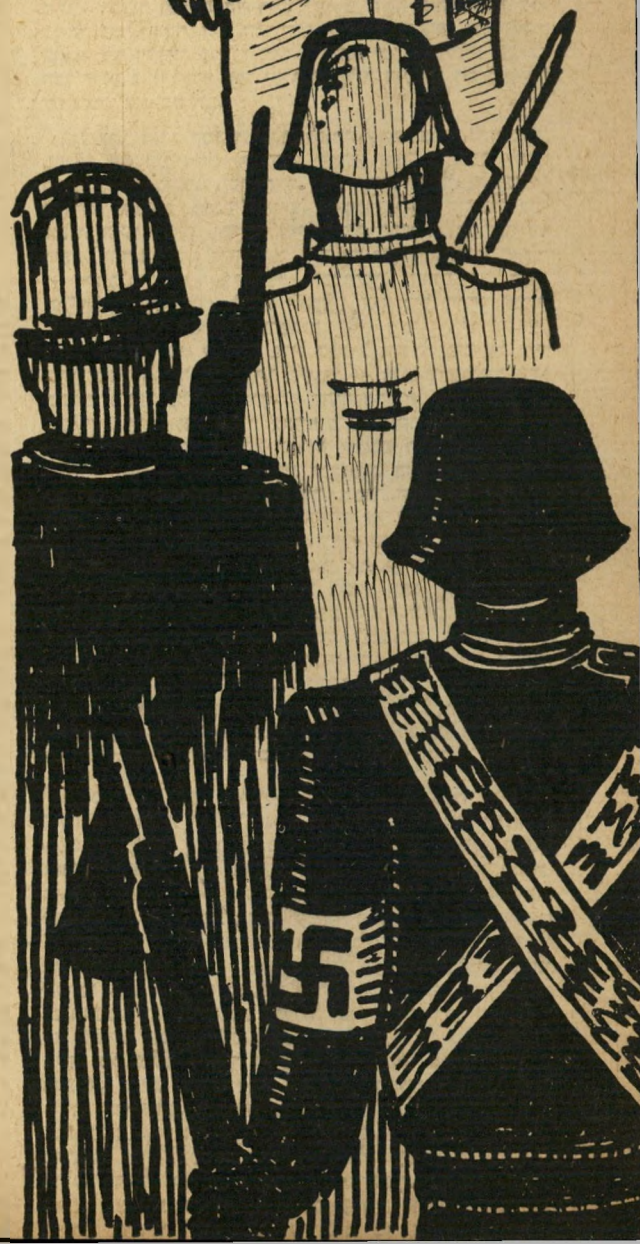
תל-אביב	ירושלים	חיפה
רחוב אלנבי 115	בית הסתדרות	בית הסתדרות
בית הועה"פ הישן	חדר 37	חדר 81

מה סחף אותו מזרועות בת-הקיבוץ אל קרב הדמים בדונקרק, אל חיקה של אשת הקצין הנאצי? מה הניע אותו להטיל מצור צבאי על קיבוץ במלחמת העצמאות? התשובה פשוטה: בעורקיו קלח... **בס הקואנון**

רומן קצר מלא בגליון זה

מאת

ברוך נדל

כל דאגה, בעברנו עם העגלה השנייה, בשומים ריח האספסת והבוקר, ראיתי את זיוה בנן, רציתי לשכוח הכל, את החוקים וטביעת־האצבע הכפולה והסרג'נט מייג'ר והנערה במושבה אשר לקחה את שעוני ואת "היהודים הארורים", כאן היה החופש והבוקר ואדם אדון לעצמו וזיוה מאספת בורבוסין ורגליה שחומות כבולבוס בטרם רוחץ.

תקעתי את הקלשון במרומי־האספסת, קשרתי אליו את המושכות ובסיבוב, במקום בו עוקפת הדרך את גן־הירק, קפצתי וירדתי, הבהמות המשיכו לצעוד ואני קראתי לזיוה ובעודנו נחפזים לאורך החלקה, להשיג את העגלה בתפנית השנייה, שאלתי: "תלכי אתי אחרי העבודה?", "לאן?" — שאלה, נכונה, "אשיג מגליק את הסוסות ונרכב למעין", "טוב", — אמרה, בוחנת רגליה הארוכות בצעדן — "שם אתן דויד לך", אמרתי לגליק: "שמע, אתה חייב לתת לי את סוסות־השמירה, יש לי הזדמנות הלילה, אתה יודע — אני מפליג לחזית־המערב בעוד כמה ימים", ריח קל של רקבובית נדף משיחי־הפטל, ריח אבק וכים ולילה, "לא אשכח אותך", — לחשה לי זיוה.

זכרתי את ריח הפטל עת שכבתי במעלה הצוק, מעל לשביל־התחוף, מול אניות־המלחמה העוגנות הרחק בים, גשם ירד בלילה והשתיים העלו אד כבד וריחם של שתיים, שיחי־הפטל שם בגליל, כמה פצועים שכבו על שביל־התחוף הצר, איש איש רגליו למראשותי אחיו, שורה ארוכה, שותקת, דמומה כקול זרוזף דמם בחול, קבלנו פקודת נסיגה, המחלקה הראשונה של גדוד שתיים שלוש שתיים, בריגדת הרגלים השלישית, הארמיה השנייה של חיל־המשלוח הבריטי בדונקרק, "הוֹ-וֹ", — צעק הלויטננט מעל לקולות המלחמה — "כיתה מספר שתיים — אאאא! השאר נסוגים לחוף", קפצתי מן העמדה אשר בראש־הצוק אל הרחבה שמחתה ונקעתי רגלי, הכאב סחרר את ראשי, הטיל שיתוק באברים, בקשתי לצעוק, לקרוא לחברי, אך קולי לא נשמע לי, הכיתה פתחה באש מהירה, הטילה פגזי ט־אנטש על הגרמנים שלמטה, מעבר מזה לצוק, ונסוגה, קולותיהם עממו ונאלמו, שפכתי את שארית המים אשר במימיה על העורף, צמרמורת־הקור השיבתני אל חושי, וחלתי עד לעמדה, הבטתי בעד הצורה, הגרמנים הרימו קסדות על־גבי הכדונים, לבחון האם קיימת התנגדות עדיין, מן המרחק, ששה מיל מן החוף, היו תותחי־הנייבי הכבדים מרעשים איתנו, הקראוטים פחדו לשלוח הנה יחידות גדולות, אבל פטרולים מחלקתיים ניסו להסתנן אל רצועת החוף, לשחוט את הפצועים, להטיל מהומה בין הפלוגות הנסוגות אל הגמל הוערער.

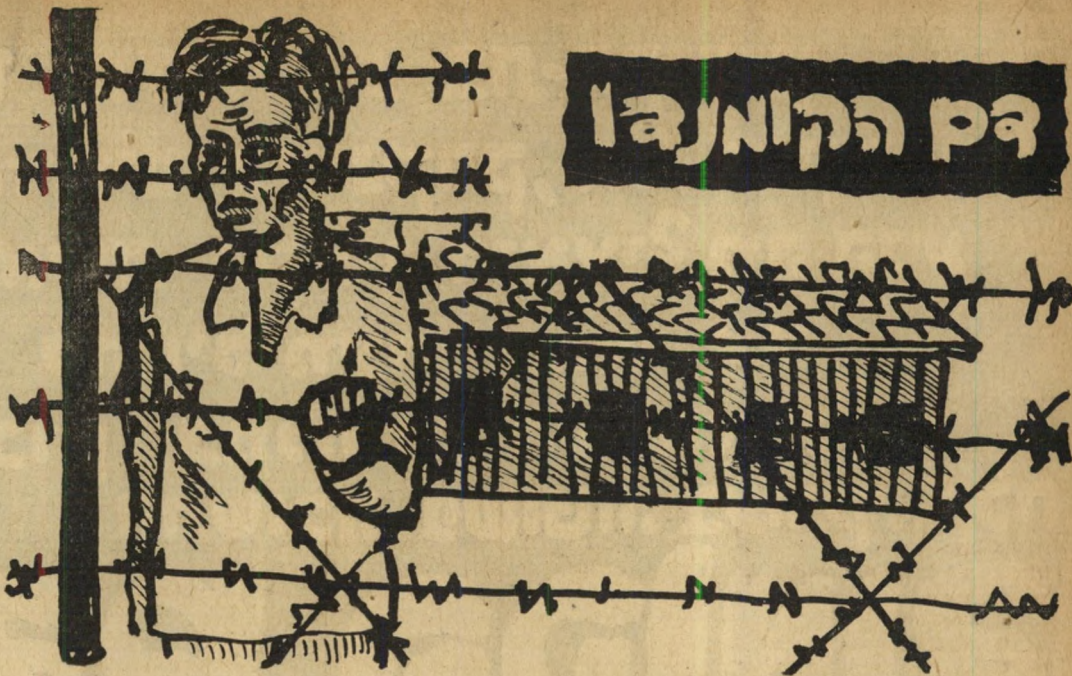
הבין עמד מוצב באשנו ושני ארגוני־תחמושת לצדו, טענתי ויריתי בקסדות המורמות, הקובעים צנחו והאש נחתדשה, השמש הפריעה לראות והאדים העולים מן השחים טשטשו הכל, ארגו מסך־חלום על־פני הגבעות, חמלתי על עצמי, על רגלי התפוחה, על עיני הכואבות, לבי המפרכר בפתח משלחת השמש המזת והמגלה הכניסה אנחות של

לא, הבקבוק ריח כבר, הזמן עוד בקבוק — וזה יהיה האחרון, אסור לי להרבות בשתייה, הרופא הצבאי אמר: "סגן קמחי, אצלך בעורקים זורם יין ולא דם", הה, הה; אילו נתבקש הוא לצאת לשם, זה כבר היה זורם בעורקיו משהו שונה לגמרי, חסר לי דם, אמר הרופא, השמעת? אי לייק דה אידיה, לחיים, בחור, לחיי הים, לחיי רצועת עזה, ולחמשת סרגי־הפלשתים, כשתעברו שם, יצק כוסית יין על קברי ואמור, בקול דם, כדי שאשמע: "פוריז דרכתי", התוכור? "פורה דרכתי", לחיים, לחיי דורך־הגת; לחיי הלבוש האדום.

שמת לב מה אמרתי? "לחיי הלבוש האדום" והלבוש האדום הוא לבוש־המוות, פעם מת אתה ופעם מת הוא, לא, כי הוא מת רק אחת ואתה שבע ביום תמות, הנה, וחל אני אל הבית, וחל במדרגות, באכסדרא, עובר במבואות, חומק כצל בין הישינים, והוא לא חל ולא מרגיש, עד תבוא בו הסכין — ואיננו, ומאומה לא ידע; רק מת ואיננו, ואז ארוץ ברחובות, אפנה בקרנות, אסוב את הבתים, ושם תמתין לה סוסתי, מאוכפת כדרך הערבים, לועסת תבן בשלח, מאבוס החאן הגדול אשר בעזה, קדימה, רעתי רעייתי! ברגלייך גורלנו, ובסביב נוחים הקליעים נתיב של־מוות במחשך, ראשי־עופרת מגששים באופל, לטעום טעם הבשר.

בעברכם, הרק מלוא־בקבוק על הגבשושית ואמור בקול: "כי בליל שדד מואב", אני אבין, כשעברתי לפולניה למדתי בסמינר, סמינר מודרני, אז היה זה כשהתחלתי עוקף את החוקים סביב סביב, כמו סייר מנוסה בראותו ענדה מבוצרת, עליה בלתי־לגלית, היינו באים אל החוקים מעורפם, הן תדע — כמו בחזית, חיפשו אחרי משהו טעה ושכח לחזור לשמי המקורי, וכך היו לה, לבולשת, שני יצחק קמחי; שניהם נולדו בתשע־עשרה, שניהם מבוואפשט, לשניהם אב בשם אהרן משה ורק טביעת־האצבעות שונה, כיוון שכך, החלו מבקשים את שנינו, רצו לדעת איזו טביעה היו הנכונה, איזו שייכת אל השם.

לך לצבא, אצרו לי, חם מדי כאן בשבילך, אז עוד לא היה "גיוס יהודי", נרשמתי, נשלחתי לאימונים, גדוד הרגלים של בסיס שמונה אפס שמונה, שמונה מאות יהודים וכמאה ערבים, עד שסיימנו, ערקו מחצית הערבים, אם משום פחד "אבו־עלי", השפמוני מברין; אם משום קולו של החאגי הגוף בשידורים לאומה האצילה; אם בשל הסרג'נט מייג'ר העריץ ואם נערה בכפר קסמה להם, אני ידעתי מכבר את "פור", "שרשרת", "ו.אש", "הצטיינותי ונשלחתי לקורס סרג'נטים־של־שדה, שלושה ערבים, כחמישים יהודים, באביב היינו כבר מפקדים מושלמים, קבלתי שני סרטים בבתי־אחת — חניך מצטיין, כי את עיקרי־התורה למדתי עוד אצלנו, נסעתי לקבוצ, לפרידה אחרונה, לפני צאתנו אל הים, הכל היה כה זר, זרקתי את הכדים, השכמתי בעוד לילה ונסענו לקצור מספוא, כולנו צעירים, כולנו חסונים, כולנו מאוהב לעיני־ההכרעות, וכולם, מלבד, חסרי

„שומה שכמותי - אלמלא מפשותי הייתי אני עתה תחתיו, בשוואדיה...“

אותם. „בסדר“ - השיבו - „כישונו מחכה לך כבר במלון“. „הלו“ - אמרתי - „איני יכול לחזור למלון. אולי יוכל מישור לבוא לפגוש אותי כאן בקפה“

השניים נכנסו למלון, עלו לחדרי, חיכו ליד הדלת. נכנסתי לאכסדרת-המלון, אמרתי לחיילת: „רגע, מייד אחזור“. עליתי עם המפתח, מסרתי לידיהם ויצאתי בעד הפתח האחורי. חפצי נשארו במלון. שכרתי חדר ברובע אחר, לא יצאתי החוצה. משתה החופשה, צלצלת לארבע אחד ארבע שתיים ארבע. „מה קרה דיווילוס?“ - שאלתי, „מי מדבר?“ - שאלו משם. הורדתי את השפופרה, מהרתי לשוב למתנה. „גשר האבירים“ הובאו טנקים לעשרות ואנו עבדנו מזרז זה עד שקיעה, שכבתי בתוך הטנק, ראשי כלפי מטה, והעורר עומד בצריח ומעביר את הוראותי לכהונס-המשנה. פתע אמר העורר ומשבצתה עולה מקולו: „מחפשים אותך“.

„איני יודע כלום“ - חזרתי וטענתי - „אין לי מושג על מה אתם מדברים. נכון, הייתה לי חיבה, בה נשאתי את מלבושי“. „איפה היא?“ - „איני יודע. השארתי הכל במלון“. „החיבה איננה שם“. „ובכן מה אתם רוצים ממני? כשתמצאו אותה, החזירו לי את בגדי“. מדוע ברחת פתאום מן המלון?“ - „חיילת נטפלה אלי. לפי חוקי-דתנו אסור לי לשכב איתה“. „אתה דתי?“ - „שומר מסורת“. „אתה רוצה ברב צבאי?“ - „כן! רוצה מאוד“. „טוב, אוסר מהם אלה שלקחו את החיבה מהמלון“. „איני יודע, איני יודע, איני יודע מה אתם רוצים ממני. מדוע נטפלת אלי? אני חייל טוב, קבלתי די. אס. או“. „וידעו“ - הפסיקני החוקר - „אבל זה לא יעזור לך כשנעמיד אותך מול כיתה-האש“. „טוב“ - אמרתי - „עשו כרצונכם. אני יודע, כי אני חף מפשע“.

מקץ שבע שנים הרב הצבאי, יהודי אנגלי, סבר-פנים מאור, עיניים, „האמן בעזרת השם“ - אמר - „כדי כהרף-עין תשועתו ועד אור וגלגל משפט, והנה התפילין“ - הוסיף - „אם לא יתאימו לך“ - ועינו כאילו נצצה פתאום - „אוכל להחליף אותם“ - לא הבינתי מאימה. „בדוד אותם“, הסביר לי, „ראש פסולים הם, אחליף אותם“. „טוב“ - אמרתי, למען הרגיעני, „אשוב מחר“ - אמר - „היה שלום“.

בלילה הציקני מחשבה טורדת: מדוע יהיו התפילין פסול לים? אם פסולים הם, הן לא היה נותנם לי. הוא רצה שאבדקם. האמנם ראוי אני לפתוח את הקופסה? והרי קל וודאי שיפסלו. פתחתי את התפילין בהירות. תחת קלף מצאתי שם פיסת-נייר: „אל תאמר מילה, הם אינם יודעים באיזה רק חושדים“ על הרפצה מצאתי גפרור שרוף. הפכתי את הפתק כתבתי: „שוחק כדג“ ליותר לא הסתפק הגפרור. הרב דבבא בא לקח את התפילין, ואני ידתי על כפתי ואמר: „האמן, בני“, והלך. „כיצד התקשרת איתם?“ - שאלו החוקרים. „עם מי?“ - „עם האנשים שבאו למלון“. „אילו אנשים?“ - „צלצלת מבית-הקפה“ - אמר. „מאיזה בית-קפה? מה אתם רוצים ממני?“ וכך עשרה שבועות. לעתים נחקרתי משך יום תמים, עשרי שנים עשרה שעות. ציפו לפליטת-פה. למילה לא-יהיה אשר תסייגני, תסגיר גם את האחרים. לעתים נדמה היה לי, כי כבר גיליתי הכל, אלא, אלא, אלא! הרי החוקרים חוזרים ובאים וידעתי שאכן לא דברתי עדיין. פעם דימיתי, כי מתעללים בי, כי הכל ידוע כבר ושוב צפו ועלו השאלות הישנות ושוב ידעתי שמאומה אין בידיהם.

הוציאני מחיל מהנדסים המלכותי. „התנדבתי“ לקומנדוס. בבוקר בא המייגור: „קורפול ככה, אהה התנדבת לחיל הקומנדוס“. בבוקר, בטרס-אור, היו מעירים אותנו. נעלי-ספורט, גרביים, מכנסי-ספורט, שנינו נקשו, הרעדנו בכל גופנו. היינו רצים. מישהו מייל רצה, אחד הליכה, חמישי-רצה, אחד הליכה, שש-עשר רצה לארוחה. אחרי האוכל - קרב-כידונים. „דקור!“ „חבטת-תק, חבט!“ „מח!“ קת-חלום! שמרו! למדנו להבחין בין קול רובה אנגלי, גרבינו, איטלקי וקרבנות צרפתיות. האם מאי רואים את בי, כאשר באמצע סי. שלושה מייל בשביל נוח עדיפים על מייל בדרך-לא-דרך. אך אם אייב בשביל - עדיפים שלושה מייל בהרים מאחד על-מיני השביל. „לתוך החבית, רבון אחד - השל!“ „עולם אין ללכת באויטוט לפי נקודה אחת. בלילה חמים מיהם מעפר-הארץ והרוח נושבת ימה. ביום חם היבשה יותר - והרוח נושבת היבשה. בלכתך בקו הנדמה לך ישר אין מטרות-מניינים בדרך, תסטה תמיד ימינה כחמש מעלות, על כן יש לתקן את הסטייה על ידי נטייה שמאלה. לעולם אין להישאר על קו-החוק. מאה יארד קדימה מן המים גם הם תוספת-בטחון רבה. עבור את קו-הגבועות הראשון והרי זה ראש-אשר. ששה מייל רצה, אחד הליכה. שבעה מייל רצה אחד הליכה, ואחר ריצה לאורך חמשה-עשר מייל ללא הפוגה. יחידה קטנה, מצויירת ובאומנה, יכולה לעבור ארבעים מייל במעט-לעט. ארבעה הליכה, עשר דקות מנוחה. ארבע הליכה, עשר דקות, ארבעה עשרי, ארבעה עשר ארבעה, בערב, כשארבעים מייל בדוקים תרגלנו - תרגיל סדר חמוש. „הכתף“, „דגל“, „אחר-כך - התעמלות להרפית השרירים. אחת הליכה יש לבצע תרגיל-רפיון“.

ולבסוף - שבוע תרגילי-צנחנים. איש-הקומנדוס חייב ל-היות חייל רגלי, חבלן, נהג, מהנדס, רופא וצנחן. הצנחנים ממסוסים. ירדנו על גבעה מכוסה סבך קוצני. נאספנו, בראנו את „השטח החיוני“, השתמשנו בסבך כגדר-הגנה. התחפר רות, תצלולת-קשר - והודעה: לתקן את הגבעה הסמוכה, להגן על הירידת-צבא בחוף. עברנו בסבך, הקולנוע שמקיף על תנועתנו מתוך מכונתו הנוחה. שוב התחפרנו, חצבנו את המקלעים והמכונות נגד גלי המסתערים המדומים. אשני הקימה מתחם שאין לחצות. הקולנוע היה מרוצה. לקחנו בסירות-פלישה מרובעות, פלוגה פלוגה סבירה. הבריגדה בא בלחיית שני גנרלים: „חילי-הקומנדו, אני כקוה שתו-כיתו, כי אפשר לסמוך עליכם“. הסרגנטים מילמדו אותנו, הקצינים צרחו בחוליות-רבות. קדימה! קדימה! ירדנו מה-סירות אל המים. כחוליות-כבוד כיוס את החוף באש חיה. מטוסים הרקדו את פני-המים. מאתיים יארד מאתנו והלאה. מאתיים יארד-היסט-הבטחון המינימלי. עלינו על גבעות-החול. קדימה, קדימה. לעבור את-קו-החוף. נערכנו להגנה, חצבנו מכונות ומרגמות. הדיעה היחידה אותנו, רשמי-היפקה חושניו. התפשטנו, עירומים כן התגורה ומעלה.

די. אס. או. הוד מלכותו חתם כבר על ההמלצה, שבעתי. מה שמך, קורפורל? „קמחי, סיר“. - אמרתי לו - „איזאק קמחי, פלשתייני“. הקפטיין חשק שפתי, ניסה לחייך כלמשמע בדיחה טובה ולא עלתה בידו. „סוררי, קפטיין“, אמרתי - „לא ידעת?“. „נחור מינה“, - ענה והצליח לחייך - „ובכל זאת חייל אמין אתה. הלוא יהיו לנו רבים כמך“. כן, הוא ידע מהי היחידה אליה השתייכה אותה אוסטרליה גבר-תנית. חיל-הרפואה האוסטרלי, שרותי-העור, יחידה רפוי-אית מספר שבע שבע קו תשע. „מה שמה, קפטיין?“, סוררי, איני יודע. הוא קאפרל, ככיו, אך אתה תהיה בקרוב קינגס קאפרל, קורפורל-המלך. לא תצטרך להצדיע לי, הנה הנה“.

נסעתי למזרח, שם חנתו, יחידה שבע שבע קו תשע של שרותי-העור אשר לחיל-הרפואה האוסטרלי. הקצינה סייעה לי ברצון, אך אף אחת מן הקורפורלים לא היתה זו. „אלי הוא מתכוון לאחות לאו?“ - שאלה מישור וזו. „היא נשארה במאגזין בחדר-האחות באניית בית החולים“. „יתכן“, - אמרה הקצינה - „יתכן מאוד“. „היטכן היא?“ - שאלתי וכולי ציפיה. „או“, - השיבה מפקדת-היחידה ולא יכולתי לעמוד על פשר קולה - „היא נהרגה בהפצצה. טראגי מאוד“. פשר למחנה-הכעבר שלי, לקחתי חופשת-מחלה נוספת ונסתייעתי ללונדון. בבארים שמתחת לפני הקרקע השתוללה החיה המפוחות השוכבת מול האש ואינה נמלטה, חג העם את נצחון העקשנות ההייתה של צוקי-דובר הלבנים. שנאתים על הירדות השחצנית שאינה מכרת בעובדות; אהבתם על הירדותם. על עצום עד לחזה במים ועל פניהם מבט הבטחון במלכותם שאין השמש שוקעת בה לעולם.

את הדי. אס. או. קבלתי במדבר. שלושה חודשים חיפשי עד שפצאו קצין ערבי שלא ערק אל האויב ולא ברח בקרב ולא איבד את יחידתו. ואז העניקו גם לו את אות-ההצטיינות. נות ויחד פרסמו את שמוחיו בפקודת-היום המלכותית. נשלחתי לקורס-מכונאים, כושר גופני לקוי, היינו מתקנים מנועי-טנקים, מכונות-דיוזל, מוטורים חשמליים. משקבה החזית, נשלחתי למחנה, לערוך תיקונים בדיקת. נסענו בלילות לילות שלמים לאור-הירח, ועבדנו בימים, יום תמים תחת להט-השמש, שם בא אלי חייל ו„פלשתייני“ על כותפתו. אמר: „קפטיין סגל רוצה לראות אותך“, „קפטיין סגל?“ - שאלתי. „הוא הוא, מתכה לך בקטנית-הקצינים“. הלחתי לקטניתה. לקינגס-קאפרל זכויות-קצין מלאות ומשכורתו כמשכורת קפטיין. נכנסתי, הבטתי סביב. „אני הוא“, - אמר מישור לצדי - „קפטיין סגל. שב, בבקשה“.

ארותי את המקלעים בבד מדונג וסגרתים בחיבה מארכת: „בנינום לתיקון“. הנחת את החיבה מתחת למינתי בבסיס-התיקונים וחזיתי חופשה. נסענו לאלכס, לחופשת שלושה ימים. שתיים-עשרה שעות הנסיעה לשם ושתיים-עשרה חזרה. היו לנו ארבעים ושמונה שעות לשכוח את היותנו חיילים, את חולות-המדבר, מפציצי-הצלילה, מוקשי „אדולף הקופף“ והעכברושים אשר אכלו את החבלן הפצוע. הבאתי את „המנועים לתיקון“ למלון „קרטום“, הכנסתי לחדר ששכרתי וצלצלתי למספר ארבע אחד ארבע שתיים ארבע. אין תשובה. יצאתי העירה, אכלתי צהריים וצלצלתי שנית. אין תשובה. ניגשתי אלי חיילת מחוגה, אמרה: „הלו, קורפורל! או - יש לך די. אס. או. בעד מה קיבלת אותנו?“ „נקעה לי הרגל“, - השבתי - „ונתנו לי די. אס. או“. צחקנו יחד ואלכנו לקולנוע. לפנינו צלצלת שוב ארבע אחד ארבע שתיים ארבע, ארבע אחד ארבע שתיים ארבע. נעמדנו בחשיכה, ידע אתה, חיילת בודדה בעיר נכריה, חייל בודד. „איפה אתה גר?“ - שאלה. פתע נעור בי כשהו החלו פעמוני-אזעקה מצלצלים. „אין לי חדר עדיין“, - אמרתי - „ניגש לקצין-המגורים“. „לא“, אמרה החיילת והתרופקה עלי - „גלך למלון או“ רחי, שאין בו חיילים. יש לי כסף, אם חסר לך. „טוב“, - השבתי - „גלך“. הזמינה טכסי, אמרה: „קרטום הוטל“. גרענתי כשבאנו, אמרתי: „הכי לי רגע במלון. אקנה כאן משהו“. ידי רעדה בחייה: ארבע אחד ארבע שתיים ארבע. „הלו“, אמר שם מישור. „הלו, כאן מישור-הנולד, הבא“.

הבקעה, רוח לי, הערפלים נתפזרו, הקראטים שכבו למטה, חשופים כמעט. הייתי מכוח את המקלע, כוון היטב היטב ומשביקש הגרמני לקום ולהסתער, הצמדתי אותו לאדמה. היה מרים ראשו, חזהו ורובו - ושב אל השיחים, אל אמו הגדולה - האדמה. לאמו של לא ישוב עוד. משחלפו הכאבים יצאתי החוצה, הצבתי טו-אינסטית אחת והמסרתי בדר של פגזים. ההתקפה נשברה, הקראטים שבו ווחלו לאחור.

ואז קרה הדבר, שרפול-הנייבי התפוצץ מאחרי, על הסלעים, ורסיס גדול חדר לגבי, מול עצם-השכמה. התעלפתי, כנראה, כי בהתעוררי החלה השמש נוטה כלפי מטה ואש-הגרמנים הייתה על העמדה שלפני. חזרתי אל הברן ויריתי בעולים. הם באו גלויים, ברובים מכודנים, ומדיהם ירוקים כמדריצייד. מדים טובים היו להם, קלים, מחממים היטב, מותאמים לרקעי-השיחים. קצין צעיר נהג בהם, היטה אי-מחיה-ההתקפה פעם ימינה ובעם שמאלה. צחקתי בקול ויריתי בו. הוא רצה, השמש פקודה אחרונה והחל מקיא נוזל אדום. נבהלתי מאשר עוללתי. לא רציתי לעשות זאת, לא רציתי בלתי אם המימות, לבד יבוא עדי וימיתני, על רגלי הכאובה ולבי המפפר. ששים יארד לפני העמדה נשברה ההתקפה, והקראטים צללו אל השיחים.

שכבנו והמננו זה לזה, כזאבים בסוף החורף, כנחשים בשלהי קיץ. מי יכיש ראשו? השמש הרחומה חיממה אותי מגב, הייתה על עיניהם המצמצמות. שוב ניסו להתקדם במבקשים להגיע לטוח-רימון והטיל לתוך העמדה הפתוחה. היו יורים אש מהירה וחצי כיתה מסתערת כאחוזת-סורב במעלה-הצוק. ואני הייתי יורה כמסור, מפילם אחד אחד, טוען ושוב דורך ושוב יורה ויורה בנופלים, מרטשם לנתחים. כרטש פר רגז את סוס-הזירה אשר כשל. ממרחק שלו ארבעים יארד ניסו להטיל בי רמונים. רמון אחד היכה בשקי-העפר ונפל לפני העמדה. משכתי פנימה את הברן, הרכנתי ראשי וחזיתי להתפוצצות. משחלפו הרסיסים בזמזומם החד, התרוממתי, המקלע בידי.

יחד התרוממנו, הם ואני, הם - להסתער, אני - לירות בכאם. משתורוקה מחסנית, אחותי באגד רמונים וזרקתי, כמו שהם, על נצרות-המים. הקראטים השתחו לארץ, כוונים את ארבע השניות האחרונות לחייהם. אבל אני ידעתי, כי הרמונים לא יתפוצצו. טענתי ויריתי, מורם חצוי, בשוכבים על הקרקע, יויה על ערסם למגן מרסי-הרמונים. היום נתפרו ונפלו. הראשים נתבקעו. לבסוף קמו הנותרים וברחו, הרחק הרחק למטה. לקחתי לי רובה וירדתי לחוף, נשען עליו כעל מקל. הנצל הייתה תפוחה כהופסת-בשר שנתלקלה. צלעתי ובכתי, יללתי והלכתי, בהגיעי לחוף לא נותר עוד איש מהפצועים ורק בים, על-פני הגלים הזועפים, התנודדה סירת-דייגים גדולה, נוטה מצד אל צד כמחשבת לטבוע. הסרתי את מעילי ומכנסי, שכבתי על לוח-עץ ארוך שצף לחוף וקשרתי חזרתי סביב למתנים וללוח.

כשבאו הנאצים וניסו לטעני הכיתי סביב כמסור, על הפנים, על הפנים, על הפנים, בבית-החולים בדובר אמרו לי, כי אלמלא הייתה אותה אחות אוסטרלית גברנית וחסונה, אפשר והייתי מטבע אותה במכות הנואשות. היא ראתה אותי מתוך סירת-המאסף, קפצה למשוטתי, ובעודה מתירה חזרתי החילול חובט והולם לתוך פניה. לבסוף הפכה אותנו, אני למטה והקשר כלפי מעלה, התירה את החגורה הצבאית וגררתי כגרור שקיעים ספוג-מים. „היכן אוכל לראות אותה?“ - שאלתי. „הנה כתובת“, - אמר לי האח הראשי, „קפטי, פארסון?“ - תמתי - „מהרואל נייבי?“ - „לא“, - אמר האח - „לא האחות היא: הקפטיין המליץ עליך. אפילו בעתונים כתבו, שמונה שעות נגד מחלת-אויב. נכון? בוכותך ניצלו כל פצועי-הגדוד“. „איני יודע“, - אמרתי - „זכורני כיצד נקעה רגלי ולא יכולתי להסוג“.

הלכתי אל הקפטיין פארסון מהרואל נייבי. „ראיתי אותך“, - סיפר הקפטיין - „בעד משקפת הבטנו לעברך, כיצד לחמת יום שלם בחורף נפש, להצלת הפצועים“. „לא, סיר“, - השבתי - „אני עצמי נפצעתי. אתה יודע, נקע, אי-אפשר לזוז“. „אני יודע“, - אמר - „פציעה חזק רצתי וירדתי רגלי לזנן, דמיוני-השרות בריח אורב“.

והפירוט, ירינו, הדפנו התקפת-נגד, אספנו את הנשק וחדרנו לעומק היבשה. הבריגדיר בא נרגש: "חיילים, אתם אנשי קומנדו אמיתיים." שני הגנרלים הניעו ראשיהם, לחשו משהו לבריגדיר. הוא הניע ראש ויחש באוני הקולונל.

אנו נוחתים בחוף המוגן על-ידי שרשרת גבעות תלולות. רצועת-החול אין בה אף כדי להערך עליה. נהיה חייבים להעביר את הצוקים על-פני הצוקים הקופים ולהתחפר במ"רומי-הגבעות. האויב אינו מוכן להתקפה מצד זה, כך שיעמי דו לרשותנו שעה או שתיים נציל גורם-ההפתעה. כה שנסיק בזמן זה, יקבע את גורל ראש-הגשר שלנו. ליוט-נוט, אני סומך עליכם. אני נחשבת גשיר, קבלתי מחלקה. ירדנו על החול הנשקף גלים. עמדנו במים עד ברכיים. הציד נספג מים, הנשק נרטב, טיפסנו ועלינו אחד אחד בשביל גר שנסתמך בין חומות-הסלע. מקץ ארבעים דקות עמדנו על-פני הרכס הראשון. מעלינו הונשא רכס נוסף, גבוה להחריד. ממנו נראינו אנו כשטוחים על כף היד. ממרחק, כה מוקדם מהמשוער, הגיע ק-לייריות ונפץ פגזים. משכתי את המחלקה קדימה. עמדנו על הרכס הבא ומעלינו מה נשאת שוב שורת-גבעות. החיילים החלו נרגשים. "קדימה!" — פקדתי ואנו זוגי, צעד צעד, מעלה, מעלה, מעלה. ההרים כאן התרוממו לגובה שמונה מאות יארד, אם לא חיכו הגרמנים לנחיתת מצד זה, מהו, איפוא, הירידה שם. מימין לנו? מש? הגענו לפסגה, נפצאנו כשלושה מייל מן החוף והלאה, מנותקים מכל וכל. התקשרנו עם הפוגה. הם נמצאו תחת אש מת-מדת, לא יכלו לנוע, לא חתמנו, לא נלחם. נסו להתקרב אפילו, נסיע ביום. משקרבתי, ראיתם נסוגים ומשוריינים רודפים אחריהם. מניין הגיעו המשוריינים לה? רים? שאלתי: "לחת חיפוי?" "לא, לעזאזל. אנחנו נסוגים. התקרב לחוף. הגיבוי יתן לך חיפוי. ראש-הגשר מתפרק, שבונו ועלינו. כדי להסגן מחוץ לתחום ראש-האויב. על הרכס קידמה אותנו סערת-עופרת. "בוזיז" — אמרתי — "דרושים לי ששה מתנדבים להפעלת המכונות. השאר יש מידו את הציד הכבד ויסוגו לחוף." שלושה חיילים עברו אלי. "בוזיז" אמרתי: "אין זמן להיסוסים. דרוש עוד שלושה איש." אחד הקורפורלים הצטרף. "עוד שניים" — אמרתי. פתע צעק משהו: "גרמנים!" באחרינו, בדרך לחוף, נראה שרשרת ארוכה של סגנים ירוקים. אילו נסינו לרדת, היינו מושמשים עד אחד. שחקנו במחירות. ראש-הגשר מתפרק. התנגדותנו לא תועיל לאיש. הודע לפלוגה, כי אנו נכני עדים. — אמרתי לקשר. פרקנו את שתי המכונות, חיבלנו במכשירי-הקשר, פירזנו את התחמושת בין השיחים. על רובו מכודן הרמנו גופיה לבנה.

חדשים ישבנו בדרום אטליה, במחנה אליו הובאו כל שבויי ראש-הגשר שחטל. שבויי התקפות-הנגד המעטים הקצרות, הנועזות, שערך הצבא הנאצי. עם כיבוש סיציליה הוצענו לצפון-הארץ. הדרום נעשה לאכזבה. האוכלוסיה לא נאמנה. נדמה היה, כי קץ-המלחמה קרוב. ואנו נשלחנו לגרמניה, לבאואריה הירוקה. שלושת-אלפים קצינים במחנה אחד. אוסטרלים וניו-זילנדים מיוון, כמה צרפתים כנור-מנדח. אנשי-חיל המשמר המלכותי. עובדנו את דונקר, את ראש-הגשר המתחנץ כגוף מורק מדמו, עלו ברציף שתי פלוגות משמר-באקאנה-מפא. אור סוכס פיס היי ואן כובעיהם נעדרים ועל מקומם קסדות שקטנו ממידתם. היי כאן קציני ר. א. פ. לעשרות, אנשי פשיטת-דיאפ, קנדים, הורים ופולשניאים לרוב. ישנו בצריפי-עץ מורמים על עמודי-בטון, עבדנו ב"מפעל הרמי גרינג" שבציר, קבלנו חב"לות משוכבות הצלב האדום. ארגנו קבוצות כדור-רגל וקריקט. עבדתי ב"מפעל" הסמך: קבוצת בתי-חרושת אד"ר, רים, מולאמים למען גרינג, שיצרו מפקחור וחוט ועד טקט וטקט. עסקתי במנועים, כבמדבר הלובי. תמורת חבילת קפה של הצלב האדום קבלתי מההגנס הראשי זוג נפסיים משוכבים ותמורת הסבון שהשארתי אחרי המקלחת — זכות להשתמש במקלחת המיוחדת שבעיה לרשותי. במשרד עבד זה טלפוניסטית — פולניה צעירה, צחה מחלב, מתוקה כד"בש. נתתי לה גרינג-צמר של ה"רד קרוס" והיא בביתו זעיר שליד המשרד, חילקה עמי את מיטתה. עד היום כותבת היא לי משם. מפולניה, אינך מאמין? אראה לך בביתו שמורים המכתבים. עוד כוסית, בחור, לחיי הפולניות. בעל יש לה היום, שני ילדים הראשון נקרא בשם איזאק. לילות היו נגו שם. הכנה נדע, אבל שתק, אסור היה להידיד לשכב עם פולניה ולא לבולגרי עם צרפתיה ולא לגרמני עם רומנית. ערובה-הגזעים היה חטא-לא-יכופר. אומה כזאת — אר-הבת-סדר. שמעת בודאי? במשפט-וירנברג הביאו את הר-שימות ממחנות-המוות? רישום מדויק ממי הוציאו שן-זהב ולבי היה שייך כל זוג-נעליים. מרחו את הנעליים בשמן והניחו במחסנים למשמרת. משוגעים-לסדר הב-על-כן היה זה חטא-מוות אשר חטאית. אולם פעם בשבוע היה המהגנס הגרמני ממלא את מקומי במיטתה ולא יכול, איפוא, לפתוח פיו. נעשינו ידידים, אני והוא. לעתים סיפר על משפחתו שבצפון, הראה לי תמונות. בכורו היה חלוש-יאות מלידה ונוקק לאחיר-הרים, אלא שבגלל המלחמה לא יכול לשלח להרים מזה שנתיים. "המלחמה ברוסיה" — לחש לאוני — "היא עסק בישי. שנים תעבורנה."

יום אחד, במשרד-המהגנס, דיברתי עם הפולניה שלי. בצי עתי לשתיים חפיות-שוקולד והושטתי לעברה אחד החצאים. פתע נפתחה הדלת ולחדר נכנסה גרמניה במדים משונים. "פראו אורבשטורמבאנפיהרר!" — קראה הפולניה וקפצה על רגליה. התבוננתי בגרמניה: לא רדוה, לא מדים של ממש. ורק חו "קצינת-סעד" על הכותפה, השתחוית בלעג. חוקי-גובה הגנו עלי מפני נקבה רבת-כוח זו. הודקפתי ומלאתי פי בשוקולד. "מי אתה, הר אונטר-אפיציר?" — שאלה. הצבעתי על הכתר העודד לי מעל לשני הסרטים: "הר לויטננט קמחי, פראו אורבשטורמבאנפיהרר!" — בעלה. קולונל של הס. ס., היה מושלה הצבאי של העיר, אחראי למפעלי-גרינג-הקוממייס וממונה על מחנה-השבויים. מדי שבוע כמעט נסע לברלין לימים מספר, בעסקי העיר או המפעל. בחקופה זו קבל תחת סמכותו גם את מכה-הפחם שבמחנה. אדם מועיל, נאמן על ברכיו, רצוי אפילו לרבות עבדו שבמפעל. "התוכל לתקן כוכות-תפירה חשמלית?" — שאלה הגברת. קצינת-סעד היתה, דאגה למועסקיו של בעלה במחנה.

השבויים, בין עובדי-הפיה, המגויסים מצרפת, התחדו בים מהוגרניה. כך הוכיחה את נאמנותה לרייך, אף שוחררה מחובת התייצבות ויחלוחל-העור האורחיים. כלבתא נשכנית היתה, צעירה הרבה מבעלה, שוקקת ותאוותנית, ואני, עלם במלוא-אגוני, רעב לנקבות על אף הפולניה, ולרשותי מה של ראתה אפילו היא מזה שנים: קפה, שוקולד, סיגריות, סבון, גריניילון אמריקאיות. הם ידעו יפה מה דרוש לה. שם באנגליה. במקורה לא היה כבר סבון ואנו קבלנוהו בתריסרים, מובחר שבמובחר. בקפה אשר נשלח לנו יכולנו להתרחץ וכאן היה מחירו בשוק השחור שני קילו קתלי חזיר משוכבים תמורת שקיק בן מאה גרם. טיפלתי במכונת התפירה, במכונת-הכתיבה, בכוכות-הכביסה, בכלים חשמליים. יומיים מדי שבוע בשבוע. המהגנס הפליט פעם ברוגה: "עורתך דרושה לנו ולא לעניינים אורחיים." ומיד הצטער על דבריו. לו פתחתני את פי, היה מוצא עצמו מקץ שבוע בעמדות-החזית מול מוסקבה. מאז היה מרעיון עלי חסדיו, הת ר לי לעתים לישון בקיסון שמעל למשרדו, הניח לפולניה לעלות שמה.

שיחק לי המול ויום אחד נתקלקל כאמת משהו בדירת האורבשטורמבאנפיהרר, משהו ברשת-המים. אמרתי לגברת, כי אבאי עמי בחור משלנו, שרברב מומחה, לקחת אתי יהודי מאוניו, בקי וחריף, מומחה לאינסטלציה ולשאר דברים, "אני", — הסברתי לו — "עסקתי שם בעיקר במורטורים של בעירה פנימית. אם תצליח, לא איכפת לי. באכת לא." שיחק מזלי והוא הצליח, מלא את מקומי עד הצד היותר טוב. יותר לא הוזמנו יותר לעבודות. יום אחד לא שב הבחור למחנה, נעלם ואיננו. שעה שהגברת אורבשטורמבאנפיהרר ערכה סיור-ש"סער במפעל, עיכבתה, סינתי בין שני: "איפה הבחור?" "חכה לי במשרד", — אמרה ועיניה כציצות בהלה לעברים. שוטה שכמותי — אלמלא ספשותי הייתי אני עתה תחתיו, בשודיה, הבעל, קולונל הס. ס., חזר במפתיע ומצאנו, את השרברב ואת אשתו, במצב שאינו צריך לפירושים. אילו נודע הדבר, היו השניים מוצאים להורג והוא, נטול-דרגותיו, נשלח לתופת הקרוייה חזית המוות. הוא ליווה את הבחור עד לגמל בצפון ובתעודות מזויפות העלה אותו על אניה המפלגה לשוודיה. ולא יסף לאמר מילה. "אלתה בקרית", — אמרתי לה, אך בלבי ידעתי כי אמת דיברה. "ודעתי", — אמרתי — "כל בחורינו, הפ"לשתינאים, היהודים, יודעים על כך, וממחר רוצה אני במנה פחם כפולה למחנה."

אותו חורף קפאה גרמניה כולה בקור, אולם במחנהו דלקו התנורים עשרים וארבע שעות ביום. בשוטטי במפעל לא אכר לי איש היכן אלך. "הר לויטננט אינג'נר" הייתי. מתוך מחסן ישן גנבתי חלקי-דרידיו ובקיסון בניתי אס לאס מכשיר קטן. מקץ חודש נמחצה היה שלם ומושלם. לקחתיו בתר-מיל-הצב בשבוי למחנה לעת-ערב. "מה לך שם?" — שאל הזקף. "רדיו-אפרט" עניתי והמשכתי ללכת. "לך לעזאזל", — צעק הזקף — "והבא, כששואלים אותך, אל תתחכמו!" מעתה קיבלנו את הוראות-הבריחה ברדיו. ביום-החיסוש השבועי היינו משמישים אותו בחור אשר תפרנו בתוך עמוד-בטון של צריף-מפקדת-ההברחות. באומלים, משך שבעות נחפר בור זעיר, מספיק בדיוק כדי הסמנת הרדיו. בשלהי-החורף הגיע תורי לבריחה. עם כל חוליה נשלח יהודי, כי ידענו כי לשונות היבשה, יצאתי למולדתי, הונגריה, עם שני טיסי ר. א. פ. על חולצתי סמל המפלגה הפשיסטית ההונגרית ובכיתי תעודה המעידה, כי נשלחתי להחזיר לביתם שני מתנדבים הונגריים שנפצעו בתאונת-עבודה. האחד נתעוול כולו, לא דיבר ולא שם מאומה. האחר שכב על הספסל ונאנח בלי-הפוגה. "הייל היטלר!" — קראתי. "הייל היטלר!" — השיבה בקורת-הגבולות — "היכן התעודות?" הגענו לבודאפטש. השארתי אותם במלון ליד התחנה והלכתי לפי הכתובת שנמסרה לי, בפי סיגריה לא דלוקה, בכיסי אלפיים דור. הקשתי פעמיים חלשות, פעם בכוח, פעמיים חלשות. הדלת נפתחה, פנים שמיים של סוחר הציצו בעד הסדק. "מה רוצה האדון?" — שאל הונגרי. מישוה עבר במסדרון. "הייל היטלר!" — קראתי. "הייל היטלר!" — השיב הסוחר. האנשים חלפו ונתרחקו. "באתי מהמחנה!" — אמרתי — "מכחנה-המתנדבים." "היכנס!" — נכנסתי. הסוחר נעלם וגבר גבה-קומה הופיע. הרקתי את הטבק מן הסיגריה ומסרתיו לו את הגייר. "המתן." ישתב כעשיר דקות. גבה-הקומה חזר. "מדבר אנגלית?" — שאל. "כן, כמובן."

בנעלי היתה טמונה תעודת קצין של חיל-התעופה הקנדי ועל צווארי דיסקית-זהו של אותו קצין. במחנה בגרמניה לא השיב בשעת מפקד-הבוקר קצין-התעופה הקנדי גורגייט. לויטננט קמחי, עד שלא התלונן המהגנס על העדרו, היה

נוכח. והמהגנס לא יוכל לברר דבר בטרם יחלוף כשבוע תמים. אבל כאן, במעון האינסליגנס הבריטי בבודאפטש, חייב הייתי למסור את זהותי האמיתית. משום מה לא הוכרתי את התעודות שהחלפתי לפי הוראות מפקדת-ההברחות. היה זה ענין יהודי: אם יתפשו ההונגרים יהודי, ולו גם שבוי בורה, עלול הוא להעלם. לגבי קנדי לא יעיו לעשות זארי שני האנגלים נלקחו לחדר אחה, אני נשארת עם הגבוה. קבלתי כתובת — שם תימסרנה לי תעודות-מעבר לרומניה. יצאתי והתבוננתי בפתק. הכתובת לא מצאה חן בעיני. רובע השלטון, אם אין זכרונות-ילדותי מטעים אותי. הלכתי לבית הדוד, אחי אמא, לשמוע מה יאמרו הם. לשמוע דבר על המש-פחה ייפיר אס יש ממי. כולם היו בבית, הדוד, הדודה, הבת צעוד זכרתי. אפילו בנם הצעיר, רק חתנם נעדר מאז גויס לגדודי-העזר. אפשר ישוב, אפשר אינו כבר. הבן הצעיר קרא את הכתוב, שאל: "מי מסר לך את הכתובת?" "ידיד", — אמרתי — "כן, ידידים. מה שם?" "הבולשת", — אמר בקול קהה — המחלקה היהודית."

במשך כל האביב כולו נסיתי להבקיע את הגבול ליוגוסלביה, אל שטחי-הפרטיונים. הייתי יוצא מבית-הדוד, נוסע עד לגבול, משחד מברחים בדולרים היקרים. ארבע פעמים חציתי את נהר הדראווה. פעם נמצאתי כמסחית-תותח מוזאג רב. אולם הארץ רחשה מרגלים, כנופיות, סוכני כל ממלכותי תבל. שבתי לבית-הדוד, שכבתי במיטתי מול החלון והש-קפתי על בודאפטש, בית הונגריה הניטרלית. בבית אישה, בכתובת שחודשה למחרת שליחתי משם ישבו סוכנים אשר חשוננו אל המוות. כמו לגוכה לחמונה וכדתי את פניו של הגבוה מוסר-הכתובת, שכבתי וסקרתי את הרחוב: אולי אראנו. בת-הדוד הכניסה אוכל על מש: "לא אכלת עדיין." הסתובבתי, חייכתי אליה ואלתי: "יש לכם בקבוק ויין טוב?" "יין-שטאו עתיק", היא הביאה בקבוק ויין כוסות. שתינו אחת לחיי הנצחון. "איזה נצחון?" — שאלתי. היא חייכה. "נשתה עוד אחת", — הצעתי — "להצלחת ברי-חתי". שתינו ואני הרמתי שלישי: "לחיי הגורל העוזר." זהו, בחור, מזג כוסות לגושה לחמונה וכדתי את פניו של כגמל על האנטילאה. הגורל אינו עוזר, אל תאמין אם יאמרו לך. באנגליה, בארבעים ושש, בבית קפה בלונדון, בין שמונה מיליונים אורחי הוד-מלכותי, גליתי את מוסר-הכתובת. שנה תמימה הסתובבתי בעיה כלכלית שררית פעם ריח דם. אם עודנו בחיים, אמרתי בלבי, בלונדון הוא יושב. ביי-שופקין, תל-נמלים, נמל-כל-העולם, המלך שילם את שכרי. כש-מאות קיבלתי שכר-שנות-השבי וגינאה מדי חודש אחרי שחורר, הענקת הדי. אס. או. עד היום הם משלמים לי גיני מדי חודש בחדשו. בבאר לילי, חושי דלוקים מיי, ראיתיו והצעתי בידי כנואש. לא האמנתי אחר נצטללו חושי והוא עמד שם. ככבוא, גבוה כמו אז, גדל-גוף-ובטחון, אך קרמבע ומצניע לכת כיאות לסוכן הממלכה שאין השמש שוקעת בה לעולם. נו, בקיצור, בחור, לחיים. לחיי הסכין בלילה. האנגלים למדונו נעוץ סכין ולראשונה באנגלי נעצמתי. סכין תחת סכין, סכין בצוואר תחת הסכין בגב. מוגתי כוס רביעית ושאלתי: "אינך שותה?" נעלתי את הדלת ואמרתי: "לפני שאסגיר עצמי להונגרים, אצוני ב-זכרון נעים שאוכל לשאתו בימי-העוני הקרבים." אל תרגו, בחור, יודעני, כי לא ייעשה כן. אולם היתה לי זו פעם רא-שונה להשתכר עד אבדן-החוש, עד הסתלקות אימת-הזכ-רונות. אותו יום החילוחי שותה ועדיין לא הפסקתי. בעוד ימים מספר, בפרבר בעזה, יתנדף ייני, הן שמעת את אשר אמר הרופא הצבאי: "יין בעורקי תחת דם."

בטרם שנה נצחתי ב-ההוד. מי נצמא מפסיד משבוע תענוגות אשר רחינו? נפתח היתה ולא-בוטחת ורק מקץ מחצית-השבוע חזרה והיתה לאשה. ואני התייצבתי במשרה — טיסי קנדי שלא הצליח להמלט. ביום יצאתי לקולונל, ביג-קפה, בלילה הייתי לן במשרה. לא רציתי ללכת לבית-הדוד, שמא עוקבים אחרי, אף לא קרבותי לא אשה, שמא תגלה כי אני, הדולר היה כסף טוב בהונגריה של הימים ההם ויכולתי לקנות כל שחשק לבי. רק בסתיו השגתי את חבירי. העכירוני ממחנה למחנה, עד שמצאתים במערב-פולניה, כורים פחם. גרמנים אחרים היו אלה שמשרו עלינו. לא צעירים כל-כך, לא כה גאים, לא רדופי-סדר-עד-שכחה. עם השלג הראשון נשלחנו לדרום-סלובקיה. אך גם שמה התגלגלה ובאה החזית. בלילה-המלך, מעודנו שרים את המנוני-בנות הבית. הועלינו לרכבת — מערבה, על גבול צ'כיה וסלובקיה עמד מחנה צבאי ישרן. בצריפים שרקה הרוח, גדר-החיל היתה פרוצה איפה, אי-שם. הוצאה הוראה שלא לברוח — מאוחר מדי להגיע עוד כחיל לחזית והבריחה בשלב סיכוייה כמותם כאפס. משקיבלנו את חבילות הצלב האדום, החלפתי חלקי

שכבנו והמתנו, כואבים בסוף החורף, כנחשים בשלהי-היקץ מי יכיש ראשון...

בנעליים וגרביים. שני זוגות נעליים נתנו מחגורתי עת יצאנו למצעדה המשותפת. שמונה מאות קילומטרים בשלגי ציפה, באוריה חורית מברג. בתרבילי נשאתי רק מלבוש לילה, גרביים, תחבושות וסבון. לוקטנו שניסעש אף שבוים ומא תיים גרמנים מזוינים שומרים עלינו. בבת אחת ח.ה. ההתמוטטות. הסדרים נתפרעו, האוכלוסיה הכבושה חללה לצייט, אפילו ביחדות הגרמניות נתרופפה המשמעת. צעדנו בהרים המושגרים כבישי הבקעות מלאו רכב אשר הריץ דיביזיות מובסות כפרצה לפריצה, שופך מטעני לחל שלא ימלא כבר עולמיה. בוססנו בשלג עד ברכיים. בערב, בעוד הכל כורעים תחת משא נעים ששה ביילי בייס, מכבס את הישנים, ממלא נעלי בקש ונועל יבשות. ביום היו הגרביים הרטובים מתייבשים על מתני מחת לכת, לבשתי לשינה את המלבוש השמור בתרמילי, דאגתי לנקיון בבגדי. מי שנפצע, החל פצעו וב מוגלה, היה צולע עד שרבץ לנוח. השומרים לא ירו בו. אף לא היה צורך. על התרחק הטור לא חש כבר הרובץ בכאב ובטרם תעבור שעה והוא בעולם שכור טוב, שכולו לבן כשלג בתוליים.

בבקריום היו אנשים מקיצים ורגליהם תפוחות. גם הם נותרו במקום. נחפזנו ללכת. הגרמנים ביקשונו לא למהר כל כך, אך אנו החשנו צעד — מייל מדי שעה. שרנו בקול נחר, אכלנו ממתן הצלב האדום שתמדי הגיעו, אב באחרון אם בחלקו, אך באו וסיפרו, כי אנו יש לנו לאן ללכת. אכלנו לעינו השומרים הרעבים, הקופאים בשמירה בלילה, עת אנו מתכווצים מאות מאות באוריה שנוצעה, בצריף קורות, ביתן ישן או ליד מותאבן, מחסה מרוע. דויטשלאנד אונטער אלעס, אונטער אונטער אלעס, מתוקה הנקמה מ'הנאוה בעצרת. ש ושה חדשים בסופות, שלגים, על פני הקרח החלקק, בצ'כיה היו הנשים זורקות כבילות' מזון לתוך שורותינו. בהריבאירן ערש החיה, הגיעו ראשונה אחרינו: איכה כרעה בבל. עם השלגים הכפשיים ירדנו לבקעת הנקאה, שבוים המליכים שוביהם באספר, הרם כוסך. בחור, ונשתה להתחמם מעט. שני זוגות נעליים השארת מאחרי שורותינו. עור נעלתי עת ירדנו, מהשגעון לבקעה, נמלטו הקצינים הגבוהים. הלכנו ה,אה, מערבה, מבקשים מחסה מאימת הכפשיים המרופים כל חולקנו בין כפריי הצהרם, שם הוחלפו החיילים במשמרה הסער האורתי. המתנו ימים מספר, אחר נטלנו את נשק של השומרים — מיני זקנים נכים שמסרוהו ברצון והסתלקו להם. כשהגיע אל הכפר סריג'ט דוידוביץ, מפקד כיתת הסיוור הסנקאית ש' בראש צבאות' פאטון, היה הכל כוכך קראת באו: הנשק מוחרם, בתי הנאצים מסומנים, ואר הכפר במאסר. דויטשלאנד קאפוט, — אמרה לי בת האכר, שם בליתי לילתי. צחקתי — טובה נקמה עם מיטת' זוג סדנייה צחורים.

בבוקר הקיצוני לקול'יריות. חטפתי את הרובה, זינקתי בעד החלון. היריות היו קטועות, בודדות, צבובות כמעט. "ראית את המתנה?" — שאל הסרג'ט — "ראית את היתר דים?" חולית' סיוור גילתה אותו. זנוח מאדם, שעריו פרו ציב, אך אין מי שיזנח לחוף ולו לתור אחרי פת' לחם. "ידעת?" — שאל הסרג'ט. "לא, שגריריות. ידעת?" — שאל. "לא, אני... יריות, ידעת?" "כן, סיפרו ש...". "מדוע שחקת?" אין תשובה. אש, אספנו איש איש את נערותו, מאתיים ממבחר בנות הכפר, והלכנו למתנה. מאין בגדים שם, מסרו המאתיים את בגדיהן, רחצו את הגיסיסם, הדיחו ה' שומאה שאחזה בכל. מווג כוסיס נוספת ואספר לך את ה' איום בסיפורים. בחורים טובים היינו. עמדנו בכל, אף במצעד המוות, אולם היינו פלשתינאים והסרג'ט אף הוא בשם דוידוביץ נקרא. אפשר ולא היה הדבר מחתש א'מלא נד' קנו לבגדיהן של מיטב בנות הכפר לכסות מערומיהן של אססיס. הנערות הדיחו רצפית, שספו המחאות, בישלו, פרקו קורות מן הגדר, היפות והטובות בכפר איש איש מאתנו ידע אחת מהן. עד ערב נוקה הכל, משמר הופקד על המקום ואנו יצאנו, מאתיים פלשתינאים חמושים ומאתיים נערות

חשופות-ש. מווג, הרם באחת, ואספר לך מעשה-שבכל'יום בגרמניה חו. תהסדר. לחיי, לחיי המעשים-שבכל'יום, שלעת ערב, על שפת היער המליך מהמתנה לכפר. עם בוקר, בצלצל פעמון הכנסיה אות'אזוקה צבאי, בהתכנס הכפר אל הככר הגדולה, צעדנו פנימה. ארבע מאות היינו שם ואולי מעט פחות, פחות בכדי כמה מאת כדור וכדי כמה עשרות מה נאות בצעירות' העמק. צוחקים היינו, כולנו, גועים בצחוק עוועים, גועים כעדר מנהל למים. צחוק רם ומתגלגל מפינו, צהוק חרישי ומחלחל מליה. השמעת על כפר אשר מר בשלטונות הצבאיים? לא הרבה שרד מבנו, אך כמאה וחמישים צעירות שתהצחקו אינו נמחה מפניהן עולמית, הן שרדו.

טובה הנקמה, טובה מיטה צחורת'סדינים וטוב מכל — היין המשכית. אותו יום החילתי שותה למען ירחו לי מעקת'הזכרונות. באתי לקבוצ, הבטתי סביב. זיוה הרתה בשנייה. עגולה היתה ודומה, כי נחת לה בכך. "נכון שהיה ביניכם מהשו?" — שאלה צעירה אחת, עת נחת בורועותי. "ביני ובין זיוה?" — תמהתי. זכרתי, כי אי'אז, בעולם ספוג ריחות'אספסת יומם וניתוח'פסל בלילה, לחשה לי עירה שהומת'רגיים: "לא אשכח אותך", "ביני ובין זיוה גילך?" — תמהתי שוב. "ידעתי שלא נכון" — רשפה לך זיוה אוני — "ידעתי" הייתי מתבונן סביב. המשך נתפתח. שנים טובות היו שנות'המלחמה. הצעירות היו לאמהות, הילדות גדו, לבלי'הכר, פחדתי לגשת אליהן — ילדות היו בלתי. ביקשו לכנס את הוותיקים, לשמוע מסיפורי'השבי שבפי. "לא" — אמרתי למזכיר — "אין טעם. אין מה לספר, האמן לי." ביום עבודתי, בערבים שבתי לשמוע מה מספרים החברים לחברים. הקשבת, גם הערתי פה ושם, ולענין. "ספר, איך קיבלת את ההצטיינות?" — לחצו בנאספים. "טוב", — אמרתי — "אספר." משהי, ואפשר אותה שחקרתי אודות זיוה, נלחצה אלי, אמרה: "ספר להם הכל, אל תתבייש." חייכו סביב: חיל עסקו בנערות. הניחו לו ויתפכך: "וג" רגליים, אינו חזות'הכל. "בדונקר", — אמר — "זה היה בדונקר, שככנו שנינו בין השיתים. אני וסיסטר לאו, ו' הפצעים נקובצים בחוף באלפיהם. מיליונים, ולכל אחד רי' שסיסטר חיל, מאה פצועים היו בחוף וסיסטר לאו חבשה את רגלי הנקועה, אחזה בברך... לא, האמת היא שסיסטר לאו הגישה לי תחבושת ואני אחזתי בברך. היה שם קצין נאצי, צעיר יחיר ומתרברב, צרור אחד והוא איננו. הלכנו סיסטר לאו ואני, הולכים ונשענים על הרובים. תוככים איש ברעותו ושוכחים, כי מלחמה סביב. וקפסין פארסון מהנייבי ראה אותנו והמליץ על שנינו יום אחד. ביום אחד פורסמו שמותינו בפקודת'היום המלכותית: דיסטנוגיושד סרבים אור' דר. כך היה זה."

"החברים לא היו כרוצים מספורך", — אמרה לי, עת שכבה בבוקר בבורעותי. "אמר לי את האמת: היה משהו בינך ובין סיסטר לאו? אני מתכוונת — אחרי דונקר." "כן", — אמרתי — "אני רוצה להסתר ממך — היה בינינו משהו. הלכנו יחד לבארים, אני מבינה, היה זה בתקופת'הבליק, הפצצות אכזריות." אני מבינה, — אמרה — "איך היא היתה יפה?" "יפה? לא יפה במיוחד, אבל... איך לאכר לך? זה מזור לגבי בחורה; היא היתה חזקה, גבר' תנית ממש. כשרצו הנאצים לטבע אותי, סיסטר לאו היתה זו שהצילתני." "אהבת אותה? מאוד?" "לא ידעתי להשיב. האמנם אהבתי את סיסטר לאו? "לא", — אמרתי — "אני הושב שלא אהבתי אותה." שככנו בשקט והיא שאלה: "הגד לי, זה נכון שהאנגליים, ובכלל נשים זרות, נמשכות אחרי יהודים?" "כן", — עניתי — "בהחלט. אה, הייתי מספר לך מאורע שארע לי ב'קרטום הוטל' באלכס. כן, הגויות אוהבות יהודים. אפילו הגרמניות. בכפר אחד בדרום גרמניה ריכזו קבוצה גדולה של שבוים יהודים. בנות הכפר השתגעו אחריהן. אפילו אחרי לכתנו נשארו עדיין בשגעון — צוחקות כל היום." "למה אתה מתכוונת?" "פשוט. האמיני לי... מה שמך, עליזה? כך היה זה. בילינו לילה ביער. מאתיים יהודים ומאתיים גרמניות. ומאז היו משועות אחרינו." "אתה צוחק? כן, אתה צוחק. אינך צריך צחוק לשאלות." "לא, לא. האמיני לי... עליזה, אני פשוט נזכר בצחוק שלהן והוא דבק בי." "מדוע הן צחקו, אינני מבינה." "כן, עם כזה עליז. והוריהן דחקו לא הבינו את הברידה."

יצאתי לרעות את העדר. חשבת: אולי ייטב לי כך. הפע' מונים כקשקשים רכות, כבשים נעות בעצלתיים, השמש מ'

סומרת למקומה. לפעמים הקדימה עליזה לגמור עבודתה והיתה יורדת אלי. יחד היינו חוזרים, נוהגים את העדר לפ' נינו. "אתה אוהב אותי?" — שאלה והסבה ענינה לצד הדרך. "את לידה חמודה. עיזה, את חמודה מכל שידעתי; אני שואל לי אחת תחתך." "אתה תשאר בקבוץ?" — "לא", — אמרתי — "אני נוסע." בערב נכנסתי לסדרן העבודה: "מחר אני נוסע. מצטער מאוד." "אל תבוא אלי היום", — אמרתי לעליזה — "מחר אני נוסע. מבט שנפרד כן." שככנו כל הלילה מחרישים. מקשיבים לקול הצרצר בעשב, אוזנת הרוח בעצים. בעשב כזה טוב למתוח את "אדולף הקופץ". מקץ שבוע לא יזכר דבר. העשב מתרומם, מסתיר את חוט'המכ' שול. מה רב העש'הלילה כאן, בקבוץ הבויד, לעומת השקט הנשחר ברחובות'לונדון סמוך לשעה שתיים אחרי חצות. כל צעד משמיע עשירות היום רועמים. אף הטלת גופה לנהר נמשכת עת רבה, אם רצונך כי לא יישמע דבר. הבה נירק את הקבוק ונשתה לחיים. לחיי הנערות שאינו יודעות את לב'הגבר.

יש נמצא חדר, עבודה, לקנות בגדים, הירחים חולפים בחפזן. מארעות מוורים הרחשו סביב. גויות אנגליות נפלו ברעש, אש לא טרח להרימן, אפילו. אחר חזרו ובאו מארעות בוררים יותר. שוב היו הגויות יהודיות, התייציב'תי לקריאה, קב שתי חוברות לעין ומחלקה לפיקוד. היינו בדרום. במחנה צירופים-ואהלים על חל מדוקה, ממנו נראה המישור עד לים מכאן ועד להרים מכאן. קיימנו פס' רולים, מאבנים, שמירת'קר'המים, לוי'שרות. דרך'החיים משונה לכך. משתוקפים אתם, כמוכם כפרטיזנים: יחידות קטנות, נאות מכל מחלקת'קומנדו; משתוקפים אתם, איטית תשובתכם מהגבתו של רג'ימנט אנגלי. עמדנו פעם בחוף כפר, שיירה ארוכה, ומכל בקת'חמור רובה יורה. פרצתי עם הבחורים את הבקתה שמלפנינו, חיסלנו את דריה עד אחד. השיירה נחלצה ונעה. אב' אני קבלתי נויפה ואוהרה. נשלחנו להסיר בנין'אבן גדול שעמד על אס'הדרך. הבחורים זחלו חרישית כנחש'לילה, כלויטנטס המטיל גויה לתוך התימזה. פוצצנו את הבית על יושביו ללא פגיעה באנשינו, זכיתי לשבחים תהיה מה בין בית ויושבו לבקת'חמור ודיריה. אחר היתה המלחמה למלחמה ממש ורוחו לי מעט. הרחמתי מכושים כבדים, טריות'ש'פרס והיינו מתחפרים כבת' גילי'מערך'הגנתי. "חפרפרות" קראו לנו, על דרך הלעג. עד שהגיעו התותחים. מאז נקראנו "החפרפרות" על דרך ה' כבוד היראה. היתה זו המחלקה האחת בכל הגדוד שיצא מהרעשה ודמות מת קה לה. לאחר שככנו את שני חללינו, ניגש אלי אחד המרטנים'תמיד, הושיט ידו ואמר: "תודה." אחריים, שלאו כרו לעצמם חפירות בעודם חיים, חפרו עתה עשרה קברים למחלקה תריסר. מישוה חייב היה להגיע למושב המנותק, לחלץ ילדים, נשים ופצועים. אמרתי: "בחורים, אתם מוכנים לנסוע? אני אסע במכונית הראשונה." "נה", אמר מישוה: "מוקשים" אמרתי: "אסע בראשונה." "טוב", — השיבו — "כשנחזור, נקבל שלושה ימים?" "כן", — אמר לי המג'ד. יצאנו בלילה, שלושה איש, אש, שורות המוקשים שבין הנבעות. שככתי לראך, חפרתי בסכין סביב המוקש, מתחת לו, מלמעלה המוקש היה ללא נפץ. מישוה שכת להכניסו, חיפשו מוקש אחד. חפרתי מסביב, מלמס' מעליו. אין נפץ. שדה שלם בלי נפצים. החזרנו את המוקשים לבורותיהם. כיסנו בעפר, זרנו חול ושבנו לבסיס. ישנו עד שכיסו צללי'גבעה את שכנתה ועלינו במכוניות. קדימה, הדרנו בקו ישר, דרך השדה היקוש בצפופות. הגענו בחשאי, רק סוללה אחת הריחה משהו וקרעה את האופק בברקים חדים.

הבחורים יצאו מרוצים. קנינו שם ושלושה ימי'חופשה. מאז קראו לנו מחלקת'החולדות. ביום רובצים באדמה, כי לילה מתגבים ללול, לחסוף ביצה או אפרוח. יצאנו לפשיטה הגדולה. שלב ראשון — שחזרו בירת'הנגב. "חיללים", — אמרתי — "יש לנו עשרים וארבע שעות. לאחר-כן עלינו לצאת לפעולה. מה מעדיפים אתה: שינה טובה או חופשה במושבה?" "חופשה", — אמרו. "וגם, ש'א יחזור...". החיילים הגיעו לאשיהם. נסענו למושבה, כבשנו בית'הקפה במרכזה, אמרנו לאכסנאי: "הנה מוונות. ערוך את השולחן כיד אכסנאי לחיילים." שככנו על הרצפה, ארוזים בשמי' כותנים, ממתינים לארוחה. התנמנמו כשנפרצה הדלת. הוולקן אורות, קולות קראו, "לקום!" "לקום!" מצמצנו אל האור, שאלנו מיושנים: "מוכן כבר?" השוטרים בעטו בישנים, משכנו בצחארון: "לקום! להצדיע!" מישוה זעק פתאום וקול קרא: "הם מכים את שימיו!" הוא נפצע בפיפוליהבטן

נערה בקיבוץ. שחזות הרגליים... אחות אוסטרליה גברתנית וחסונה... פולניה צעירה, צחה מחלב, מתוקה נדבש... אשתו של קצין הס.ס. כדבתא נשכנית היתה, צעירה מבעלה ותאוותנית... בת'הדוד, רק מקץ מחצית השבוע היתה לאשה..."

כשהובאו התותחים לראשונה וחזרו אלינו. קראתי בעל-פה: "הניחו לה, הוא פצוע". אבל אחרתי. פתח הבתים, כי הכל אבוד, כי בירתהנגב תיכבש בלעדינו. השוטרים אז זה סיבא את הקורס. קיבלו מדים נוצצים בלבן ואדום. דרגות וחבורות לעיון. אצלנו השתמשו בהן בשעת"ההדק ואילו השוטרים עיניו בהן, כוודאי. בקבוקי-המשקאות כבר עזרו על הלפק. כבינו את האורות, סלקנו את הפצועים אל המטבח וערכנו שרשרת כפולת שלוש. האכסניא עמד ב"מטבח, ידיו על לבו, ואין מילה בפיו. הגיעה תגבורת, פנסים חצו את האפילה בפסריאמים; מדיהלובן האדימו, קצין שכב, כורע אל הקיר, ודם זב מפיו כמעין המתגבר. לא רצינו בזה. לא זאת רצינו, שוב בקשתי להשתלט על המבוכה, לקרוא לקציניהם. אבל בחוק יצא הקול: מכים את שלנו, את הלוחמים.

העדות היו סבוכות כל-כך שלעולם לא נודע מה ארע שם. בית-דין לשיפוט מהיר הורדינו בו ביום לדרגת סמל והחולדות הוחזרו לבסיס. פרט לשימי הקודם בחומי. ישבנו במכוניות מוכים וחבולים, אך מחייכים מבעד לפצועים. ענשו אותנו — לבוא על העיר מעורפה, לאחר שהקרב האמיתי כבר ישתולל ויוכרע במבואותיה. אמרתי לנהג: "יודע מה זה ספיד זי, אמרתי לכולם: "התחזקו היטב". נסענו בחמרי שים על-פני שדות, שמונים בכביש. שעת האספ היתה בשלוש וחמישים דקות ולנו — בארבע ורבע. הגענו שעה לפני המועד. "בוא, נכנס בשקט", — הפצתתי במ"פא. "אסור!" — השיב. "אנו נתקדם", — לחשתי — "כל עוד השטח פתוח". בסדר, נבוא בעקבותיכם". נסענו עד לבתים הרא"שונים ו— "יודע מה זה ספיד זי?" — בטרם פקחנו עין ואני במרכז העיר והפלוגה אחרינו. כשהגענו התקופים עם אור, ישבנו בחאן, לוגמים קפה תורכי. "בחורים — הירד!" — "ה-חול-דוה, ה-חול-דוה!" — באבים חורנו מן הגבול, לשלחנו לשמירת-המישלים. קבענו בסיסנו ליד קבוץ זה, מקורב עלה. ההזקן כיתה על המשלט ושלש עסקו במ"ארכים ופשיטות. קבוץ נחמד היה, אנשים צעירים, לא-מכבד הכירו זה את זה, ולא איכפת להם אם בבלה בפקד-המחלקה את שעות-השחר, בשווע מהערה, בחור אחת מהם. בטרם אור היינו חוזרים, מקים את השקל. פצצים משמרות ואני יורד אל הצריפים — "המפקד הולך למשימה קרבית". "לא, לא זה לפטרול אים, לגשש היכן המוצבים", — "איה נר שוש? הוא עולה ישר, בלי חיפוי". ופתע נשבה הרוח הרעה. הקבוץ בא לבקש ככונית. שלוש היו לא, אחת במשלט, אחת לפשיטות עמוקות, אחת הביאה אספקה מהגדוד. אותו יום היו רק שתיים. "קמחי" — אמרו — "תוכל לתת לנו קר מנדק אחד? אנחנו רוצים לנסוע למושב, להצגת-התיאטרון, ודרושה לנו מכונית להובלת-התוצרת. הקומנדק יסע לעיר ובמכונית שלנו נרד למושב". "מצטער", — השבתי — "אני יוצא הלילה לפשיטה ב"ערב הפרוץ". הקומנדק יהיה דרוש לי למקרה שיהיו נפגעים". "קמחי, אבל אם לא תתן את הקומנדק, לא נוכל לנסוע". אנחנו לא יכולים להפקיר את התוצרת". "מצטער", — עניתי — "באמת מצטער". "טוב", — השיב המא"י, מפקד-המקום — "הבחורות שלנו סובות בשבילך, אבל כשצריך לתת מכונית, אין לך פתאום", — "באמת אין לך", — בארתי — "הרי הסברתי לך".

עם עלות הירח יצאנו בקומנדק לתל-אר"ר, כיתה ושני מקלעים לה. עקפנו את התל, בדקנו בכפר, כיתה רגלית סדקה את הגבעות שמעלינו, מתעמתת לפגוש אותנו במחצית הדרך חורה. עמדנו לצאת מהכפר, חרבת-תל-אר"ר, עת נפתחה עלינו אש-רובים מטוח קצר. הבכיות נסוגה. הח"ר ליות תפשו עמדות מאחרי הבניינים. מקלע השמיץ קולו מעל ראשינו ונהנה-המכונית אסף ידיו, הטח ראש בגלגל-ההגה ומכונד-הנפילה תקע הצפר תקיעה חדה ורמה. אחר שככה האש והאויב החל מנתק מפנו. כדור תועה, אחד מאחרוני הכדורים שנורו, פגע ברגלו של העומד לצדי. חורנו לאחר חנות, פצוע-חזה ופצוע-ירך והכיתות באות ברגל. הנחתי את הפצועים בבסיס, העליתי את קנקינו הריקים על הקומנדק קר ואצתי לקבוץ לכלא מים. החברים אך זה באו מהמושב, מצאה להם מכונית. והיו נפוצים על-פני הצריפים, מהמים מתחוככים. ניגשתי אל ברו שלוש הצול. הצבתי את הקנקן לפזון ופתחתי מלוא-הזרם. "הי, מי שם זי", — אני, קמחי! — "מה אתה עושה שם?" — "ממלא מים". "תפסק מיד!" — "מא"י נישא, התקרבנו אנשים. מעגל צפוף ומאיים. "יש לי פצועים", — חנינתי קולי — "אני זקוק להרבה מים". "אצלנו לא תיקח מים!" — צעק המא"י — "לקחת אתה יודע, וכשצריך לתת... שפך מיד את המים!" — מישור סגר את ברו שלוש-הצול, מישור אחז בקנקן להפכו. "יש לי שני פצועים", — אמרתי — "פצוע-חזה מהסויר". הקנקן הניק הוטל בבוז לתוך המכונית, השמיץ קול קשה של בית כח מהם במכתה. המעגל נצטופף מולי לחצי גובה הברז ביני לבנים. שלחתי כבש בשעון: עשר לאחת. "בעוד עשר דקות", — הכרזתי בקול — "בשעה אספ אחת אספ אספ יוטל מצב צבאי על שטח-הקבוץ. כנאת מוכרז על עוצר בית והסגר מוחלט. כל מי שייצא מבתי ביתי, יורה ללא-אזהרה". ופניתי לאחור. נסענו לבחנה, הערנו את הכיתה, הדגנו לריאת השתים הבאות ברגל. "בחורים", — אמרתי — "בן סרב לתת מים לפצועים שלנו. הם שפכו את המים בנקנקן. הודעתו להם שהחל משעה אחת יימצא הקבוץ תחת עוצר והסגר-בית. אנחנו ניגשים עכשיו לשם. לקחת מים ולקיים את ההודעה. מי שייצא מפתח ביתו, דיסקו לו כדור ברגל ללא-אזהרה".

אחד הזוגות בקבוץ היה לו ילד, תינוק. בזכותם ניתנו כמה הקלות. לאשה הותר להסתובב בחוץ ללא-הגבלה. לבשל, להביא אוכל לחדרי החברים, אחת ליום, אפילו להוציא משם שיריים. היתה מתרוצצת כל היום אילך ואילך עד שמקץ יומיים הודיעה: די, והדל לא להביא אוכל לחדרי. בעד הח' לונות היו הנצורים מגדפים אותה בצאתה לצריכה-הילד. מעין אסיפה כללית מעבר לסורג. בלילה הבא, בשעה אספ אחת אספ אספ, הסיירונו את המצור חרש חרש. שבנו למחנה, השתרענו על השמיכות. מבית-החולים הודיעו, כי הפצוע יחיה. בצהריים ירד הקומנדק למשק להביא מים. הזמן עוד בקבוץ אחד, בחור, ותשמע את סוף-המעשה. כן, כן, ממין כן. ועכשיו — לחיים, לחיי ההתיישבות העובדת. ב"

קיצור: נתנו לנו מים מבלי בר דבר ואת החברה אשר סרבה להביא אוכל הוצאו מהקבוץ. בעלה ה"ך אחריה וה"ך תינוק, כמובן, לחיים, נער, לחיי הקולקטיב. השתחררה מהצבא. האלף בקשני שלא לעבור לשרות-קבע. "בין כך יסרבו לך". נתכנסנו למסיבה, שרידיהן האחרונים של החול-דוה. ש"י בא במכונית, הוא ואשתו, שבנמן, עליו, שואל על החברים אשר לא הגיעו. אותה מושבה, ורק פורתת כי רוק אבני-המחסומים הוטו, הוא הוא בירת-הקפה ואף לא אכסניא הוזכר עדיין את ליל-הרעש. "בואו, בחורים, הרסי תם אותי או, אבל דם היה לכם. יפה נתתם להם, לשוטרים. והצבא ש"י. ברוך השם. בואו, איפה כל השאר זי?" קרבנו שילוחות זה אל זה. "מספיק, אין צורך בהרבה כל-כך". "לחיים, בחיים!" — הרמתי את כוסי — "אשרי שלא זכה ליום-הנצחון". יום-המחרת, חייל משוחרר, משוחרר בכל וכל, לא נכה, לא מקרה סוציאלי. כתם כשותרר, רחובות לבנים, הנערות לבושות חלוצות קיץ חלולות, החברים עובדים, מתערים בארץ. משקה עכור ליד דלפק עגום, פעמיים, בבקשה; תמיד פעמיים — למען להיות צבועות חלילי, צחוק רם מדי. חם מדי כאן בשבילך, סגן קמחי.

נצטתי ש"ב לקבוץ בגליל. "אני יכ לה לבוא א"ך לפנות"

„אותו יום החילות' שותה ועדיין לא הפסקת'... יין נוזל בעורקי תחת דם..."

ערב", — אמרה עליזה — "בעלי בתורנות". "לא, לא", — נחפזתי להשיב — "באמת יפה שאת מוכנה לבוא, אבל אי-אפשר כך". קבלתי צריף קטן בקצה-המשק, יצאתי בשנית לרעוה את הצאן, רק מרעה-הצאן לא נעשה במכוונות. ברמת חלבה המכונה, במוסך ניצבו ששה טרקטורים, האריות מתרוקנה כמעט. הלכתי אחרי העדר ושיננתי: מאומה לא ארע; לא חולדה היית ולא אישק-קומנו; מתמיד הלכת עם העדר ותבידי ליוותה אותך בלתי-ססטר לא. הגיע מכתב מאנגליה, שלוח מפולניה, ממי שהיתה טלפוניסטית במשרדו של מהנדס מפעלי הימן גרינג אשר בעיר באווארית. נישאה וז. השאר, מבקשת לבנים, גרביים ותפוזים, אם אפשר, לזכר העבר. שנתיים נדד המכתב, עקב אחר גדוד-קומנוס, אלמוני על-פני מחצית-התל, השבתי במכתב, לקחתיו כזה לירות מכספי-המלך ושלחתי תפוזים, גרביים-משי, לבנים, לזכר ולמען. תמהתי, מתי תשלח מכתב הבתרת איברשורם באנדופיהרר, מי לא ישלח? אחות אוסטרלית, בת-ידו מבו-דה. לחיים, אשר לאיש אל ידע אורח-עלמותו, מלא עד לשפה אשירי מי אין לו גרביים-משי, לא יקנה בהן את המבקשת לבשן. עליזה באה אלי למרעה. "לזכר ימים עברו", — טוב — אמרתי — "האם את רוצה בכך". חזרתי לצריפי, חרץ מרחיב-הכבשים. "הנה לה", — אמרו — "הן אינן רוצה בה ברצינות". "לא ברצינות?" — שאלתי — "עוד תראו: רציני ברציניים". לקחתי כסף עממי, עלינו למושב ברגל, לעין השמש השוקעת, החברים, "יין", — פקדתי — "וקר-ניאק", — ביקשתי — "ואקס מהול בני קרחה". "לכי לך,

עליזקי", — לחשתי — "לכי בטרם יעכדו על טעותם, בטרם יכניסו נפצים אל המוגרים. עזיבני, הן רואה את: לרגלי קשור תלי-המכשול ורק את הנפץ עוד לא התאמו לחיירי". היא התרפקה עלי להחזיר-החזיקה אחרי עשרתיה. האלם, סיסטרה", — ליטפתיה — "הן לא תכעסי כי חבסתי בפניך". חזרנו על הכביש היורד לקבוץ. לעין הירח, השומר, בעל, חפשי לנפשו ומאחיה". יצאתי להשוש ואני והשבו והכבשים הטובות, ואין נערה סביב מבקשת זכרונות ולא חברים לשאול: הברצינות זי.

שבנו באבק הכבד, ריח העפר בחכסין וגללים וזיעת-כמהמה והזהב משתפר סביב, עוסר על ההרים, חורג מעבר לגבול, לות, מעבר המים ומריבה. "מחפשים אותך", — אמר המז' כיר — "שליח". ישבו שלושה, דאגה על הפנים, שאלו: "התלך?" — "אלך". "בדד?" — "בדד". "אלך, אמרתי". "מכיר את בית-דוק?" — "שאל הגדול". "בית-דוק תחתא זי". "לא, בסביבות אלו לא הייתי כלל". "תעשה סויר מוקדם זי". "כמובן, יש לכל כמה בחורים טובים זי". "נמצא". "ישבתי בחדר, חילקתי הוראות אחרונות, חזרתי ובחנתי את המפה זו הפעם העשירית, משום מה לא חשתי בנוח. בניה צפופה, טרסות כרובות, והבית סמוך למרכז-הכפר, הבחורים היו מתנדבים למחצה, קשים להשלטת משמעת צבאית. הביא עמם בקבוץ קוניאק ובסתר הספקתי להניאם מוזה, הריקן". הן, אל השארית הנישו לי, לא רציתי להעליבם וגמעתה. הה"ך גשה הרעה חלפה, מוחי נצטלל. החלטתי: נלך בדרך הראשית, במרכז הכפר, ישר אל הבית. אין בטוח מזה. נבוא מאחור, נצא מלפנים. "זוים זי". רחשה-לילה כגן לנו, כמסחר קולו-חינו. "כמה תיקח לפעולה זי?" — שאלני. "כמו לטויר", — השבתי. "אי-אפשר", — אמר הגדול — "אתה צריך לקחת מחלקה או, לפחות, שתי כיתות מוגברות". "לא", — אמרתי — "הארבעה ההם יספיקו לי". לפני היציאה עשיתי את אשר לא יעשה: גמתי עמוקות מבקבוץ נוזל שקיף כבים. נשמתי לרוחחה את אוויר-הלילה, זכרתי ריחם של שחי-פסל, חשבתני: גבול, קו על ארץ רבה. "אתם השניים השנינו על הדרך הראשית, אתה תצפה למטה ואתה בוא אחי". הנחנו את התרמיל בחוץ, הרוק ללילה, שבנו על-פני העשב המאוש חרישית, מברך צעדי החוזרים אל בסיס, הנוכחים את עליזה, מתעצנים ליווה, מצדעים — קורפורל קורפורל — לכבוד סיסטר לאו.

בוא אלינו בערב", — אמר אחד ההולכים עמי — "נשתה". שתינו לכבודי, לכבודם, לכבוד המשימות, הבתים המת-פוררים בערם, לכבוד המשקה, הבקבוץ, למה שהיה "ולכ" בוד היום שיבוא. "מי אתם", — שאלתי. "טוראי יעקובסון" — "טוראי ראשון גרינוואלד". שתינו שתינו עד שלהטו הלחיים והעלמות שאתם נעשו נבוכות והמשקה תבע מזונות והמאכלים תבעו עוד משקה. "הו, הו", — אמר יעקובסון וחשף את שיניו — "המפקד המתפלל, אנחנו מהגם, אתה יודע, לא זמן רב נלך עוד בלילה, אנו עולים אל אור-היום, לחיים, המפקד, שתינו לאור, שתינו ללילה, אחר שתינו לפריה שאנו נפר-דים. הם עולים אל היום ואני הולך במחשך. תצליח, המפקד, לא נשכח אותך". קבלתי מחלקה, מגויסים, ש"חוננו לעין-עולמא. "היו שקטים כרוח בסבך-הפסל", — הוריתם — "כאד מעל עלות שיתי דונקרק, כמי התמוזה בלילה, כמקוש הסמון בקרקע". משקרבנו, השמיט אחד את רובהו, בחילופי-היריות נפצע מישור, נאק וגנת. "נסינו!" — הודעתה. "אני רוצה בהם", — אמרתי — "לא יצליח ללמאכה. מעתה יחידו אלך". הרקתי מלוא-הבקבוץ, לחשתי לעצמי: תעשה ותוכל. מי עצר את הקראוטים בדונקרק? מי עלה לפסגות-סיציליה? מי ברח ממחנה שכויים ונטל מידו ידידיו-באינטליג'נס? מי שכב את אשת קצין הס. ס. והעביר על דעתן מאחיים נערות גרמניות? אלך ואעשה, מי יוכל לי? הנה הולך יילך ושטה נושא משך-ההרס.

לחיים, בחור; לחיי החולפים-עוברים בלילה, לחיי המשקה העולה בראשם כאד על צוקים בדונקרק, לחיי האוהב את שלא ראה מימיו, לחיי גבורים בבל-ידעת וממלטי-נפשם מידים. כוסית לבורה ואינונו מגיע, להולך ואינונו בא. בוחלי אל הבית, בית מניח המוקשים בכבישי-הגם, המעלה מכוניותנו בסערה השמימה, אוכור, כי הבטחת. הלום-חושים אהיה מאד-היין, לבי לא שם, ידי מבקשות לחבוק את הריק, קול לא יישמע, עלה בחצר לא ינוע, אינה הכל מאחרי, על אוכף הסוס, רק את הפניון אשא בחיקי, כדרך ערבים. במהומה שתקום ארוץ אל החאן, צולע, ראשי קל עלי ונבוב, והם יקי-פוני בדרכי, יבואו עלי מלפנים, נכונים, מקלות בידיהם, אבנים מרחוב, מכיתת-מכתב כבדה, ואני אסתער לעומתם, אקראם אל הקרב הגדול, לימני קאפול לאו קפטיין פאנאס, על חזי די-אס-או; הרב הצבאי יביא תפילין לא-פסולים, הב' רנים יגיעו בזמן, קפטיין סגל ילחץ את ידי; יזוה תאמר; הן סלחת, ואני אסלה, אעורר שוט על הבהמות, אשיג כל טרקטור בשדה; "הייל היסטר" אקרא ואטיל הגופה בפניהם, בת'הדוד תבוא ללגימה אחרונה, סרג'נט דוידוביץ יחלק מנות-קרב וכל החולדות תגענה בריצה; מכים את שלנו, את הירחמים; וכמה בחורים טובים שלא זכו לעלות לאור-היום ייאספו לסייע למפקדם.

זה יהיה הקרב הגדול, בחור, ושמיים יירדו להתבונן באיואק קמחי העורך אנשי מול אויב, ובבוקר, בהעלות השחר, עת ישיטו גווייתו לבו, ישיבים חבר בקבוץ אשר מנגד לרצועת עזה, מול "המערב הפרוע", ויאמר בנפשו: "אכן, רוח רענ" נה מנשבת מן הים. טוב יהיה להשקות היום את ערבות-רוע" במספוא, וברו שלושה צול יפתח לרוחם — וורמו המים, ובצורה, בבית הגדול, ילילו נשים על גבור כי אבן, כי אינוה, כי דוקר מארב, כי בליל שדד, "בליל שדד מואב", — תאמר בקול ומלוא-בקבוץ הערה על תחולות בבואכם, ובלכתכם ה"אה, סיבב את המשוורין כלתמורנו ואני אשמע, וסיסטר לא תשמע ובת-ההודיה בין בודה לבין פשט, צחוק צחוק יחדיו ולכבוד הנצחון ולמען לא יזח וחליל-הרכב ולא יופעל מוקש, נגמץ את יין-הרקח מבקבוץ, האחרון.

5

4

3

2

1

7

6

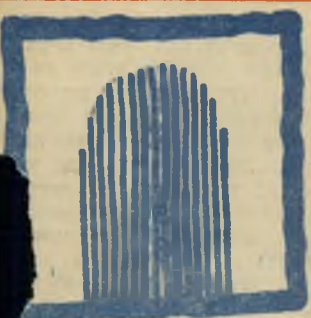
9

8

השאלה היחידה המופנית אליך 19 פעם בעמוד שלפניך היא: מה זה? כי הצורות שדוקטור כאן אינם מודרניים כלל ואף לא פרי דמיונו החולני של גאון שטרם נתגלה. הם מתארים דברים ומצבים קיימים – או כפי שהיו יכולים להיות קיימים – כמו שהם נראים מזוויות מבט בלתי מקובלות. קח למשל את מספר 4. קח מאד להגיע למסקנה שזהו חלקה העליון ושל אשה העומדת על ראשה. מסקנה זאת תהיה שטחית – כי הצויר מתאר פשוט שני אוזניים נתונים בתוך פה. ניתנת לך ההודמנות להפעיל את דמיוןך עוד 18 פעם. בשיטה שהומצאה על ידי פסיכולוג אמריקאי בשם רוברט פרייס, ולכתוב את התשובות המוצעות על ידך בשורות הריקות. אחר כך תוכל להשוותן לתשובות שניתנו על ידי הצויר בעמוד 24 של גליון זה.

אפשר להפוך את המזהית בנקל למשחק חברתי: כל משתתף יכול לרשום שלושה ביאורים אפשריים לכל ציור. רק אחריו ציון הביאורים המדויקים לכל הצוירים הסתכלו בפתרון ותזכרו מי מן המשתתפים מהתן בדמיון המדויק ביותר.

14

13

12

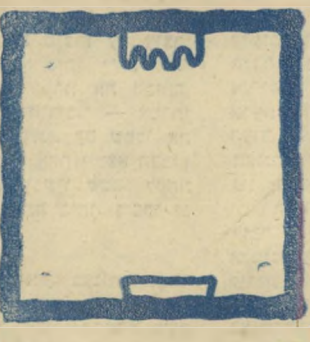
11

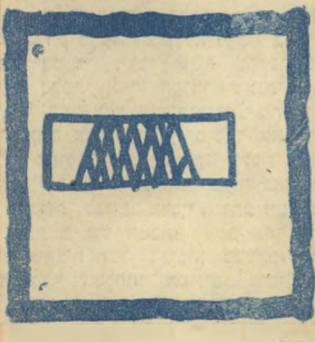
10

19

18

17

16

15